

NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ: DÜNYA BARIŞI VE TEORİK YAKLAŞIMLAR

Yüksek Lisans Tezi

Nazire YUDAR

Eskişehir 2020

NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ: DÜNYA BARIŞI VE TEORİK YAKLAŞIMLAR

Nazire YUDAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Nejat DOĞAN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2020

ÖZET

NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ: DÜNYA BARIŞI VE TEORİK YAKLAŞIMLAR

Nazire YUDAR

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 30 Haziran 2020

Danışman: Prof.Dr. Nejat DOĞAN

Barış kavramının farklı anlamları olsa da temelde negatif ve pozitif barış olarak ikiye ayrılmaktadır. Negatif barış, çatışma durumunun yokluğu olduğundan Realist anlamdaki barışa daha yakın bir tanımlamadır. Pozitif barış ise uluslararası düzendeki birimler arasında yaşanan problemlerin barışçıl yollarla çözüldüğü, uluslararası ve ulusal düzeyde baskının olmadığı sosyal bir düzeni ifade etmektedir. Bu barış tanımı ise İdealist ve Liberal yaklaşımlar tarafından benimsenmiştir. Nobel Barış Ödülü, Uluslararası İlişkilerdeki teorik barış yaklaşımlarının pratik yansımalarından ve günümüzde en prestijli barış ödüllerinden birisi olarak kabul edilebilir. Alfred Nobel'in vasiyetinde milletler arasında birlik ve beraberliğin geliştirilmesi, ulusal orduların azaltılması veya ortadan kaldırılması, barış kongrelerinin düzenlenmesi ve teşvik edilmesi için çalışanlara ödülün verilmesi önerilmiştir. 1901'den bu yana belirli bir mekanizma dahilinde dağıtılmaya devam eden ödül, çok geniş bir aday yelpazesine sahiptir ve bazen iç çatışmanın tarafları bazen savaşı başlatan lider ya da bir barış aktivisti ödüllendirilmiştir. Sonuç olarak bazı uzmanlar tarafından övgüyle karşılanan bazıları tarafından eleştirilen adayların seçimi ve kazananın belirlenmesi süreçleri bugün de varlığını sürdürmektedir. Bu tezde, Nobel Barış Ödülü oldukça geniş anlamda analiz edilmiştir. Tez, ödül verme sürecini hem tarihsel hem de teorik perspektiflerden incelemekte ve çoklu durum çalışması araştırma desenini içermektedir. Tez, bazı barış ödüllerinin olumlu ya da olumsuz barış anlayışı ile verilip verilmediği ve Uluslararası İlişkiler teorilerinin ödül verme sürecini açıklayıp açıklamadığını tartışmaktadır. Tez, liberal barış anlayışının Nobel Barış Ödülü'nün ödüllendirme sürecini daha iyi açıklayabileceğini, bazı kazananların eylem/faaliyetlerinin Nobel'in vasiyetiyle ve/veya barış ödülünün ilkeleriyle çeliştiği sonucuna varmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Realizm, Liberalizm, İdealizm, Nobel Barış Ödülü, Barış.

ABSTRACT

NOBEL PEACE PRIZE: WORLD PEACE AND THEORETICAL APPROACHES

Nazire YUDAR

Department of International Relations

Anadolu University, Graduate School of Social Science, June 30, 2020

Supervisor: Prof. Dr. Nejat DOĞAN

Although the concept of peace has various meanings, it is basically divided into two types as negative and positive peace. Since negative peace is the absence of conflict, it is a much closer definition to the Realist understanding of peace. Positive peace, on the other hand, a social order where the disagreements are resolved peacefully between the units in the international order and there is no pressure at the international and national levels. This definition of peace has been adopted rather by Idealist and Liberal approaches. The Nobel Peace Prize may be accepted as one of the practical reflections of theoretical peace approaches in International Relations and as one of the most prestigious peace awards today. In the will of Alfred Nobel, it is suggested that the peace prize be awarded to those who work toward strengthening the unity and solidarity between nations, reducing or eliminating national armies, promoting and organizing peace congresses. The Nobel Peace Prize, which has been followed within a certain process since 1901 and has had a wide range of candidates, was from time to time awarded to the parties of the internal conflict, sometimes to the leader who had initiated the war, or to a peace activist. As a result, the candidate selection and the winner determination processes, which are praised by some specialists and are criticized by some, have continued to exist today. In this thesis, the Nobel Peace Prize has been analysed in a rather broad sense. The thesis reviews the prize awarding process from both historical and theoretical perspectives, and it provides a multiple case-study research design. The thesis discusses whether certain peace prizes were awarded with an understanding of positive peace or negative peace as well as whether the theories of International Relations can explain the process of prize awarding. The thesis concludes that a liberal understanding of peace can better explain the Prize awarding process and that the actions and activities of some award winners conflicted with the will of Nobel and/or the principles of the Nobel Peace Prize.

Keywords: Realism, Liberalism, Idealism, Nobel Peace Prize, Peace.

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Nobel Barış Ödülü'nün analizlerle pozitif ve/veya negatif barışa yatkınlığı ve teorik bakımdan ağırlıklı yaklaşımın belirlenmesi amaç edinilmiş ve dünya barışı üzerine düşünülmesi istenmiştir. Bu maksatla yapılan çalışmada özgün bir gruplandırma yapılmış ve teorilerin temel barış yaklaşımları ele alınmıştır.

Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Nejat DOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım. Eğitim ve öğretim hayatım boyunca zorlandığım zamanlarda arkamda duran annem Fatma YUDAR'a ve babam Eyup YUDAR'a, bir mesleği severek icra etmenin önemini gösteren ablam Hatice ALTUNER'e, benden desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Gül Melek ÖZGÜL'e, pes etmeye yaklaştığım her anımda beni yönlendiren Önder BALCI'ya, tezin düzeltilmesi aşamasında destek veren kıymetli arkadaşım Hatice ŞEHNAZ'a, üzerimde emeği bulunan tüm öğretmenlerime ve barışın ne kadar kıymetli olduğunu hatırlatan hayatımda yer etmiş nice insana teşekkürlerimi bir borç bilirim.

23.07/2020

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan "bilimsel intihal tespit programı"yla tarandığını ve hiçbir şekilde "intihal içermediğini" beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

(İmza)

Naire YUDAR
(Öğrencinin Adı Soyadı)

23.07/2020

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GÖRSELLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BARIŞ KAVRAMI VE TEORİK YAKLAŞIMLAR.....	6
1.1. Barış Kavramı	6
1.2. Realist Barış Anlayışı	10
1.3. Liberal Barış Anlayışı	14
1.4. İdealist Barış Anlayışı	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ	28
2.1. Nobel Barış Ödülü'nün Tarihsel Gelişimi	28
2.2. Nobel Barış Ödülü'nün Mekanizmaları	30
2.3. Nobel Barış Ödülü'ne Yönelik Değerlendirmeler ve Eleştiriler	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ ÜZERİNE SINIFLANDIRMALAR	40
3.1. Nobel Barış Ödülü'ne İlişkin Mevcut Sınıflandırmalar	40
3.2. Nobel Barış Ödülü'ne Yönelik Yapılan Sınırlandırma.....	46
3.3. Yapılan Sınıflandırmaya Yönelik Çoklu Durum Çalışması	57
3.4. İçerik Analizi Çalışması.....	62
SONUÇ	69
KAYNAKÇA	75

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.3.1. Politik Olarak İlişkili Devletler İkilileri Arasındaki İhtilaf Davranışı, 1946-1986	18
Tablo 1.3.2. Liberal Barış Modelinin Dereceleri	20
Tablo 3.1.1. Barış Bulutu çalışmasına göre verilen ödüllerin sayısal dağılımı	43
Tablo 3.1.2. Barış Bulutu çalışmasına göre verilen ödüllerin yüzdesel dağılımı	44
Tablo 3.1.3. Nobel Barış Ödülü'nün eğilimi	44
Tablo 3.1.4. 10 yıllık süreçlerde Nobel Barış Ödülü'nün adilliği sınıflandırması	45
Tablo.3.2.1. Yapılan sınıflandırmanın kriterleri, ölçüm araçları ve içeriği	47
Tablo 3.2.2. Yapılan sınıflandırmanın kategorilerinin özellikleri	53
Tablo 3.2.3. Nobel Barış Ödülü kazananlarının sınıflandırılması (1901-2018)	56
Tablo 3.2.4. Yaklaşık 20 yıllık sürelerde ödül kazananların gruplandırmalarına göre ağırlıkları.....	57

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.3.1. Başlıca Dünya Gazetelerinde Dalai Lama Hakkındaki Yazı Sayıları.....	35
Şekil 2.3.2. Başlıca Dünya Gazetelerinde Tibet Hakkındaki Yazı Sayıları	36

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel 2.1.1. Alfred Nobel'in Resmi	28
Görsel 2.2.1. Nobel Barış Ödülü Diploması Örneği	32
Görsel 2.2.2. Nobel Barış Ödülü Madalyası'nın Bir Yüzü.....	33
Görsel 2.2.3. Nobel Barış Ödülü Madalyası'nın Diğer Yüzü	33
Görsel 2.2.4. Fizik ve Kimya Nobel Ödülü Madalyası	34

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
FARC	: Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri
IAEA	: Uluslararası Atom Enerjisi Kuruluşu
ICAN	: Nükleer Silahların Kaldırılması için Uluslararası Kampanya
ICBL	: Kara Mayınlarının Yasaklanması için Uluslararası Kampanya
ICRC	: Uluslararası Kızılhaç Örgütü
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IPCC	: Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli
IPPNW	: Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Hekimler
MC	: Milletler Cemiyeti
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OPCW	: Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
UNHCR	: BM Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	: BM Çocuklara Yardım Fonu

GİRİŞ

Tezin amacı; Nobel Barış Ödülü'nün 1901- 2018 yılları arasını kapsayacak şekilde irdelenerek Realizm, Liberalizm ve İdealizm'in barış yaklaşımları ile ortak noktalarının (varsa) ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda tezin ana dayanağını, Uluslararası İlişkiler bilim dalında genel kabul görmekte olan Realist, Liberal ve İdealist teorilerin barış yaklaşımları oluşturmaktadır. Ödüle yönelik genellemelerin yapılabilmesi amacıyla Nobel Barış Ödülü'nün 1901'den 2018'e kadar kazanan tüm kişi/kuruluşlar üzerinden ele alınmıştır.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen üç teorik perspektifin barış anlayışlarının pratik bir örnek ile ele alınması amacıyla uluslararası alanda barış ödülü olarak veren, Nobel Barış Ödülü ele alınmıştır. Nobel Barış Ödülü'nün dışında verilen başka ödüller de bulunmaktadır. Örneğin Lüksemburg Barış Ödülü, 2012 yılından bu yana barışı sekiz farklı kategoriyle ödüllendirmektedir ([http-1](http://1)). Bu örnekten yola çıkılarak Nobel Barış Ödülü'nün; uluslararası medyada yer alması, 1901 yılından bu yana ödüllerin 19 yıl haricinde sürekli olarak verilmesi sebebiyle öne çıkmıştır (Krebs,2009).

İlk olarak çalışmada barış kavramı ve teorik perspektifin net şekilde ortaya konulması amacıyla Realist, Liberal ve İdealist teorilerde barış yaklaşımları belirgin özellikleri ile incelenmiştir. Barış kavramı birçok anlama sahip olmakla birlikte temelde ikiye ayrıldığı kabul edilmektedir. Bunlar negatif ve pozitif barıştır. Negatif barış, basit anlamda savaşın/çatışmanın yokluğunu tarif etmektedir. Ancak pozitif barış savaşın/çatışmanın yokluğunun ötesinde toplumsal ve bilişsel anlamda bir dönüşümü ifade etmektedir (Doğan,2018,s.3). Negatif barış, daha çok Realist anlamdaki barış yaklaşımına yakın görülmüştür. Pozitif barışın; dönüşümü çağrıştırdığından ve değişimi kabul ettiğinden Liberal ve İdealist barış yaklaşımlarına yakın olduğu sonucuna varılmıştır. Tez çalışmasında negatif ve pozitif özgürlük kavramları da ele alınmıştır. Negatif özgürlük, bir grup veya bir kimsenin kişinin eylemlerine müdahale etmediği özgürlük durumunu tanımlamaktadır (Berlin,2007,s.62). Pozitif özgürlükte bireyin bir sosyal bütünün parçası olduğu kabulü ve bu düzende belirlenen amaçlar doğrultusunda ortaya çıkan özgürlük söz konusudur (Berlin,2007,s.59-72). Ele alınan kavramsal ve teorik inceleme ile sonraki bölümlerde Nobel Barış Ödülü'ne yönelik teorik temellere dayanan sınıflandırmanın daha anlaşılır hale gelmesi

ve ödülün hangi teorik yaklaşımın barış anlayışına uygun olduğu yönündeki değerlendirmelerin temellerinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır.

İkinci olarak küresel bir prestije sahip olan Nobel Barış Ödülü'nün daha yakından tanıtılması için mevcut mekanizması, bu ödüle dair literatürdeki değerlendirmeler ele alınmıştır. Bu kapsamda Nobel Barış Ödülü'nün dayanağı olarak Alfred Nobel'in vasiyeti ile karşılaşılmaktadır. Bu vasiyeti takiben 1901 yılından bu yana bazı savaş ve gerginliğin yüksek olduğu yıllar dışında Nobel Barış Ödülü'nün verildiği görülmektedir. Değerlendirmelere bakıldığında Nobel Barış Ödülü, kısmen eleştirilen kısmen övülen bir yapıya sahiptir. Bu değerlendirmelerin toparlanması sürecinde ödülün, literatürde nadiren ele alındığı da gözlenmiştir. Nobel Barış Ödülü'nün genel anlamda ele alınması, tarihsel dönüşümü ve barış anlamında nasıl bir perspektifinin bulunduğu gibi sorulara temel oluşturması ve sonuç bölümünde ele alınan öneriler bakımından literatürdeki boşluğu nispeten doldurabilmek hedeflenmiştir.

Üçüncü olarak Nobel Barış Ödülü'nü kazanan adaylar üzerinden yapılmış halihazırdaki sınıflandırmalar ve çalışmada yapılan sınıflandırma ile buna bağlı çoklu durum çalışması ve içerik analizi ele alınmıştır. Literatürde kazanan adaylar üzerinden yapılan sınıflandırmalar üzerine araştırma yapıldığında belirli açılardan Nobel Barış Ödülü'nün ele alındığı gözlenmiştir. Bunlar; ödülü kazanan kişi/kuruluşların medyada ilgi görmesi, Alfred Nobel'in vasiyetine uygunluğu açısından ödülün adilliği, dönemselsel olarak teşvik edilen normlar üzerine yapılmış çalışmalardır. Bu çalışmaların ele alınmasının sebebi, Nobel Barış Ödülü'nün uluslararası ilişkiler anlamındaki etkisini ortaya koymak ve ödülün daha yakından tanınmasına katkı sağlamaktır. Ayrıca tezde yer alan sınıflandırma ile ödül üzerine yapılmış halihazırdaki çalışmalardan farklı olarak teorik perspektifle ele alınması sağlanmıştır.

Bu tezde yer alan sınıflandırmanın kategorilerin özelliklerinin mümkün olduğunca net şekilde ortaya konulması maksadıyla ilk aşamada kategorilerin kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterlerden ilki Alfred Nobel'in vasiyetindeki hususlara uygunluktur. Alfred Nobel'in vasiyetinde Nobel Barış Ödülü'nün verileceği kişi/kişilerin belirlenmesi adına üç temel ifade söz konusudur. Bunlar; ordunun azaltılması/ortadan kaldırılması, milletler arası birlik/beraberliğin teşviki, barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılmasının desteklenmesidir (http-2). Vasiyetteki temel noktaların uluslararası anlamda barışın sağlanmasıyla uyumlu olduğu değerlendirilmiştir. Bu sebeple yapılan sınıflandırmada kriterlerden birisi olarak

kullanılmasında sakınca görülmemiştir. İkinci kriter ise ulusal düzeyde barışa yönelik ve/veya insan haklarına yönelik çalışmaların desteklenmesidir. Söz konusu kriter, Alfred Nobel'in vasiyeti ile doğrudan benzerlik göstermese de ulusal anlamda sağlanan barışın uluslararası barışa katkı sağladığı değerlendirildiği için belirlenmiştir. Kriterlere uygunluk ise ağırlıklı olarak ödül motivasyonu ve kazanan kişi/kuruluşların biyografi/faaliyetleri üzerinden değerlendirilmiştir. Buna ek olarak Nobel dersleri de hem genel değerlendirmeye tabi tutulmuş hem de içerik analiziyle ayrıntılı irdelenmiştir. Faaliyetlerin ve ödül motivasyonunun sınıflandırma açısından daha doğru sonuçların elde edilmesine yol açacağı değerlendirilmiştir.

Belirlenen iki kriter doğrultusunda 1901-2018 yılları arasında ödül kazanan tüm kişi/kuruluşlar sınıflandırılmış ve toplamda üç kategori oluşturulmuştur. Bunlar; barış öncüleri, devlet içi sorunlara çözüm arayanlar, barış öncüsü olmayanlardır. Barış öncüleri isminin bir kategoriye verilmesinin nedenleri; bu ifadenin Alfred Nobel'in vasiyetinde geçiyor olmasına bağlıdır ki bu kategori tezde belirlenen birinci kriter ile uyum göstermektedir (http-2;Bkz. Ek-1). Devlet içi sorunlara çözüm arayanlar isimli kategori, tezde ortaya konulan sınıflandırmanın ikinci kriteri ile uyumlu olan kişi/kuruluşların dahil edildiği kategoridir. Barış öncüsü olmayanlar kategorisinde genel anlamda kriterlerle bağlantıları doğrudan kurulamayan ve barış amacının dışında faaliyetlerde bulunduğu yönünde eleştirilerin olduğu kişi/kuruluşların yer aldığı söylenebilir. Her bir kategoriden birer örnek kişi/kuruluş ayrıntılı şekilde ele alınarak kategorilerin özelliklerinin daha belirgin hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan sınıflandırma, Nobel Barış Ödülü'ne yönelik genel değerlendirme yapmasına katkı sağlamış ve ödülün teorik yaklaşımlarla bağlantısının ve barış kavramıyla olan ilişkisinin kurulmasını kolaylaştırmıştır.

Tezde iki hipotez bulunmaktadır. Bunlar; Nobel Barış Ödülü'nün 1901'den 2018'e kadar kazanan kişi/kuruluşlar incelendiğinde İdealizm'in barış yaklaşımlarının teşvik edildiği ve Nobel Barış Ödülü'nün verilmiş sebebi ile kuruluşun amaçları arasında bir çelişki bulunduğuudur. Hipotezlere yönelik olarak çalışmada birtakım değerlendirmeler yapılmıştır. Söz konusu değerlendirmeler yapılırken verilen ödüllerin motivasyonu, kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri ve Nobel dersleri incelenmiştir. İnceleme yapılırken tezin ilk bölümünde yer alan teorilerin barış anlayışlarının özellikleri üzerinden değerlendirme

yapılmıştır. Ödülün motivasyonunun daha çok hangi teorinin barış anlayışını desteklediği, kazanan kişi/kuruluşun faaliyetlerinin ve son olarak Nobel derslerinde kullanılan ifadelerin hangi teorinin barış anlayışı ile ilişkili olabileceği incelenmiştir. Sonuç olarak Nobel Barış Ödülü'nün 1901-2018 yılları arasında Liberal barış anlayışıyla bağlantısının diğer iki teoriye nazaran daha fazla olduğu ortaya konulmuştur. Dolayısıyla, tezin hipotezlerinden ilki çürütülmüştür. Tezdeki diğer hipotez ise yapılan sınıflandırmada barış öncüleri olmayanlar isimli kategoriye yer verilmesiyle cevabını bulmuştur. Nobel Barış Ödülü'nün verilmiş sebebi ile kuruluşun amaçları arasındaki çelişki %13 oranında tespit edilmiş, dolayısıyla ikinci hipotez bu tespitle desteklenmiştir.

Bu çalışmada irdelenen araştırma soruları ise; Nobel Barış Ödülü ile teorilerin barış anlayışları arasındaki bağlantının olup olmadığı, Uluslararası İlişkilerde Nobel Barış Ödülü'nün yerinin ne olduğu, Nobel Barış Ödülü'ne dair sürecin nasıl ilerlediği ve kriterlerin neler olduğu ve Nobel Barış Ödülü'nü kazananlar üzerinden bir sınıflandırmanın yapılabilir olup olmadığıdır. Tezin ilgili bölümlerinde araştırma sorularının yanıtlarına yer verilmiştir.

Nobel Barış Ödülü halihazırda medyada yarattığı etki, desteklediği normlar, adilliği üzerinden ele alınmıştır. Ancak bu çalışma ile söz konusu ödülün dünya barışı üzerinden incelenmesine ve Uluslararası İlişkiler teorileri ile bağlantısının kurulmasına katkı sağlanmıştır. Tezin önemi de buna dayanmaktadır.

Tezdeki araştırma metodu, nitel araştırma desenlerinden örnek olay (durum) çalışması olarak belirlenmiştir. Çünkü durum çalışması, bir durum veya çoklu durumlara dair derinlemesine bir betimleme ve analiz geliştirme şansı vermektedir. Ayrıca durum çalışması var olan kuramların denenmesi açısından da kullanılabilir bir desen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda Nobel Barış Ödülü'nün üç teori üzerinden irdelenmesi ve ödül üzerine derinlemesine inceleme yapılması planlandığı için çoklu durum çalışması kullanılmıştır. Ayrıca tez çalışması, yapılandırmacı/yorumlayıcı dünya görüşü ile ele alınmıştır. Buradan hareketle derinlemesine anlama ve yorumlama yöntemi ile literatürde var olan kabuller üzerinden konu ele alınmıştır.

Tezde kullanılan veri toplama teknikleri; belgelerin ve görsel haberlerin analizidir. Bu kapsamda Nobel Barış Ödülü internet sitesinden erişilen veriler ve bilgiler, Nobel Barış

Ödülü'ne ilişkin görüşlerin yer aldığı literatür ve kazanan kişi veya kuruluşlara ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı haberler kullanılmıştır. Söz konusu haberler internet ortamında erişilebilen haber kaynaklarından elde edilmiştir.

Tezde araştırmanın etkinliğinin sağlanması amacıyla bazı yönlerden sınırlılıklar söz konusudur. İlk olarak araştırmada konu itibarıyla bir sınırlılık vardır. Dünya barışının sağlanması konusunda teorik bakımdan üç teori çerçevesinde konu ele alınarak sınırlama yapılmıştır. Daha fazla teorinin tezde yer almasının daha karmaşık bir duruma ve zaman bakımından zorlanmalara yol açabileceği düşünülmüştür. İkinci olarak tezde veri toplama yöntemleri açısından bir sınırlılık vardır. Bu kapsamda medya aracılığıyla kazanan adaylara ilişkin yapılan değerlendirmelere, Nobel Barış Ödülü sitesinden elde edilen bilgilere ve değerlendirmelere, Nobel Dersleri'ne yer verilmiştir. Tez ayrıca medya araçları bakımından Nobel Barış Ödülü internet sitesi, BBC News, Deutsche Welle, NTV ile sınırlandırılmıştır. Nobel Barış Ödülü'nün internet sitesi, ödüle ilişkin işleyişin resmi kaynaktan öğrenilmesine katkıda bulunmuştur. Nobel Barış Ödülü'nün işleyişi ve ödülü kazanan kişi/kuruluşlarla ilgili haberlere diğer medya kaynaklarına nazaran daha fazla yer verildiği ve yazarlı değerlendirmelerin ağırlıklı olması dolayısıyla söz konusu medya araçlarının kullanılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. Araştırmada açık uçlu sorularla mülakat gerçekleştirmek, araştırmanın açıklayıcılığını daha çok güçlendirebilirdi. Ancak söz konusu ödülü kazanan adayların tamamıyla görüşme gerçekleştirmek mümkün olmadığından var olan basılı ve açık kaynaklardan erişilen bilgilerle araştırma sürdürülmüştür.

Bunların yanında ayrıca aday olanlar, araştırmanın kapsamından çıkarılmasının dışında tutulmuştur. Bunun nedeni, 1965 yılından sonrası için adaylara erişilememesidir. 1965 yılından öncesinin araştırılması durumunda ise kişi/kuruluş sayısının bir hayli artıracığı değerlendirilmiştir. Norveç Nobel Komitesi üyelerinin yıllar boyunca tek tek irdelenmesi, tezin kapsamını genişletici bir unsur olarak düşünülmüştür. Bu sebeple Norveç Nobel Komitesi, genel anlamda tanıtılmış ve bu komite üzerine genel değerlendirmelere yer verilmiştir. Sonuncu olarak tüm Nobel Barış Ödüllü kişi/kuruluşların Nobel derslerinin Türkçe'ye tercüme edilmesi bir zorluk olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda birincil kaynaktan doğrudan İngilizce metinler üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Ancak yapılan sınıflandırmada yer alan üç kategoriden birer Nobel Barış ödüllü kişi/kuruluşun Nobel dersleri Türkçe'ye tercüme edilerek içerik analizi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.BARIŞ KAVRAMI VE TEORİK YAKLAŞIMLAR

Tezin Birinci Bölümünde ele alınan konular ileriki bölümlerde ayrıntılı şekilde ele alınan Nobel Barış Ödülü'nün teorik bakış açısı ile irdelenmesi katkı sağlamıştır. Bu kapsamda söz konusu bölümde barış kavramının ile Realizm, Liberalizm ile İdealizm teorilerinin barış anlayışlarının açıklanması amaçlanmıştır.

1.1. Barış Kavramı

Araştırmanın daha anlaşılır bir zemine oturması için ilk olarak barış kavramının tanımlanması gerekir. Barış, tüm insanlar için kıymetli ve tanımlanması zor bir kavram olmakla birlikte yaşanması da zor olan bir olgudur. Albert Einstein, Amerika Birleşik Devletleri'ne 1931'de yaptığı bir gezi sırasında verdiği bir röportajda “Barış için savaşmak istiyorum... Bir adamın, barış için inandığı bir neden için ölmesi, savaş için inanmadığı bir neden için acı çekmesinden daha iyi değil midir”¹ diye sormuştur (Einstein,2019,s.82). Einstein'ın bu sorusu kendisi dışındaki insanların akıllarında da yer etmiş olmalı ki geçmişten günümüze barış halinin sağlanması için mücadele edenleri görmekteyiz.

Bir kavramın anlamının açıklığa kavuşturulması için zıttı ile açıklanabilir. Barışı tarif ederken savaşın içinde bulunmadığı bir ifadeyle açıklamak neredeyse imkânsızdır. O halde barış kavramı, savaşın yokluğu olarak tanımlanabilir ama bu tanım daha çok dar anlamda barışın karşılığıdır. Günümüzde ise insan haklarında ortaya çıkan gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle birlikte barışın kavram olarak karşılığının genişlediği söylenebilir. Tarih; savaş ve uluslararası düzenin anlamlarında gizli olsa da farklı barış anlayışlarının doğmasına neden olmaktadır (Richmond,2008,s.7-15).

Barışın geniş anlamına bakacak olursak *barış içinde yaşama* ifadesi önem arz etmektedir. Bu kapsam aslında sözlüklerden kelime anlamına bakıldığında da göze çarpmaktadır. Cambridge Sözlüğü'nde barış, “savaş ve şiddetin yokluğunda insanların bir

---

¹ Işitan Gündüz tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

arada mutlu bir şekilde anlaşmazlıklar olmadan yaşadığı ve çalıştığı zaman dilimi” olarak tanımlanmıştır (http-3)². Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü’nde ise barış kavramı olarak, “savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh, huzur; uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam”a karşılık olarak kullanılmıştır (http-4). Barışın sadece dil bilimciler tarafından tanımlanan bir kavram olmanın ötesine geçtiği söylenebilir. Barış aynı zamanda siyaset bilimi ve bu disiplinin içinden doğan uluslararası ilişkiler alanında çokça tartışılan ve birçok düşünürce tanımlanan bir kavramdır. Örneğin bir fizikçi, bilim insanı ve mucit olmasının dışında dünya barışı üzerine düşünmüş olan Albert Einstein; barışı savaşın yokluğuyla birlikte adalet, hukuk ve düzenin olduğu bir durum olarak ifade etmiştir (Nathan ve Norden,1988). Morgan (2013,s.9)’a göre barış; düşmanlıkların geçici olarak durdurulması, silahlı çatışmanın yokluğunun işaretidir. Barash ve Webel (2009)’e göre ise barış, sömürünün en alt düzeye indirildiği ya da temelde yatan yapısal şiddetin var olmadığı sosyal bir durumu ifade etmektedir. Mark May ise barış ile savaşı şöyle karşılaştırır:

“...korkunun savaşı çağırdığı ve güvenlik hissinin barışı desteklediği, savaşın nefretten barışın ise sevgiden beslendiği, savaş rekabet ve saldırganlık alışkanlıklarını tercih ederken barışın iş birliği alışkanlığı ile desteklediği söylenebilir. Savaşta ülke sevgisi açıkça destekleyici motivasyondur ve hem korku hem de nefret barışı motive etmek için kullanılabilir (May,1943,s.220,225.).³”

Buradan anlaşıldığı üzere zaman zaman insanların devletlerine duydukları güçlü aidiyet bağı dahi savaşı körükleyebilir ve devletleri barış halinden uzaklaştırabilir. Bununla birlikte kimi zaman vatandaşlar devletlerine karşı tehdit olgusunu gördüklerinde güçlü bir korku nedeniyle devlet içinde birlik olma fikri ile barışı da gerçekleştirebilir.

Literatüre bakıldığında, barış kavramının “negatif barış” ve “pozitif barış” olarak iki kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Galtung (1967)’a göre negatif barış organize olmuş şiddet şekillerinin yokluğu anlamına gelmektedir. Galtung’un bu tanımı daha çok fiziki anlamda şiddeti yani savaş ve çatışma gibi durumları açıklamaktadır. Negatif barışa nazaran pozitif barış ise uluslararası alandaki birimler arasında sorunların, hak ve imtiyaz taleplerinin barışçıl yollarla çözüldüğü, uluslararası ve ulusal düzeyde baskının olmadığı sosyal bir

---

² Tez yazarı tarafından İngilizce’den Türkçe’ye tercüme edilmiştir.

³Tez yazarı tarafından İngilizce’den Türkçe’ye tercüme edilmiştir.

düzeni ifade etmektedir (Doğan,2018,s.3). Pozitif barışa dayanan fikirler; toplumdaki olumsuz ilişkileri pozitive dönüştürmeyi, farklı insanlar arasında uyumlu birlikteliğin sağlanmasını, çatışan tarafları uzlaşmaya teşvik etmeyi ve pasif direniş anlayışını canlandırmayı amaçlayan ileriye dönük iyimser değerler yaratma çabaları etrafında yeşermektedir (Özerdem,2013,s.8). Aslında hem pozitif hem de negatif barışın bir arada olmasıyla tam anlamıyla barışın anlamını bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü fiziki anlamda şiddetin var olduğu bir ortamda pozitif barışın gerçekleşmesinin zorlaşacağı değerlendirilmektedir. Bu bakımdan pozitif barışın içinde negatif barışın var olması hem normal hem de elzem görünmektedir. Pozitif barışı negatif barışa bağlayan bu nokta var olmakla birlikte, Özerdem (2013)'e göre son zamanlarda pozitif barış varsayımlarına dayalı projelerin popülaritesi artmaktadır. Ancak pozitif barışın popülaritesi artsa da negatif barışın kendi başına değerli olduğu bir gerçektir (Goertz, Diehl ve Balas, 2016). Doğan (2018) tarafından pozitif barış anlamında bir dünya düzeninin günümüzde var olmadığını savunulmuştur. Bunun sebebini ise uluslararası ilişkilerde ortaya çıkan iç savaşlara, başarısız devletlerin varlığına ve terörizm gibi faaliyetlere bağlamıştır (Doğan,2018,s.3). Dolayısıyla günümüzde pozitif barış anlayışına yönelik çabaların olduğu savunulabilir.

Barış kavramının tanımlanmasında özgürlükler bakımından ele alınması konusunda Berlin tarafından yapılan sınıflandırma önem arz etmektedir. Berlin özgürlüğü negatif özgürlük (*negative liberty*) ve pozitif özgürlük (*positive liberty*) olarak ikiye ayırmıştır. Negatif özgürlükte ise başkaları tarafından koyulan engellere kadar hareket etmekte özgür olunan bir alan söz konusudur (Berlin,2007,s.62). Buradan hareketle insanın özgürlüğü müdahale edilen alan daraldıkça genişleyecektir. Negatif özgürlüğün insan haklarıyla bağlantılı olduğu söylenebilir. Pozitif özgürlükte bireyin parçası olduğu sosyal bütün söz konusudur ve belirlenen amaçlar doğrultusunda insanların zorlanmasının mümkün olduğu görülmektedir (Berlin,2007,s.70-71). Dolayısıyla pozitif özgürlükte herhangi bir otorite aracılığıyla toplumsal iyinin temel alınır ve bu yolla bireyin özgürlükleri sınırlandırılabilir.

1.2. Realist Barış Anlayışı

Realist yaklaşımda net bir şekilde barış halinin tanımlanmadığı gözlemlendiğinden, genel kabuller üzerinden hareket edilmiştir. Hans Morgenthau, Realizmin temel ilkelerini ortaya koymuştur. Bunlar; politikanın insan doğasına dayanan nesnel kanunlar tarafından yönetilmesi, uluslararası politikada çıkarın güç bakımından tanımlanması, çıkarın belirlenmesinin politik ve kültürel bağlama bağlı olması, evrensel ahlaki ilkelerin zaman ve mekân şartlarının süzgecinden geçirilmesinin gerekliliği, bir devletin ahlaki arzularının evrene hükmeden ahlaki kanunlarıyla tanımlanmasının reddedilmesidir (Morgenthau,1966,s.4-11).

Realist görüşte önemli bir yer tutan insan doğası açısından konu ele alındığında, kötülüğün merkezinin insanın kendisi olduğu görüşü yer almaktadır (Niebuhr ve Eddy, 1936,s.16). İnsanın doğası ve davranışları aynı zamanda savaşın da önemli nedenlerinden biri olarak görülmektedir (Waltz,2009,s.17). Eğer insanın kötü doğasının değişebileceği kabul edilse idi Realistler açısından insanın doğası barışın da temelinde yer alabilirdi. Ancak söz konusu teoriye göre insanın doğasının değişmediği kabul edildiğinden barışı ortaya çıkaramaz. Buradan yola çıkarak barış ortamının yaratılması noktasındaki çabaların gereksiz olduğu sonucuna varılabilir. Nitekim Realist görüşün sunduğu düzende savaş ve çatışma her daim güçlü bir ihtimaldir.

İnsan doğasının ardından devlet aygıtının oluşumundan önceki süreç için kullanılan *doğa durumu kavramı (the state of nature)*, Realizmde barışa dair anlayışın ortaya çıkarılması bakımından önemlidir. Doğa durumundayken insanlar; savaşın, sürekli ölüm tehlikesinin ve korkusunun var olduğu bir ortamda varlığını sürdürmeye çalışmakta ve “yalnız, çaresiz, iğrenç ve kısa” bir yaşama mahkûm olmaktadır (Hobbes,1974). Augustine, yönetimin kısıtlamalarının olmadığı durumda insanların nesilleri tükenene kadar birbirlerini öldüreceğini öne sürmüştür (Waltz,2009,s.32). Dolayısıyla devlet aygıtının olmadığı durumda barışın varlığından bahsetmek bir yana insanlar yaşamlarını dahi sürdüremeyecektir.

Devletin ortaya çıktığı durumda barış hali tartışılabilir. İnsanların doğa durumundan kaçışıyla birlikte toplum düzeninin sağlandığı ve devlet aygıtının varlığının ortaya çıktığı savunulmaktadır. O halde devletin varlığının doğa durumundaki insanlar arasındaki sürekli

çatışma halini yatıştırması beklenebilir. Bu varsayım devlet içinde doğru kabul edilebilir. Devlet içinde var olan hiyerarşik yapı ve yargı sistemi içinde yer alan cezalandırmanın meşruiyeti neticesinde toplumsal anlamda düzen halinin sağlanması mümkündür.

Uluslararası düzeyde düşünüldüğünde, merkezi bir otoritenin yokluğu nedeniyle barış içinde bir uluslararası sistemden bahsetmek mümkün değildir. Realistler bir nevi insanlar için kabul edilen doğa durumunu, devletlerin uluslararası düzeydeki durumuna benzetmektedir. Nasıl ki insan devlet aygıtını oluşturmadan önce çatışmaların var olduğu bir ortam içinde ise, rasyonel şekilde hareket ettiği kabul edilen devletler de uluslararası sistemde anarşi içinde kabul edilir (Viotti ve Kauppi,2016,s.40). Devlet içinde hiyerarşi vardır ancak uluslararası alanda kıyaslanabilir bir hiyerarşik yapının olmadığı varsayılmaktadır (Jaede,2018,s.2). Realist teorinin savunucularından çoğu, uluslararası sistemin anarşi durumundan kaçamayacağını ve tehlikeli olmaya devam edeceğini kabul etmektedir (Maersheimer,2001). Söz konusu sistemde tüm devletler nitelikler bakımından farklılık gösterse de statü bakımından eşit görülmektedir (Goldstein ve Pevehouse,2017,s.92-93). Bu denklik durumu nedeniyle Morgenthau (1966), uluslararası politikanın bir güç mücadelesi olduğunu ve gücün her zaman ya birincil bir hedef ya da sonuca götüren bir vasıta olduğunu iddia etmektedir.

Temelde tek bir tanımı olmayan güç kavramı, Realist görüşte varsayımları açıklama noktasında önemli bir yere sahiptir. Güç; hedeflere ya da amaçlara ulaşma becerisi (Nye ve Welch,2010,s.62) ve başka aktörleri etkileme potansiyeli veya yeteneği (Goldstein ve Pevehouse,2017,s.88) olarak tanımlanmakta, ölçülmesi zor bir unsur olarak düşünülmektedir (Barnett ve Raymond,2005; Baldwin,2002).

Joseph Nye ise “sert güç” ile “yumuşak güç” ayrımını yapmıştır. Sert güç (*hard power*), ekonomik ve askeri yeterlilikleri tanımlarken; yumuşak güç (*soft power*) ise ikili ya da çok taraflı uluslararası örgütler bağlamında diğer ülkeler nezdinde siyasi kapasite ve kültürel boyuttaki kimlik ve devlet uygulamalarıdır (Nye,2009,s.161-162). Realist yaklaşım, bir devletin gücünün ölçümü konusunda daha çok sert güç üzerinden açıklamalar yapmaktadır.

Realizmde savaş durumunun normalliği bazı yazarların eserlerine yansımıştır. Örneğin Thucydides, savaşın doğasıyla ve neden sürekli yeniden ortaya çıktığıyla ilgili olarak savaşın geçmiş ile geleceğin rehberi olduğunu savunmuştur (Viotti ve Kauppi,2016,s.42). Eserinde Pelepones Savaşı'nı ele alırken ise savaşın asıl nedeninin

Yunanlıların gücünün artması ve bunun Sparta’da korkuya yol açması olduğunu savunmuştur (Thucydides,1982,s.49). Clausewitz de savaş ya da zor kullanmanın politikacıların devletlerin amaçlarını gerçekleştirmek için mantıklı şekilde seçebileceği bir vasıta olduğunu öne sürmektedir (Viotti ve Kauppi,2016,s.49). Buradan hareketle savaşın olağan şekilde ortaya çıktığı gibi yöneticilerce tetiklenebileceği de kabul edilebilir. Barış ise “devletler arası güç dengesinin sağlanabildiği ve sıcak savaşın yaşanmadığı süreçlerde kısa süreli gerçekleşebilir” (Sandıklı ve Kaya,2012,s.145).

Yukarıda açıklanan temel varsayımlardan da anlaşıldığı gibi Realist yaklaşımda barış arayışına bakıldığında negatif barış anlayışına yakın olduğu değerlendirilmektedir (Özerdem,2013). Bu yakınlık iki temele dayandırılabilir. Birinci temel, hem Realizm’de hem de negatif barış görüşünde devletlerin temel aktörler olmasıdır. Devlet dışındaki aktörlerin önemsiz kabul edildiği ve ulusal çıkarların ön plana çıkarıldığı Klasik Realizm’de devletler arası çatışma kaçınılmazdır (Viotti ve Kauppi,2016,s.39). Diğer yandan, negatif barış anlayışında devletler arası çatışmaların –uzun vadeli olmasa da- önlenmesi temel hedefdir. Realist yaklaşımın önemli isimlerinden Hobbes da genellikle güçlü devlet tarafından şiddetin bastırılması veya yokluğuna yol açan negatif barışın klasik taraftarı olarak görülmektedir (Dower,2009,s.139;Wallensteen,2015,s.ix). İkinci temel ise Realizm’de ve negatif barışta çatışmanın ihtimal dahilinde kabul edilmesidir. Buna bağlı olarak, Realist görüşte devletler arası çatışmanın geçici olarak bastırılması/sonlandırılması hedeflenmektedir. Negatif barışta devletler arası çatışmayı kökten engelleme amacından ziyade *barış sağlama* amacı var olmuştur. Bu nedenle negatif barış anlayışının hâkim olduğu dönemde savaşan taraflar arasında diplomatik çözümler ve tampon bölge oluşturma yollarının denendiği göze çarpmaktadır.

Neticede Realizm’in daha çok çatışma ve savaş temelinde dünya düzenine baktığını söylemek mümkündür. Uluslararası sistemde gücün dağıldığı bir yapının ise düzensizliği beraberinde getirdiği kabul edilir (Viotti ve Kauppi,2016,s.73). Uluslararası politika, bu doğrultuda her şeyden önce devleti diğer devletlerden korumakla ilgilidir ve bu sistem içinde önemli olan sürekliliktir (Nye ve Welch,2010,s.7-10). Barışın sağlanmasından ziyade güvenliğin sağlanması ve güç dengesi içinde statükonun kurulmasından bahsetmek mümkündür. Bu düzen içinde küresel ortaklık duygusunun zayıf olduğu ve çoğu insanın bu

nedenle ulusal kaygılarını uluslararası adaletin önüne koyduğu savunulmaktadır (Nye ve Welch,2010,s.6).

Realist/Neorealist yaklaşımda güçlü devletler, uluslararası sistemin tamamında yahut bir kısmında hâkimiyet arayışı eğilimindedir ve anarşinin olduğu durumda hiyerarşinin bazı aşamaları teşvik edilmektedir (Wohlforth,2008). Bu teşvikle birlikte Realist yaklaşım kapsamında barışa en yakın olunan durumun *hegemonik istikrar teorisinde* tanımlandığı düşünülmektedir. Hegemonik istikrar teorisi, özellikle Birleşik Amerikalı bilim insanlarınca desteklenmekte ve genel anlamda hem ekonomik temelde uluslararası açıklığın hem de tek bir dominant devletin olduğu dönemdeki istikrar durumunu ortaya koymaktadır (Webb ve Krasner,1989,s.183). Bu teorinin ekonomi bilimi ile yakından ilişkisi bulunmaktadır. Bu noktada dünya ekonomisinin istikrarı için tek bir istikrar sağlayıcı gücün gerekliliği vurgulanmaktadır (Kindleberger,1973,s.205). Dünya hükümetinin yokluğunda devletler birbirleri ile karşı karşıya kalırlar ve bu düzende savaş her zaman muhtemel hale gelebilir (Jaede,2018,s.2). Viotti ve Kauppi (2016)'ye göre hegemonik istikrar teorisindeki egemen güç, belirli bir meseleyle ilgilenirken tüm dünyanın lideri olarak varsayılır.

Hegemon güç; sistemdeki diğer devletler üzerinde üstünlüğünü kuran devlet (Gilpin,1981,s.116), devletler arası ilişkilerde mühim kuralları devam ettirmek için yeterince güçlü ve bunu yapmaya istekli olan tek bir devlet (Keohane,1984,s.35), küresel düzenin kurallarını oluşturan, kuralların uygulanmasını sağlayan ve diğer üyeler/devletler için güvence veren devlet olarak tanımlanmaktadır (Mandelbaum,2005,s.xix).

Hegemon güce dair tanımlamalara ek olarak bu gücün aynı zamanda sisteme özellikle kriz dönemlerinde nakit para ve döviz sağlaması, döviz kurunun yapısını ve uluslararası parasal sistemi yönetmesi gereklilik olarak görülmektedir (Webb ve Krasner,1989,s.185). Neticede hegemon; ekonomik üstünlüğe sahip olduğu kadar ekonomide ortaya çıkan aksaklıklara da müdahale edebilecek, diğer devletlerce üstünlüğü kabul gören güçtür.

Bu doğrultuda Amerika Birleşik Devletleri (ABD), hegemon güce örnek olarak gösterilmektedir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasındaki ilk on yılda ve 1970 sonrası süreçte kabul gören Amerikan hegemonyasının öncelikli araçları, askeri gücünden çok diplomatik ve ekonomik angajman olarak görülmektedir (Fettweis,2017,s.434). Bu hegemonyanın destekleyicisi kabul edilen Huntington (1993,s.83); Amerika'nın üstünlüğü olmadığına,

dünyanın daha çok şiddetle dolu ve düzensiz, daha az demokratik ve ekonomik büyümenin olumsuz etkileneneceği bir yer olacağını savunmuştur.

Hegemonik istikrar teorisi temelde iki yaklaşıma sahiptir. Bunlardan ilki, tüm devletlerin uluslararası ekonomik liberalizasyonla birlikte istikrardan faydalanacağını ve uluslararası güvenliğin sağlanmasıyla birlikte ise uluslararası ekonomik etkileşimi vurgulayan *kolektif kazanç görüşü*dür (Gilpin,1975,s.40;Webb ve Krasner,1989,s.184). İkincisi ise uluslararası ekonomik liberalizasyon ile istikrar bağlamında devletlerin ortak çıkarlarının olduğunu kabul etmeyen *güvenlik versiyonu*dur (Webb ve Krasner,1989,s.184).

Tüm bu anlatımlar ışığında hegemon gücün etrafında barış içinde bir dünyadan bahsetmek mümkün olmakla birlikte temel sorunlar göze çarpmaktadır. Hegemon gücün istekleri etrafında oluşan uluslararası sistemde doğal olarak çatışma ihtimali en aza inebilir. Ancak hegemon güce karşı çıkan devletlerin ortaya koyduğu tepkiler neticesinde bu durum bozulabilir. Dolayısıyla barışa en yakın olan bu görüşte dahi sürdürülebilir bir uluslararası barıştan bahsetmek doğru olmayacaktır.

Hegemonik istikrar teorisine yöneltilen eleştiriler; teorinin yapısal analizi açısından liderlikten ziyade hakimiyet kavramına yapılan vurgunun problem yarattığı, iddia edildiği gibi hegemonyanın daha zayıf aktörlere fayda sağlamayacağı ve sağlasa da bu faydanın eşit dağılmayacağı, uluslararası iş birliğinin kurulmasında ve devamlılığının sağlanmasında hegemon güce fazla vurgu yapıldığı, uluslararası rejimlerin kurulmasının ardından hegemonik liderlerin varlığına ihtiyaç duyulmayacağı şeklindedir (Bozdağlıoğlu,2013,s.5-6;Keohane,1984,s.31-32).

Realist yaklaşımın barış anlayışı konusundaki anlatım bir sonraki bölümlerde yer alan Nobel Barış Ödülü hakkındaki genel değerlendirmelerin yapılmasına hizmet etmiştir. Özellikle ödülle ilgili teorik değerlendirme yapılırken ödül kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri, Norveç Nobel Komitesi tarafından açıklanan ödülün motivasyonu ve Nobel dersleri irdelenirken teorinin içeriğine hakim olunması kıymetli bulunmuştur. Buradan hareketle savaşın ihtimal dahilinde olduğu, insan doğasının kötü olduğu, uluslararası sistemde güvensizlik ve hiyerarşinin yokluğu, hegemon gücün gerekliliği gibi ifadeler değerlendirmelerde yol gösterici olmuştur. Nobel Barış Ödülü'nü kazananlarla ilgili değerlendirmelerde yukarıdaki ifadeleri destekleyici faaliyetler/görüşler var ise Realist yaklaşımdaki barış anlayışına hizmet edildiği sonucuna varılmıştır.

1.3. Liberal Barış Anlayışı

Liberal yaklaşımda dünya barışı; siyasi ve ekonomik liberal normların ulusal ve uluslararası düzeyde yerleşik hale gelmesi, karşılıklı bağımlılığın ve etkileşimin artması, devletler arası teşkilatların öncülüğünde gerçekleştirilecek uluslararası iş birliği, yönetim ve insan haklarının korunmasıyla gerçekleşebilir (Sandıklı ve Kaya,2012,s.139). Realizmden farklılaşan kabul ve görüş *liberal uluslararasıılık* görüşünde ve *Demokratik Barış Teorisi*'nde kendisini bulmaktadır.

Liberal yaklaşımın temel ilkeleri; (1) Uluslararası İlişkilerde devletler kadar diğer aktörlerin önemine vurgu yapılması, (2) karşılıklı bağımlılığı sağlayan yapıların aktörlerin davranışlarını etkilediği, (3) uluslararası politikada alçak yahut yüksek politika ayırımının yapılamayacağı, (4) devlet düzeyindeki analizlerin yanında farklı düzeyde analizlerin gerekliliği, (5) uluslararası iş birliğinin mümkün olmasıdır (Viotti ve Kauppi,2016,s.129-130).

Temel varsayımlardan ilki düşünüldüğünde Klasik Realizmde Uluslararası İlişkilerde başat aktör olarak görülen devlet, Liberal yaklaşımda aktörlerden birisi olarak tanımlanmaktadır. Bu durum ise Uluslararası İlişkilerde Realist yaklaşımın aksine, çok aktörlülüğün kabulünü göstermektedir. Ulus devletlerin yanında Uluslararası Örgütler, bireyler, çok uluslu şirketler uluslararası politikanın aktörü haline getirilmiştir. Bu durumda devletlerin önemini yitirdiği savunulmamakla birlikte diğer aktörlerin uluslararası politikadaki etkinliklerinin görmezden gelinmediği görülmektedir. Devlet dışındaki aktörlerin barış konusunda katkılarının olduğu düşünülmektedir. Örneğin 2001 yılında Nobel Barış Ödülü'ne layık görülen ve iki dönem boyunca Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterliği görevini üstlenmiş olan Kofi Annan; Kıbrıs meselesi üzerine eğilmiş ve kendi adıyla anılan bir plana (Annan Planı) imza atmıştır. Süreç boyunca taraflarla görüşmeler yürütmüştür. Çok-uluslu şirketlerin ise barış aracı niteliği taşıdığı küresel düzeyde ekonomik entegrasyonu, özellikle gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkelerle iletişimi artıracığı düşünülmektedir (Çam,2011,s.108). 21. yüzyılla birlikte ortaya çıkan küreselleşmenin etkisiyle çok-uluslu şirketlerin uluslararası politikaya olan etkisini artırdığı savunulabilir.

İkinci varsayım olarak aktörler arası karşılıklı bağımlılığın aktörleri saldırgan tavırlarla hareket etmekten uzak tutabileceği düşünülebilir. Bunun nedenlerinden ilki, devletlerin

yapacakları fayda-maliyet hesaplamasıdır. İş birliği ile çatışmanın neticelerinin karşılaştırılması sonucunda fayda-maliyet hesaplaması kabaca ortaya çıkacaktır. Ancak devletler kimi zaman yararlarının fazla olacağı durumlarda savaş başlatabilirler ve genelde kar-zarar çıkarımı yapmaktan uzaktırlar (Russett ve diğerleri,1995,s.166). Sonuçta stratejik kar-zarar değerlendirmesi savaşı engellemek için gerekli bir durum değildir (Russett ve diğerleri,1995,s.167).

Karşılıklı bağımlılık konusunda ekonomik ilişkiler, devletler arasındaki ilişkileri önemli oranda etkileyebilir. Örneğin Türkiye-Almanya ilişkileri ele alındığında ekonomik ilişkiler ile ticari ortaklıklar temel noktayı oluşturmaktadır (http-5). İki ülke arasındaki karşılıklı bağımlılık sebebiyle günümüzde politik anlamda sorunlar yaşansa da devletler arası ilişkilerin top yekûn ortadan kalkmasının engellendiği savunulabilir.

Örgütsel üyelikler düşünüldüğünde ise farklı alanlarda faaliyet gösteren ve norm oluşturma niteliği taşıyan örgütlerin devletler arasındaki bağları güçlü tuttuğu söylenebilir. Örneğin NATO'nun kurucu anlaşmasının 2. Maddesinde “Uluslararası ekonomi politikalarında çatışmayı ortadan kaldırmaya yönelecekler ve taraflardan herhangi biri ya da hepsi ile ekonomik iş birliğini teşvik edeceklerdir” şeklinde bir hüküm bulunmaktadır (2019). Uluslararası Örgütlerin etkisi, devletlerin Uluslararası/Bölgesel Örgütlerin kurallarına bağlılık gösterme yönündeki iradelerine de bağlıdır.

Üçüncü varsayım olarak politikalar arasında ayırım yapılmaması durumunun ise günümüzde geçerli olduğunu savunmak mümkündür. Realist görüşe göre yapılan alçak politika ve yüksek politika ayrımı sonucunda dış politika ve güvenlik konuları, yüksek politika olarak değerlendirilmektedir. Bu varsayım doğrultusunda küresel bir güç olmanın yolu askeri anlamda güçlü olmaktan -dolayısıyla güçlü ordulara ve donanımlı silahlara sahip olmaktan- geçmektedir. I. Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede imparatorluklar açısından askeri gücün öneminin çok daha baskın olduğu kabul edilebilir. Söz konusu konjonktürde elde edilecek faydanın aracı, askeri gücün maksimizasyonundan geçmekteydi. Oysa Realist yaklaşıma göre alçak politika (*low politics*) olarak kabul gören ekonomi, günümüzde Çin Halk Cumhuriyeti için uluslararası düzende büyük güç olma yolunda önemli bir araç olarak görülmektedir (Efegil ve Pekcan,2017,s.165-169). Büyük güç olmanın yanında dünya barışının sağlanmasında iki güç kaynağı da etkili olabilir.

Dördüncü varsayımı destekleyici şekilde Kenneth Waltz (2009), yapılacak analizlerin birden fazla düzeyde yapılmasının daha faydalı olacağını savunmaktadır. Bu doğrultuda, toplumla ilgili incelemelerin iktidar yada insan incelemesinden ayrı tutulamayacağı savunulmaktadır (Waltz,2009,s.5). Uluslararası düzeyde de insanların aynı toplumun bir parçası olduğu düşünüldüğünde yine çok katmanlı analizlerin daha doğru sonuçları ortaya koyacağı savunulabilir.

Beşinci varsayım doğrultusunda Uluslararası İlişkilerde savaş hali yok sayılmamakla birlikte Liberal yaklaşımda hedef, Uluslararası İlişkilerde iş birliği içinde hareket edilmesidir. Bu anlayışın, insanın doğası ile bağlantılı olduğu değerlendirilmektedir. İnsan doğası gereği kötü değildir, eğer istenirse iyi de olabilir (Locke,2005). Bu ihtimal uluslararası politikada iş birliği halinin yaşanabilirliğini artırmaktadır. Bununla bağlantılı olarak oyun teorisi bakımından düşünüldüğünde Liberal yaklaşım, pozitif toplamlı sonucun erişilebilirliğini savunmaktadır (Viotti ve Kauppi,2016,s.131). Bu sonuca erişebilmek için taraflar arasındaki iletişimin sağlanması temel kabuldür. Dolayısıyla aktörler arasındaki iletişim, zamanla gelişebilecek iş birliğinin ve güvenin inşa edilmesine sebep olabilir. İş birliği ve güvenin tesisiyle birlikte Uluslararası İlişkilerde barış mümkün hale gelebilir.

Liberalizmde *liberal uluslararasıçılık (liberal internationalism) ve Demokratik Barış Teorisi* özellikle ele alınmıştır. Liberal uluslararasıçılık (liberal internationalism) görüşü, barış konusunda önem arz etmektedir. Söz konusu kavramın uzlaşılan tek bir tanımı bulunmamaktadır. Liberalizm bireysel özgürlüklerin korunması, devlet gücünün azaltılması ve temel haklara saygı ve rızaya dayalı olan gücün meşru olduğuna dair inançtır (Hoffman,1995,s.160). Uluslararasıçılık ise Uluslararası İlişkilere aktif katılımı ifade etmekte olup devletler arası çok taraflı iş birliğinin artırılması anlamına gelmektedir (Wittkopf,1990). Özerdem (2013,s.17)'e göre; liberal uluslararasıçılıkta uluslararası serbest ticaret, liberal ekonomik ve demokratik siyasi sistemlerin vasıtasıyla uluslararası barışın sağlanması mümkündür. Bu görüşte uluslararası kuruluşlarla gerçekleştirilen barış inşa süreçleri desteklenmekte ve liberal demokratik politikalar ile serbest piyasa ekonomisi (*market oriented economies*) teşvik edilmektedir (Paris,1997,s.56).

Liberal uluslararasıçılığın barış kapsamında ele alınması maksadıyla özellikle 1990 sonrasında BM eliyle yürütülen Barış Koruma Operasyonları'nın ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu operasyonlar daha çok başarısız olan devletleri (*failed*

states) hedef almakla birlikte, toplumsal dönüşümü de içine katarak çok aktörlü ve çatışmanın dönüşümü ile barışın inşasını amaç edinmektedir (1992,s.18). Dolayısıyla barışın sadece tek aktörlü yapı ile sağlanamayacağı, barışın tabana yayılarak toplumu tekrar savaşın/çatışmanın olmayacağı duruma getirmenin amaçlandığı görülmektedir (Özerdem,2013,s.61). Ancak kurulan bu sistemde daha önce demokrasiyi, kapitalist ekonomiyi tecrübe etmemiş toplumların aniden duruma adaptasyonunun güçlüğü söz konusudur.

Liberal sistemin dünya genelinde yaygınlaşması sürecinde adaptasyon konusunda yaşanan sorunlara istinaden Roland Paris, “*stratejik liberalleşirmeyi (strategic liberalization)*” bir alternatif olarak ortaya koymaktadır. Stratejik liberalleşirme önerisinin temel elementleri şu şekilde özetlenebilir: (1) savaş-yorgunu devletlerde daha aşamalı ve kontrollü demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi, (2) gerçekleştirilecek seçimlerin ılımlı tarafları ödüllendirecek şekilde tasarlanması, (3) eşitlikçi ve büyüme odaklı politikaların desteklenmesi, (4) barış inşası için etkili, merkezi koordineye sahip yapıların oluşturulması, (5) barış inşası operasyonlarının süreçlerinin uzatılarak yaklaşık yedi ila dokuz yıla çıkarılması (Paris,1997,s.58). Bu noktada stratejik liberalleşirme görüşünün 1990’lı yıllardan itibaren barış-inşası kabulü ile çok daha makul olduğu düşünülebilir.

Liberal yaklaşım içerisinde, barışla ilişkili olarak *Demokratik Barış Teorisi* ele alınmıştır. Doyle (1983)’e göre Liberal yaklaşıma daha yakın olan uluslararası sistemde, kalıcı barış istikrarlı bir gelişim sürecine girmiş ve böylece dünya barışının sağlanabileceği yönünde de umut güçlenmiştir. Immanuel Kant’ın 1795’te yayımlanan “Ebedi Barış” adlı eserine dayandırılan Demokratik Barış Teorisine göre demokrasiler birbiriyle savaşmama eğilimindedir (Doyle,1986;Chojnacki,2003,s.1). Demokratik rejimler arasında savaşın oldukça az seviyede olduğu ve şiddetli çatışmaların oldukça nadir görüldüğü savunulmaktadır (Russett,1993,s.21;Bkz.Tablo 1.3.1). Buradan hareketle uluslararası barışın sağlanması demokrasinin yaygınlaşmasıyla bağlantılı olduğu düşünülebilir. Bu durumda demokratik yönetim biçiminin yaygınlaşması bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Demokrasinin dünya genelinde bazı yollarla yaygınlaştırılması mümkündür. Demokratik olmayan devletler kendileri demokratik olma yolunu seçebilirler ya da demokratik olan devletler bu rejimi demokratik olmayan devletlere kabul ettirebilirler.

Tablo 1.3.1. *Politik Olarak İlişkili Devletler İkili Arasındaki İhtilaf Davranışı, 1946-1986*
(*Russett,1993,s.21*)⁴

İhtilafın En Yüksek Seviyesi	DEVLET ÇİFTLERİ		TOPLAM
	İkisi Demokratik Olan	Biri veya İkisi Demokratik Olmayan	
İhtilafın Yokluğu	3.864	24.503	28.367
Güç Tehdidi	2	39	41
Güç Gösterimi	4	116	120
Güç Kullanımı	8	513	521
Savaş	0	32	32
TOPLAM	3.878	25.203	29.081
İhtimallerin Artışı	Demokratik Devletler	Biri veya İkisi Demokratik Olmayan	
Güç tehdidinin gerçekleşmesi	%0.05	%0.16	
Güç gösterimi	%85.7	%94.4	
Güç kullanımı	%57.1	%77.9	
Savaş hali	%0.0	%4.6	

Demokrasiyle ilgili olarak demokratik olarak değerlendiren devletlerin ne derece demokratik değerlere sadık kaldığı önemli bir tartışma konusudur. Bunun yanında demokratik devletler, kendi aralarında bir çatışmaya neden olmasa da demokratik olmayan devletlerle çatışmaya girmek durumunda kalabilir. Buradan hareketle demokratik ilkelerin

⁴Tablodaki isimlendirmeler tez yazarı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Verilen aralıkta yıllara sari olarak tüm savaşlar ele alınmış ancak iki yahut daha yıllar süre devam etmiş olan ihtilaflar başladığı yıl ya da en yüksek seviyeye eriştiği yıl ele alınarak hesaplanmıştır. Askeri güç kullanımında önemsiz olarak değerlendirilen olayların (1956'daki Süveyş işgali sırasında gerçekleşen İsrail'in Britanya'ya karşı küçük çaplı ateş açılmasının, Kıbrıs'ta 1963'teki barış koruma operasyonu sırasında Türk güçleri ile Britanya arasında gerçekleşen kısa çatışmanın ve 1978'de Türk tarafının Yunan botunu batırmasının) dahil edildiği ifade edilmiştir (Russett,1993,s.22).

yaygınlaştırılması düşüncesi, esasında hegemon güç olmak için basamak olarak da kullanılabilir. Bu durumda liberal görüşten kopup daha Realist temellere dayalı bir noktaya gelmek mümkündür.

Mansfield ve Synder (1995)'e göre ABD için daha fazla devletin olgun, istikrarlı demokrasiye sahip olması güvenli ve tercih edilir bir durumdur. Hegemon bir gücün kabul ettiği değerlerin yaygınlaşmasıyla birlikte gücünün sağlanacağı veya çıkarlarının korunacağı düşünülebilir. Doğan (2011) özellikle Orta Doğu'ya gerçekleştirilen müdahalelerin demokrasiyi bölgeye getirme iddiası taşısa da bu müdahalelerin altında yatan temel nedenin maddi ve ulusal çıkarlar olduğunu savunmaktadır. Bazı düşünürlerin değerlendirmelerinde demokrasiler arasında ayrıma gittiği de görülmektedir. Mansfield ve Synder (1995,s.5)'e göre; henüz demokrasiye geçiş sürecinde olan ülkeler daha saldırgan ve savaşa eğilimli hale gelerek demokratik devletlerle savaşır. Ayrıca demokrasilerin demokrasilere karşı barışçıl oldukları ancak demokratik olmayan devletlere karşı saldırgan oldukları yönünde bulgular da mevcuttur (Geis,2001,s.282-298;Risse-Kappen,1995;Russett,2009).

Liberal yaklaşıma bağlı olarak *liberal barış*, demokrasi ve serbest piyasanın kombinasyonu olarak tanımlanmaktadır (Mandelbaum,2002,s.11). Liberal barış politikaları üç temel varsayım üzerine kuruludur. Bunlar; demokrasilerin birbirleriyle barışçıl olarak bağlanmaya devam edeceği, ekonomik ve ticari serbestliğin demokratik normları teşvik edeceği, en yüksek seviyedeki kırılgan devletlere yardım etmenin gelişmiş devletlerin görevi olduğudur (Miklian,2014,s.495).

Richmond liberal barış alanında “*galibin barışı*”, “*kurumsal barış*”, “*anayasal barış*” ve “*toplumsal barış*” şeklinde dört tür tanımlamaktadır. Galibin barışı, Realist yaklaşımdan evrilen askeri nitelikli galibiyeti (Richmond,2006,s.293); kurumsal barış, devletlerin nasıl davranacakları hususunda normatif temellere dayanan, idealist, liberal uluslararasılık ve liberal kurumsalcılık üzerine kurulu düzeni; anayasal barış, demokrasi, serbest ticaret, kozmopolitan değerlerin bütününe temel alan düzeni (Doyle,1983); toplumsal barış ise vatandaş savunusu ve mobilizasyonunun doğrudan faaliyetine dayanan düzeni (Haliday,2001,s.35) ifade etmektedir.

Tüm bu ayrımın ardından Richmond, “*yönetişim olarak barış (peace-as-governance)*” kavramını ortaya atmaktadır. Yönetişim olarak barış; hakların, kuralların, prestijin ve gücün

dağılımında ve yeniden düzenleme sürecinde uluslararası aktörlerin sürece dahil olduğu, çatışma alanlarında ise barış-inşası uzlaşısında uygulanan en yaygın barış formudur (Richmond,2006,s.299). Dolayısıyla bu barış türü; barış-inşası süreçlerinde çok aktörlü yapının kabulüne, hukuki anlamda düzenlemelerin oluşumuna/dönüşümüne, toplumda sağlanan uzlaşıda Sivil Toplum Örgütlerinin (STK) ve etkin diğer aktörlerin sürece katıldığı bir duruma karşılık gelmektedir.

Tablo 1.3.2. Liberal Barış Modelinin Dereceleri (Richmond,2006,s.297)⁵

Liberal Barış Modelinin Dereceleri	Hiper-Muhafazakâr	Muhafazakâr	Ortodoks	Özgürlükçü
Coğrafya	Stratejik müttefiklerin sınırlı alanı	Paylaşılan standart müttefiklerin sınırlı alanı	Evrensel kapsam amaçlanır ama hala coğrafik olarak sınırlı	Evrensel kapsam amaçlanır
Tehdit	Düzenli ve düzensiz savaş ve savaşın kapasitesi; önemli kaynakların engelleri; terörizm	Düzenli ve düzensiz savaş ve savaşın kapasitesi; kaynakların ve ticaretin engelleri; terörizm	Savaş; yapısal şiddet; kimlik çatışması; gelişme aşaması; terörizm; ticaretin engelleri; rejim ve normlara dair bariyerler	Savaş; yapısal şiddet; kimlik çatışması; gelişme aşaması; terörizm; ticaretin engelleri; serbest iletişim ve temsil; sosyal adalet
Barışın sürekliliği	Önemsiz	Sınırlı	Yüksek	Tam?
Uluslararasıların Çıktısı	Mümkün görünmeyen	Uzun dönemde mümkün?	Orta ve uzun dönemde mümkün	Orta ve uzun dönemde mümkün
Metot	Güç kullanımı	Güç ve Diplomasi: Askeri müdahalenin arabuluculuk, ateşkes veya müzakereye öncülük etmesi	Tepeden inme Barış-inşası; bazen aşağıdan yukarıya barış-inşası	Tepeden inme ve aşağıdan yukarıya barış-inşası

⁵Tez yazarı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye sadeleştirilerek tercüme edilmiştir.

Tablo 1.3.2. (Devam) *Liberal Barış Modelinin Dereceleri* (Richmond,2006,s.297)⁶

Aktörler		Devlet görevlileri ve düzenli/düzensiz askeri güçler	Devlet görevlileri ve düzenli/düzensiz askeri güçler	Devlet görevlileri ve düzenli/düzensiz askeri güçler; STK'ları ve kuruluşları kontrol eden Uluslararası Kuruluşlar, Bölgesel Kuruluşlar, Uluslararası Finansal Kuruluşlar	Devlet görevlilerinin ve düzenli/düzensiz askeri güçlerin kombinasyonları; yerel aktörlerin önderliğinde STK, Kuruluş, Uluslararası Finansal Kuruluşları, Bölgesel Kuruluşlar ve Uluslararası Kuruluşların personelleri
Barışın Doğası		Galibin barışı sadece askeri üstünlükle tarif edilir.	Galibin barışı, anayasal barışın kurulumu/uluslararası barış anlaşmasıdır (kurumsal barış değildir.)	Anayasal ve kurumsal barış; güç kullanımından çok hegemonya üzerinden galibin barışının elementleridir.	Toplumsal barış; barışın patika yolu olarak adalet, sosyal refah, sosyal aktörler ve meseleler ve sosyal hareketlere odaklanmaktadır.
Barışın Ontolojisi		Barış mümkün değildir, oldukça sınırlıdır veya bölgesel olarak sınırlandırılmıştır; barış ütopyiktir.	Barış elit diplomasi ve gücün ürünüdür; barışın evrensel formu teşvik edilmelidir ama ulaşılamazdır.	Barış temel olarak anayasal ve kurumsal önlemlere dayanmaktadır; evrenseldir ve teknik bilginin epistemik transferi aracılığıyla ulaşılabilir.	Barış, devlet/görevli aktörler kadar sosyal aktörler arasındaki özgür ve açık iletişim ve sosyal adaletle dayanmaktadır; farklılığın ve ötekiliğin tanınırlığı söz konusudur.

Liberal barış modellerinden hiper-muhafazakâr modelden özgürlükçü modele doğru gidildikçe, barışın sürekliliğinde bir artış ihtimali söz konusudur (Bkz. Tablo 1.3.2). Barış kavramının ayırımı bakımından ise negatif barış anlayışından pozitif barış anlayışına doğru bir değişim olduğu da değerlendirilmektedir (Bkz. Tablo 1.3.2).

Liberal barışa yönelik kritikler de söz konusudur. Pratikte demokratik kurumların çatışmayı çözmek konusunda başarısız olduğu ve hatta kimi zaman demokratik devletlerin

⁶Tez yazarı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye sadeleştirilerek tercüme edilmiştir.

var olan çatışmaları daha da kötü duruma getirdiği gözlenmektedir (Luckham,2004). Liberal ekonomik sistem ve demokrasinin gereklilikleri olarak görülen seçimler, kurumsal yapılar ve hukukun üstünlüğü gibi demokratik değerler toplumlara empoze edilebilmektedir. Oysa barış süreci başlayana kadar bu değerlerle tanışmamış olan toplumların, bu sisteme adaptasyon noktasında sorunlar yaşaması muhtemeldir. Bu doğrultuda liberal barışın dünya üzerinde her yaraya merhem gibi görülmesinin yanlış olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü liberal değerlerin popüler olduğu gözlenmekle birlikte çatışmaların ve uzlaşmazlıkların son bulduğu ve tüm toplumların barış içinde yaşadığı gözlenmemektedir. Bu doğrultuda liberal barışın evrilmesiyle toplumların gerekliliklerinin dikkate alan ve yerel yöneticiler ile halkı içine alan bir sistemin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Liberal yaklaşımın barış anlayışının anlatımı Nobel Barış Ödülü'nün teorik bakımdan değerlendirilmesine katkı sağlamıştır. Bu kapsamda ödülü kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri, Norveç Nobel Komitesi tarafından açıklanan ödülün motivasyonu ve Nobel dersleri irdelenirken yaklaşımın temel kabulleri fayda sağlamıştır. Bu temel kabuller; devletler arası karşılıklı bağımlılığın desteklemesi, demokratik değerlerin yaygınlaştırılması, bireysel özgürlüklerin geliştirilmesi gibi konulardır. Nobel Barış Ödülü'nün kazananları üzerinden yapılan değerlendirmelerde bu gibi konuların desteklendiği görüldüğünde Liberal yaklaşımdaki barış anlayışına hizmet edildiği yönünde değerlendirme yapılmıştır.

1.4. İdealist Barış Anlayışı

İdealist barış yaklaşımında diğer iki yaklaşıma göre daha fazla öneri söz konusudur. Önerilerden önce İdealizmin genel kabulleri üzerinden barışın sağlanmasının insanların kendi kararlıklarına bağlı olduğu, insan davranışlarının ise belirli değerleri ve normları takip ettiği kabul edilmektedir (Özerdem,2013,s.13). Ayrıca Realizm ve Liberalizmden farklı olarak; devletlerin bazı şartları yerine getirmesiyle savaşın ortadan kaldırılabilceği, evrensel ve nihai bir barışın gerçekleşebileceği ileri sürülmektedir (Kant,1960,s.25).

Doğan (2012)'a göre İdealist yaklaşım *İşlevselcilik*, *Kozmopolitanizm*, *Dünya Hükümeti*, *kolektif güvenlik*, *Legalizm (Kanunicilik)* gibi önerileri sebebiyle Realist yaklaşımın güç dengesi önerisiyle karşılaştırıldığında daha üretkendir. İdealizm nihai amaç olarak barışın sağlanmasını kabul etmekte ancak bu amaca erişmek için her bir öneri/görüş farklılaşan yolları işaret etmektedir.

Farklı nüansları anlaşılır kılmak için ilk olarak *İşlevselcilik* görüşü ele alınmıştır. İşlevselciliğin en önemli savunucularından olan Mitrany (1966), dünya çapındaki çatışmaların kökenini bölünmüş dünyadaki politik birimlerin rekabetine bağlamaktadır. Bu bölünmüşlüğü yok edecek sistem, dünya federal hükümeti olsa da ulus-devlet anlayışının baskın olduğu süreçlerde ulaşılabilecek bir hedef olarak değerlendirilmektedir (Mitrany,1966,s.93). İşlevselciliğe göre ulus-devlet sisteminde barışın ve refahın sağlanması siyasal tedbirlerin alınması veya güvenlik sorunlarının öncelenmesiyle mümkün değildir, teknik konularla başlatılacak çözüm bulma arayışları siyasi sisteme aktararak neticede dünya barışı sağlanacaktır (Dougherty ve Pfaltzgraff,1971,s.419-420).

Teknik anlamda iş birliği söz konusu olduğunda Uluslararası Örgütlerin etkisini ele almakta fayda görülmektedir. Devletlerin bu örgütlenmeler aracılığıyla birçok konuda ortak hareket etme eğiliminde oldukları gözlenmektedir. Ancak ortak hareket etme bir seviyeye kadar devam etse de özellikle güvenlik konularında devletlerin öncelikle kendi çıkarları temelinde hareket ettiği savunulabilir.

İşlevselcilik söz konusu olduğunda özellikle *Neo-fonksiyonalizm* de dikkat çekmektedir. Neo-fonksiyonalizmin kurucusu olarak kabul edilen Ernst B. Haas, *yayımla (spillover)* kavramını ortaya atmaktadır (Doğan,2018,s.10). Bununla kastedilen belirli teknik alanlarda gerçekleştirilen bütünleşmelerin diğer alanlara da yayılmasıdır. Haas (1958,s.16) bütünleşmeyi; birden çok ulusal siyasi aktörün bağılıklarını, beklentilerini ve siyasal aktivitelerini kendi üzerlerinde kabul ettikleri -yargı yetkisine sahip olan- yapıya doğru kaydırılması konusunda ikna edildikleri süreç olarak tanımlamaktadır.

Neo-fonksiyonalist yaklaşımın en önemli özelliklerinden biri, bütünleşme sürecinin sonu olarak görülen ulus-üstü birliğin yerine farklı olasılıkları da gündeme getirmesidir (Kahraman,2016,s.117). Dolayısıyla İşlevselcilikte aşamalı olarak bütünleşmenin gerçekleşeceğinden yana bir şüphe yokken Neo-fonksiyonalizmde farklı seçenekler de değerlendirilmektedir.

İşlevselciliğe örnek olarak Avrupa Birliği (AB) ele alınabilir. AB'nin kuruluş aşamasında kömür ve çelik gibi ekonomik konular üzerinden devletler bir araya gelmiştir. Ardından AB belirli aşamaları geçerek ulus-üstü bir yapıya doğru evrilmiştir. Ancak yine de AB'nin özellikle dış politika ve güvenlik gibi konularda ulus-üstü bir yapıya sahip olduğunu savunmak doğru olmayacaktır (Aytuğ,2008,s.152).

İşlevselciliğe karşı eleştiriler de mevcuttur. Tooze (1977), İşlevselcilikte kabul edilen *ayrıştırabilirlik (separability)* kabulünü reddederek uluslararası ekonomik ilişkiler politikasındaki güncel gelişmeleri buna kanıt olarak sunmaktadır. Ayrıştırabilirlik, politik konuların politik olmayan konulardan ayrı tutulabilmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde devletlerin sürdürdükleri politikaları yalnızca ekonomik ya da siyasi şeklinde birbirinden ayırmak neredeyse imkansızdır, çünkü birbirlerini etkiledikleri değerlendirilmektedir.

İdealizmin *Kozmopolitanizm* yaklaşımı, evrensel olarak barışın sağlanması konusuna eğilmektedir. Yunanca kosmopolitikos yani dünya vatandaşı kelimesinden türeyen kozmopolitan düşünce; insanı herhangi bir toplumsal ya da siyasi kategoriye ayırmadan herkesi tek bir kurumun parçası olarak görmektedir (Bağbaşıoğlu,2017,s.3048; Birekul,2011,s.65). Bu düşüncenin bireyleri yalnızca tabiiyetinde oldukları ulus-devlet yapısının yanında uluslararası toplumun bir parçası haline getirdiği değerlendirilmektedir.

Kozmopolitanizmde Stoacı felsefe ve Kant'ın düşüncelerine dayanan bölünmeler söz konusudur (Birekul,2011,s.65). Stoacı yaklaşım, Roma İmparatorluğu'nun siyasi yapılanmasına uygun olarak insanı polisten farklı bir toplumun parçası olarak tanımlamıştır (Bağbaşıoğlu,2017,s.3049). Kant'ın yaklaşımına geldiğimizde ise edebi barış anlayışı karşımıza çıkmaktadır. Bu edebi barışın sağlanması, hukuki düzenin kurulması ile özdeştir (Kant,1960,s.17). Kant'ın işaret ettiği uluslararası hukukla kurulan düzendir. Kozmopolitanizmin savunucularından olan Beitz (1979); aslında ahlaki bakış açısı ile siyasi teorilerin birbirinden ilgisiz olmadığını ancak geleneksel uluslararası politika teorilerinin uluslararası adalet dağılımı konusunda sessiz kaldığını iddia etmektedir.

Uluslararası adalet dağılımının oluşması, uluslararası hukuk kurallarının uygulanması ve Kozmopolitanizmin yeniden doğuşunda, BM örneği ele alınabilir. BM küresel anlamda insan haklarının korunması, dünya barışının korunması ve sürdürülmesi hususunda önemli çalışmalarını sürdüren bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Fakat içinde barındırdığı II. Dünya Savaşı'nın yıkıntılarının eseri olan Güvenlik Konseyi'nin, dünya vatandaşının haklarının savunulması noktasındaki etkinliği tartışmalıdır. Söz konusu konseyin kararlarının daimi üyelerinin çıkarlarından bağımsız alınmadığı düşünülmekte ve uluslararası düzeyde Kozmopolitanizmin gerçekleştirilmesi için tam anlamıyla bir oluşumun var olmadığı değerlendirilmektedir.

Uluslararası hukuk ve adalet dediğimizde ise Kozmopolitan düşünceye bir eleştiri olarak hangi tarafın hukukundan/adaletinden bahsedildiği bir soru işaretidir. Kabul gören Batılı değerler ve bu değerler etrafında ortaya çıkan uluslararası hukuk kurallarının ne kadarının ulusların arasında olduğu soru işaretidir. Barışın yalnızca belirli değerlerinin dünyaya yayılmasıyla ve bu değerlere uymayanların cezalandırılmasıyla geleceğini düşünen zihniyetin; gerçekten tüm halklara saygı duyan zihniyet ile özdeş olmasına ihtimal verilmemektedir. Bu zihniyet, gerçekte çıkarları etrafında hareket etmek isteyen devletler için alet haline getirilebilir. Ancak küresel anlamda farklılıklarıyla beraber kabul edilen ve ortak paydada buluşabilen dünya vatandaşlarının varlığı mümkün olursa barış içinde yaşama olasılığının artacağı düşünülebilir.

Dünya Hükümeti görüşünde, bir otoritenin küresel düzeyde düzeni sürdürebilmesi ve bunun gerekliliği vurgulanır (Doğan,2018,s.4). Dünya Hükümeti görüşü özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra ilgi görmeye başlamıştır, bunun nedeni ise Hiroşima ve Nagazaki'deki atom bombası facialarının nükleer bir savaş yaşanma ihtimalini gözler önüne sermesidir (Yunker,2000,s.5). Bu görüşün savunucularından Emery Reves, günümüzdeki endüstriyel kalkınma aşamasında egemen ulus-devlet sistemi içinde özgürlüğün mümkün olmadığını savunmaktadır (Reves,1945,s.164). Savaşın ortadan kaldırılması, savaşan birimlerin daha yüksek bir egemenlik –olan dünya hükümeti- altında bir araya gelmesine bağlanmaktadır (Doğan,2018,s.4).

İdealizmin içinden doğan bir başka görüş olan *Legalizm (Yasalılık)*'in, dünya barışının sağlanması konusunda önemli varsayımları mevcuttur. Bu görüşün savunucularından olan Kelsen (1944), savaşları kitlesel bir katliam ve kültürümüzün en büyük rezaleti olarak tanımlar, dünya barışının korunmasını en önemli politik görev olarak görür. Bu görüşlere ilave olarak, dünya ulusları arasındaki savaşın etkili bir şekilde önlendiği bir uluslararası örgütlenme olmadığı sürece gerekli toplumsal gelişmenin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir (Kelsen,1944). Bir devlet içinde bireyler arasındaki barış durumunun en yüksek derecesi *ulusal barıştır* ve bunun sağlanması toplumsal düzeyde kanunların belirlediği düzene bağlıdır (Kelsen,1944,s.3-4). *Uluslararası barışın* sağlaştırılması için ise Dünya Devleti altında olabildiğince münferit devletlerin birleştirilmesi ve bütün güç araçlarının Dünya Meclisince çıkarılan yasalara bağlanması çözüm olarak ortaya koyulmaktadır (Kelsen,1944,s.4-5).

Günümüzde Legalizm görüşü kapsamında BM Güvenlik Konseyi değerlendirilebilir. BM Güvenlik Konseyi, barışın sağlanması konusunda bağlayıcı kararlar alma yetkisine sahip olmakla birlikte maalesef bu yetkiyi tam anlamıyla kullanabildiğini söylemek pek mümkün değildir. Kaldı ki BM Güvenlik Konseyi olabildiğince geniş üye yelpazesine de sahip değildir, çünkü bünyesinde veto yetkisine sahip beş daimi üyesi ile birlikte toplam on beş üyeden oluşmaktadır.

İdealizmin bir parçası olan *kolektif güvenlikte* devletler arasında dağınık güç varlığının sürdürüldüğü kısmen merkezi bir sistem söz konusudur ve bu sistemdeki güç kullanımı Uluslararası Örgütler gibi merkezi kuruluşlarca düzenlenmektedir (Doğan,2018,s.14). Ram ve Masaldan (1941,s.171)'a göre; uluslararası güce sahip uluslararası otoritelerce kolektif güvenliğin sağlanmasını, istikrarlı barışın sağlanması noktasında öneri olarak sunmuşlardır. Bu yolla uluslar kendi kendini savunma hakkından vazgeçecek, birinin varlığına karşı olan saldırı hepsine yapılmış sayılacak, milletler karşılıklı olarak münhasır yargılama yetkilerinden vazgeçecek ve uluslararası hukuk sistemi tamamen bir gereklilik haline gelecektir. Doğan (2018)'a göre ise kolektif güvenlik sistemi, Realizm'in kabulü olan güç dengesine bir alternatif durumundadır.

“Kolektif güvenlik kavramı ilk kez Milletler Cemiyeti (MC) ile ortaya çıkmış” ve ardından BM'nin temeli olmuştur (Ergül,2012). Bu temele rağmen, BM'nin dünyada kolektif güvenliğin tam anlamıyla sağlanması konusunda etkin rol oynadığını savunmak ise mümkün değildir. Uluslararası hukuk sisteminin sorunsuz kurulduğu ve güvenliğin belli uluslararası otoritelerce sağlandığı düzen düşünüldüğünde saldırganlık, devletlerin çoğunun kararlı olması neticesindeki caydırıcı üstünlükle engellenebilir (Doğan,2018,s.16).

İdealist yaklaşımın barış anlayışının anlatımı da Nobel Barış Ödülü'nün teorik bakımdan değerlendirilmesine katkı sağlamıştır. Bu kapsamda ödülü kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri, Norveç Nobel Komitesi tarafından açıklanan ödülün motivasyonu ve Nobel dersleri irdelenirken yaklaşımın temel kabulleri fayda sağlamıştır. Bu temel kabuller; küresel anlamda yetkili ve etkili üst otoritelerin kurulması, uluslararası örgütlenmeler aracılığıyla küresel anlamda etkili ve zorlayıcı normların oluşturulması gibi konulardır. Nobel Barış Ödülü'nün kazananları üzerinden yapılan değerlendirmelerde bu gibi konuların desteklendiği görüldüğünde İdealist yaklaşımdaki barış anlayışına hizmet edildiği yönünde değerlendirme yapılmıştır.

Özet olarak Birinci Bölüm boyunca Realizm, Liberalizm ve İdealizm teorilerinin barış yaklaşımlarının ortaya koyulması; ileriki bölümlerde ayrıntılı şekilde ele alınan Nobel Barış Ödülü'nün teorik bakış açısı ile ele alınmasını kolaylaştırmıştır. Buna ek olarak söz konusu teorik anlatım; Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşlarının faaliyetleri, ödülün verilmiş nedenleri ve Nobel dersleri üzerinden incelemelere ve çıkarımlara temel oluşturmuştur. Teorilerde ayrıntılı ele alınan anlayışların, Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşların hangi teoriye yatkın olduğunun daha kolay keşfedilebilmesini katkı sağladığı değerlendirilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ

Tez çalışmasının İkinci Bölümünde tezin araştırma sorularından birkaçına yanıt verilmesi amaçlanmıştır. Bunlar; Nobel Barış Ödülü'nün karar mekanizmasının ne olduğu ve kriterlerin neler olduğu ile nasıl belirlendiği, Nobel Barış Ödülü'nün Uluslararası İlişkiler'deki yerinin ne olduğu sorularıdır. Tezin Birinci Bölümünde ele alınan teorik temelli anlatım, İkinci Bölümde yapılan değerlendirmelerle birleştirilerek ileriki bölümlerde yer alan sonuçlara varılmasına katkı sağlamıştır. Ek olarak Alfred Nobel'in vasiyetinin ayrıntılı irdelenmesi neticesinde ileriki bölümde tezde yapılan sınıflandırmanın kriterlerinden birisinin ortaya çıkmasına imkan vermiştir.

2.1. Nobel Barış Ödülü'nün Tarihsel Gelişimi

Nobel Ödülleri'nin ortaya çıkış nedeni; kimya ile teknolojik alanlarında çalışmış olan ve 355 uluslararası patente sahip olan Alfred Nobel'in düşünceleri ve kendisinin 27 Kasım 1895'te kaleme aldığı vasiyetidir (<http-2;http-6;Bkz.Görsel 2.1.1 ve EK-1>).

Görsel 2.1.1. *Alfred Nobel'in Resmi* (<http-6>)

Alfred Nobel'in hayatı daha ayrıntılı olarak ele alındığında dinamiti icat etmiş birinin dünya barışına katkı veren insanları veya kuruluşları onurlandıran bir ödülü neden ortaya çıkardığı kimi zaman sorgulanmaktadır. Nobel (2001), bu sorgulaya yanıt olarak Alfred Nobel'in hayatı boyunca savaflara şahit olmasının barış ödülünün ortaya çıkmasına neden olduğunu savunmaktadır. Ödülün ortaya çıkmasında etkili olduğu değerlendirilen diğer etken ise Alfred Nobel'in mektuplarla görüş alışverişinde bulunduğu kimselerdir (Heffermehl,2010,s.8). Buna örnek olarak Alfred Nobel, Nobel Barış Ödülü'nün ortaya çıkması sürecinde Osmanlı Diplomatu Yunan asıllı Aristarchi Bey ile mektuplaşmıştır (Nobel,2001,s.266).

Nobel Barış Ödülü'nün Nobel'in vasiyetine göre milletler arasında birlik ve beraberliğin geliştirilmesi, daimi orduların azaltılması veya ortadan kaldırılması, barış kongrelerinin tanıtılması ve düzenlenmesi için en iyi şekilde çalışan kişiye/kişilere verilmesi gerektiği görülmektedir ([http-2;Bkz. EK-1](#)).

1901'den bu yana süreç genel anlamda ele alındığında vasiyete uygun olarak uluslararası barışa katkı sağlayan BM'ye bağlı çalışan birimlerin, Lahey Konferansı gibi yapıların ve bunlara katkı veren kişilerin, bazı kimselerin ise vasiyete uygun olmayacak şekilde ödüllendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte yerelde düzeni ve barışı sağlamaya çalışan kişi/kurum/kuruluşların da ödüllendirildiği gözlenmektedir.

Nobel Barış Ödülü'nün gelişimi değerlendirildiğinde 1960'lara kadar ödülün neredeyse tamamen Avrupa ve Amerika'dan yüksek eğitim görmüş beyaz erkeklere verildiği gözlenmektedir ([http-7](#)). 1960 yılına kadar Avrupa ve ABD dışından ödül kazanan tek kişi ise 1936'da ödül alan Arjantin Dışişleri Bakanı olan Carlos Saavedra Lamas'tır. Ödülün küreselleşmesinin başlangıcı ise 1960'ta Güney Afrikalı insan hakları aktivisti olan Albert John Lutuli'ye verilen ödül olmuştur ([http-7](#)). 2018 yılı da dahil olmak üzere toplamda 133 kişi/kuruma verilen ödülün sadece 36 tanesi Batı toplumlarının dışına verilmiştir. Dolayısıyla, toplam ödülün %27'si Avrupa ve Kuzey Amerika kıtasının dışından kişi veya merkez teşkilatı bu kıtalar dışında bulunan kurumlara verilmiştir.

Yukarıda verilen sayısal verilere bakıldığında Nobel Barış Ödülü'nde Batı'nın oluşumlarına değer atfedildiği değerlendirilmektedir. Bu durumu bozan nokta ise 1960 Nobel Barış Ödülü olmuştur. Bu, ödülün Batıya sıkışmış yapısının kilidinin kırılmasının başlangıcı olarak kabul edilebilmektedir. Avrupa ve Kuzey Amerika dışındaki ödüllendirmeler

düşünüldüğünde ise daha çok Batılı değerlerin ödülün motivasyonunda yer aldığı gözlenmektedir.

2.2. Nobel Barış Ödülü'nün Mekanizmaları

Alfred Nobel her ne kadar yazdığı vasiyetinde Nobel Barış Ödülü'nün Norveç Parlamentosu'ndan (Stortinget) oluşan kişilerce verilmesini istemiş olsa da Nobel Ödülü'nün verileceği yer konusunda Nobel'in ölümünün ardından Paris'te bulunan evi düşünülmüş ancak Fransa'da hisse senetleri ve tahviller üzerinden bir davanın açılması ihtimali doğmuştur (Heffermehl,2010,s.13;http-2;Bkz. EK-1). Bu durum üzerine Paris seçeneği zaman kaybettireceği gerekçesi ile göz ardı edilmiştir. Alfred Nobel'in yeğeni Emmanuel Nobel, 1895'te kaleme alınmış olan vasiyeti hayata geçirmek için Stokholm'de İsveç Kralı II. Oscar ile bir görüşme yapmıştır. Bu görüşmede II. Oscar, Nobel'e yardım etmeyi reddederek özellikle Barış Ödülleri'nin birçok probleme ve tartışmalı durumlara yol açacağını savunmuştur (Heffermehl,2010,s.14). Ödülün Norveç'te veriyor olmasının ardında yatan nedene dair Nobel'in vasiyetini yazdığı yıllarda İsveç Krallığı ile Norveç arasındaki sorunlara dikkat çekilmektedir. 1895'te Napolyon'un, Norveç'i İsveç Krallığı'na bir düğün hediyesi olarak vermesi neticesinde ödülün ev sahipliği ve karar alıcı mekanizması, Norveç'te oluşturulmuştur (Nobel,2001,s.268). Neticede Nobel Barış Ödülü, diğer beş Nobel Ödülü'nden farklı bir yapıya sahip oldu. Diğer Nobel Ödülleri İsveç'te oluşturulan kuruluşlar tarafından Stokholm'de verilirken; Nobel Barış Ödülü, Norveç Parlamentosu'ndan (Stortinget) oluşturulan komite tarafından Oslo'da verilmektedir.

Nobel Barış Ödülü'nün doğuşunun ardından ödülün mekanizmaları incelendiğinde en önemli mekanizmalardan birisinin karar alıcı nitelik taşıyan Norveç Nobel Komitesi olduğu düşünülmektedir. 1977'ye kadar oluşturulmuş olan Nobel Komitesi, Norveç Yüce Meclisi'nden gelen 5 üye ile çalışmıştır ancak bu üyeler Norveç hükümetinin üyeleri de olabilme şansına sahiptirler (http-8). Sonuçta siyasi anlamda ödülün kullanılması endişesi nedeniyle 1977'de mevcut meclis üyelerinin komiteye üyeliği engellenmiş ve komitenin resmi adı da Norveç Yüce Meclisi Nobel Komitesi'nden Norveç Nobel Komitesi'ne çevrilmiştir (http-8).

Komitenin her bir üyesi eşit oy hakkına sahiptir ve Komite’de kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Komite Başkanları kazanan kişiyi sunmakta, ödül konuşmasını gerçekleştirmekte ve medyaya karara ilişkin demeç vermektedir (Heffermehl,2010,s.64). 1966 yılından bu yana Komite Başkanları, genellikle 8 yıl görev yapmaktadır.

Nobel Komitesi’ne bağlı olan Komite Sekreteri ise Komite üyelerini doğru bilgilerle donatmak, uygulanan kurallar hakkında doğru bilgilendirmek gibi görevlere sahiptir (Heffermehl,2010,s.66). Bu doğrultuda verilen kararları etkileyebilme gücüne sahip olan Sekreter, verilecek ödülün mahiyeti hakkında üyelere bilgi vermelidir. Burada esas olan elbette ki teorik anlamda hangi anlayışla ödüllerin verilmesine dikkat edilmesi değil, Alfred Nobel’in vasiyetine uygun şekilde ödüllerin dağıtılmasının sağlanmasıdır.

Nobel Vakfı’na bakıldığında bu yapının 1900’de İsveç’te kurulmasıyla birlikte, Norveç Nobel Komitesi ve diğer ödüllendiren kuruluşların çalışmalarına başlaması mümkün hale gelmiştir (http-9). Nobel Barış Ödülü’ne aday gösterme hakkına sahip kişi/kuruluşlar kategorilerinin Nobel Vakfı tarafından belirlenmesi önem arz etmektedir. Aday gösteriminin geçerli olması için mevcut kategorilerdeki kurum veya kişilerce yapılması gerekir (http-10). Bu 8 kategori şu şekilde sınıflandırılmıştır:

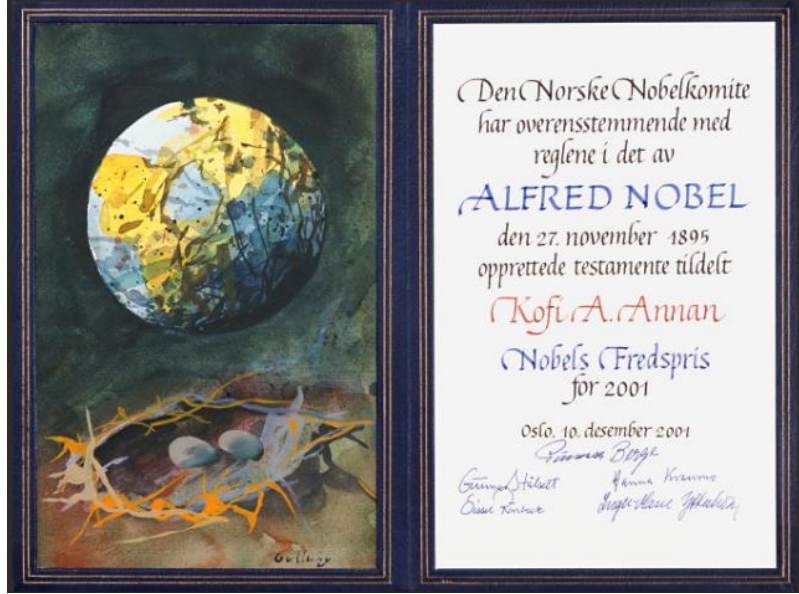
“Mevcut devlet başkanları ile egemen devletlerin ulusal hükümetleri ve ulusal meclislerinin üyeleri,
Lahey’deki Uluslararası Adalet Divanı ve Daimi Tahkim Mahkemesi’nin üyeleri,
l’Institut de Droit’in üyeleri,
Din, teoloji, felsefe, hukuk, sosyal bilimler ve tarih alanındaki üniversite profesörleri veya emekli profesörler, üniversite rektör ve yöneticileri ile dış politika ve barış araştırma enstitülerinin yöneticileri,
Daha önce Nobel Barış Ödülü almış kişiler,
Norveç Nobel Komitesi’nin önceki ve mevcut üyeleri,
Norveç Nobel Komitesi’nin eski danışmanları (http-10).”⁷

Her yıl 10 Aralık’ta gerçekleştirilen Oslo’daki seremoni sırasında Komite Başkanı tarafından ödül alan kişilere dair açıklamalar yapılarak ödüle hak kazananların Nobel dersi (*Nobel lecture*) olarak anılan konuşmalarını gerçekleştirmesi beklenmektedir. Seremonilerde ödülü kazanan kişi/kişiler ya da kuruluşlar; bir *Nobel Diploması’na* (Bkz. Görsel 2.2.1), farklı tasarıma sahip bir *Nobel Barış Ödülü Madalyası’na* (Bkz. Görsel 2.2.2) ve 9 milyon İsveç Kronu değerindeki para ödülüne sahip olmaktadır. Ancak ödülü kazanan

⁷ Tez yazarı tarafından İngilizce’den Türkçe’ye tercüme edilmiştir.

kişi veya kuruluşlar para ödülünü almak için muhakkak Nobel dersi vermek zorundadır (http-11). Bu durumda söz konusu konuşmayı yapmayan kişiler sadece diplomaya ve madalyaya sahip olmaktadır. Nobel dersi genel olarak ödülü alan tarafın uzunca yaptığı çalışmaları, Nobel Barış Ödülü ve barış ile ilgili görüşlerinin bir derlemesi olarak görülmektedir.

Diğer Nobel Ödülleri'nden farklı olarak Nobel Barış Ödülü'ne dair Nobel Diploması'nın dizaynından Norveç Nobel Komitesi sorumludur ve 1990 yılına kadar Norveç diplomaları her bir kazananla ilişkili olacak şekilde bireysel olarak dizayn edilmiştir (http-12). 1901 yılında Gerhard Munthe tarafından söz konusu diploma için hazırlanan litografi, 1969 yılına kadar Nobel Barış Ödülü diplomasında kullanılmıştır. 1970 ile 1990 yılları arasında ise Ørnulf Ranheimsaeter tarafından yapılan litografi diplomalarda kullanılmıştır. Sonraki yıllarda ise çeşitli isimler litografiyi oluşturmuştur (http-13). Dolayısıyla sanatsal tasarım bakımından Nobel diploması değişikliğe uğramıştır ancak yazılan metin sırasıyla İsveç ve Norveç dillerinde yazılmaktadır (http-12).

Görsel 2.2.1. Nobel Barış Ödülü Diploması Örneği (http-12)

Nobel Barış Ödülü kapsamında verilen Nobel Madalyası ise Gustav Vigeland tarafından tasarlanmış olup 2012'den bu yana Norveç'in darphanesi olan Det Norske Myntverket'de üretilmektedir (http-14). Norveç Nobel Komitesi tarafından verilen söz

konusu madalyanın bir yüzü Alfred Nobel'in suretini diğer Nobel ödüllerinden farklı bir pozla göstermekte ve (Nobel Barış Ödülü için hazırlanan) Nobel Madalyası'nın diğer yüzü ise kardeşlik bağıını temsil etmektedir (http-14;Bkz. Görsel 2.2.2,Görsel 2.2.3 ve Görsel 2.2.4). Madalya üzerinde yer alan yazıtta ise "Pro pace et fraternitate gentium (İnsanların barışı ve kardeşliği için)⁸" yazmaktadır (http-14).

Görsel 2.2.2. Nobel Barış Ödülü Madalyası'nın Bir Yüzü (http-14)

Görsel 2.2.3. Nobel Barış Ödülü Madalyası'nın Diğer Yüzü (http-14)

---

⁸İfade, tez yazarı bakımından İngilizce'den Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Görsel 2.2.4. *Fizik ve Kimya Nobel Ödülü Madalyası (http-15)*

2.3. Nobel Barış Ödülü'ne Yönelik Değerlendirmeler ve Eleştiriler

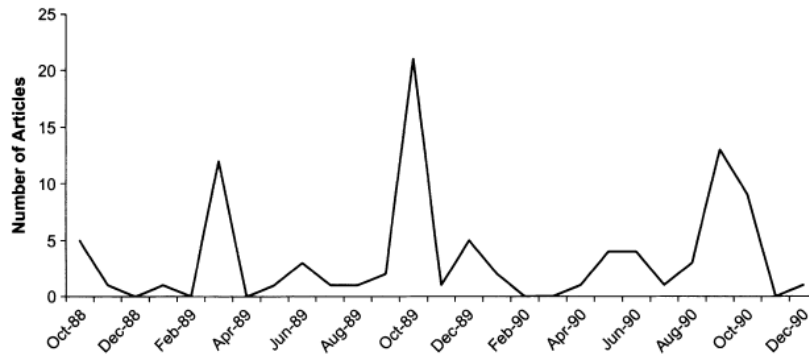
Nobel Barış Ödülü'ne dair değerlendirme yapılırken ilk akla gelen nokta, ödülün uluslararası alanda prestije sahip olmasına dairdir. Burada birkaç etkenin söz konusudur. Bunlar; Nobel Barış Ödülü'nün uzun zamandan beri -savaş zamanları dışında- dağıtılıyor olması (1), barış konusundaki ödüllendirmenin diğer Nobel ödüllerine kıyasla dünya üzerinde daha geniş alanlara temas etmesi (2), ödülün verilmesi konusunda başlangıçtan itibaren bir sistematik kurulmuş olması (3) şeklinde özetlenebilir (Lundestad,1999).

Uzun süredir verilen bu ödülün uluslararası anlamda barışın ele alınması konusunda bir devamlılığın sağlanmasına katkıda bulunduğu değerlendirilmektedir. Ödülün geniş alanlara yayılması hususuna bakıldığında ödülün özellikle Batılı kişilere/kuruluşlara verilmesinin dışında kalan ödüllerle birlikte, küreselleştigiine dair değerlendirmeler söz konusudur. Bu konuda bir diğer husus ise barış; sadece bilim insanları, siyasetçilerce düşünülen bir kavram değildir. Tam aksine toplumları ve bireyleri de yakından ilgilendiren bir konudur. Bu sebeple diğer ödüllere göre daha çok üzerine yorum yapılması ve adilliğinin tartışılmasının da beklenen bir durumdur. Ödülün bir sistematik içinde verilmesi ise karar alma ve aday belirleme aşamalarında belirli kurallar çerçevesinde hareket edilmesine bağlıdır. Bu sistematike katkı verilmesi adına Norveç Nobel Komitesi'nin 1970'li yıllarda önemli bir değişikliğe uğradığı görülmektedir.

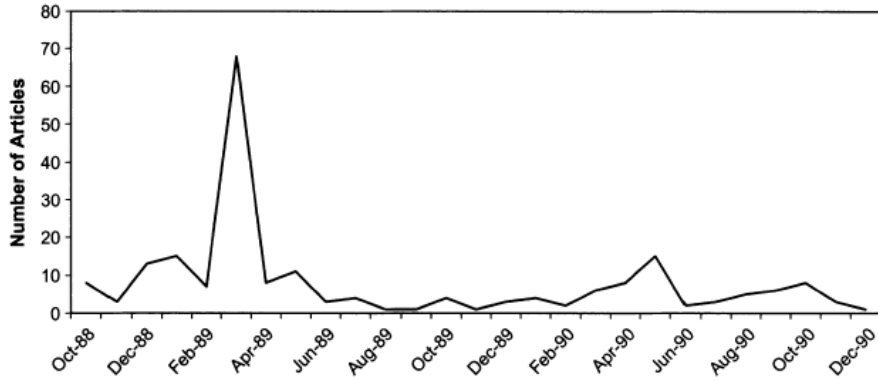
Bu noktada Nobel Barış Ödülü'nün küresel anlamdaki etkisine ilişkin araştırmaların ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Krebs, Nobel Barış Ödülü'nün medyadaki etkisinin ölçülmesi yönünde bir çalışma yapmıştır. Buna göre; hali hazırda medyada Nobel Barış Ödülü'nü kazanması muhtemel görülen ve tanınan kişi/kuruluşlar

analizin dışında tutulmuş ve Soğuk Savaş Dönemi'nde medyanın süper güçlerin etkisi altında olduğu değerlendirilmiş, neticede 1989 sonrası dönemde -1993, 1994, 1998, 2000, 2001, 2005 ve 2009 yıllarındaki ödüllendirmeler dışında tutularak- 8 durum ve 10 Nobel Barış Ödülü kazanan kişi/kuruluş ele alınmıştır (Krebs,2009,s.604). Sonuçta başlıca dünya gazetelerindeki yazı sayıları üzerinden değerlendirme yapılmış ve Nobel Barış Ödülü'nün uluslararası medyaya etkisinin -kısa vadenin ötesinde- sürekli olarak kişi/kuruluşların tanınırlığını artırdığına dair çok az kanıtın olduğu ortaya koyulmuştur (Krebs,2009,s.604).

Krebs'in söz konusu çalışmasından Dalai Lama örneğinin ele alınmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir. Dalai Lama hakkındaki yazıların ödülün duyurulma tarihlerine tekabül eden Ekim ayında küresel medyada en yüksek etkiyi gösterdiği gözlenmektedir (http-16;Bkz. Şekil 2.3.1,Şekil 2.3.2) Ancak ödülün motivasyonunun ilgi görüp görmediği de çalışmada ele alınmıştır. Buna göre; *Tibet bölgesi için Çin işgaline karşı verdiği şiddet içermeyen mücadelesi* olması sebebiyle Dalai Lama ödülün sahibi olmuştur. Ancak Tibet konusundaki haberlerin ödülünle ilgili olmayarak ilgi gördüğünün/görmediğinin saptandığı ileri sürülmektedir (Krebs,2009,s.605-606). Sonuçta ödülü kazanan kişi/kuruluş ödül açıklandığında uluslararası medyada ilgi görmekte iken ödülün motivasyonu kazanan kişi/kuruluş kadar ilgi görmemektedir.

Şekil 2.3.1. Başlıca Dünya Gazetelerinde Dalai Lama Hakkındaki Yazı Sayıları (http-16)

Şekil 2.3.2. Başlıca Dünya Gazetelerinde Tibet Hakkındaki Yazı Sayıları (<http-16>)

Bu araştırmadan yola çıkarak Nobel Barış Ödülü'nün kısa dönem için geçerli olsa da ödül alan kişiler konusunda medyada yer ettiği gözlenmiştir. Bununla birlikte, ödül kazanan kişi/kuruluşun kısa vadede medyada ilgi gördüğü fakat ödülün motivasyonunun kişi/kuruluşlara nazaran arka planda kaldığı yönünde bir genel değerlendirme yapılması mümkündür. Ödülü kazanan kişi/kuruluşun uluslararası medyada -kısa süreli de olsa- yer almasının ödülün medya tarafından takip edildiğini gösterdiği değerlendirilmektedir. Genel anlamda ödülün verildiği dönemlerde uluslararası konjonktürde yaşanabilecek başka sorunların da var olabileceği düşünüldüğünde uluslararası medyada Nobel Barış Ödülü'ne yönelik ilginin azalmasının normal olduğu düşünülmektedir.

Nobel Barış Ödülü'nün barış konusunda küresel anlamda genel kabuller oluşturması durumu ele alınırken, bilgi topluluğunun (*epistemic community*) özellikleri üzerinden ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bilgi topluluğu, farklı geçmiş ve disiplinlerden gelen profesyonellerden oluşan, prensipli inanış ve ortak kurallar bütününe sahip olan yapıdır (Haas,1992,s.3). Bu tanım üzerinden düşünüldüğünde Nobel Barış Ödülü'nün karar alma kısmında Norveç Parlamentosu tarafından seçilen kişilerden oluşmakta ve ödüllendirmede Alfred Nobel'in vasiyetindeki kriterler temel alınmaktadır (<http-17>). Karar alma mekanizması olan Norveç Nobel Komitesi günümüzde barış alanında akademik çalışma yapan, eski siyasetçi olan, Uluslararası Örgütlerde görev alan üyelerden oluşmaktadır (<http-17>). Alfred Nobel'in vasiyetinde barış ödülü için belirlediği kriterler, Nobel Barış Ödülü için ortak kurallar olarak değerlendirilebilir. Vasiyette yer alan kriterler;

milletler arasında birlik ve beraberliğin geliştirilmesi (1), orduların azaltılması veya ortadan kaldırılması (2), barış kongrelerinin tanıtılması ve düzenlenmesidir (3) (http-2;Bkz. EK-1).

Bilgi topluluğu ile bağlantılı olarak Alford (2008,s.153), Nobel Barış Ödülü'nü alan kişilerin gayri resmi de olsa uluslararası normların alışkanlık haline gelmesi konusunda yardımcı olduğunu savunmaktadır. Bununla birlikte; norm oluşturmak bir yana Nobel Barış Ödülü'nü alan kişilerin daha sonra devletlerin ağır müdahaleleri ile karşılaştığı, söz konusu ödülün çatışmasız özgürleşmeyi desteklemesinden daha çok problemlere yol açtığı da iddia edilmektedir (Krebs,2009,s.594). Olumsuz birtakım sonuçlar gözlenirse de ödüllendirilen kişiler ve kuruluşlar yoluyla Nobel Barış Ödülü yapısının da uluslararası anlamda norm oluşturma/destekleme girişimlerde bulunduğu değerlendirilmektedir.

Nobel Barış Ödülü'ne yönelik eleştirilerin Norveç Nobel Komitesi ve bu komitenin kararları, Nobel Barış Ödülü'nün ekonomik boyutu ve ödülün siyasallaşması noktalarında toplandığı gözlenmiştir. Norveç Nobel Komitesi her ne kadar oy çokluğu ile karar alıyor olsa da Komite Başkanının sürece müdahale ederek diğer üyelerin kararını etkilediği iddia edilmektedir (Heffermehl,2010,s.64).

Nobel Barış Ödülü'nün ekonomik boyutuna gelindiğinde ise özellikle 1990 sonrasında Nobel Barış Ödülü seremonilerinin daha ihtişamlı yapılması, 2000'li yıllarda Nobel Barış Merkezi'nin sponsorlar aracılığıyla proje doğrultusunda hayata geçirilmesi ve son olarak konserler gibi çeşitli aktivitelerin gerçekleştirilmesi için girişimcilerle bir araya gelmesi eleştirilmektedir (Heffermehl,2010,s.91-97). Bu eleştirilen noktalar bir taraftan Nobel Barış Ödülü'nün tanınırlığını artırırken diğer yandan tarafsız olarak karar alınmasına etki edebilecek noktaların ortaya çıkmasına sebep olabilir.

Newsom ve Lee (2009,s.1); Nobel Barış Ödülü'nde negatif barış doğrultusunda olan ödüllerin çoğunlukla Batı'da güç sahibi olan beyaz erkeklere verildiğini, pozitif barış ve *besleyici barış (nourishing peace)*⁹ çerçevesinde olan ödüllerin ise insan hakları ile refahı destekleyen siyahi kadın ve erkeklere/kuruluşlara verildiğini savunmuştur.

Norveç Nobel Komitesinin tartışmalı kararları üzerine küresel dünyada barışın karmaşasından kaynaklı olarak Nobel Barış Ödülü'nün beklenmedik kişi/kuruluşlara

---

⁹ Besleyici barış; savaşın son bulduğunun ilanı ile başlamayıp savaş sonrası süreçte de devam eden, uzun vadeli altyapının kurulduğu dönemi kapsayan, sağlıklı olduğu kadar zarar görmeden yaşama hakkıyla ilgili olan barış sürecine, yerel ve küresel tüm ihtiyaçlara hitap eden barışa karşılık gelmektedir (Newsom ve Lee,2009,s.5).

verildiği, ödüllendirme sonucunda kimi zaman Norveç Nobel Komitesi üyelerinin üyelikten çekildiği dahi gözlenmektedir (Newsom ve Lee,2009,s.2). Bu kapsamda tartışmalı olarak ödül alan kişiler değerlendirmelere göre farklılık göstermektedir. Lundestad (1999)'a göre tartışmalı olarak ödül alan kişiler; Carl von Ossietzky (1935), Kissinger ve Le Duc Tho (1973), Arafat, Peres ve Rabin (1994)'dir ama en tartışmalı ödül 1973 yılında verilen ödüldür. 1973 yılında verilen bu ödülün sahiplerinden birisi olan Le Duc Tho aynı zamanda ödülü almayı reddeden tek kişi olarak tarihe geçmiştir.

Tartışmalı ödüller ve bu ödüllere dair değerlendirmeler ileriki bölümlerde yer almakla birlikte 1999 yılından sonrası düşünüldüğünde 2009 yılında Barack H. Obama'ya verilen ödül tartışmalı olarak görülmüştür. Ödülün verilmiş nedeni, uluslararası diplomasi ve halklar arasındaki iş birliğini güçlendirmek için olağanüstü çabalar olarak gösterilmiştir ancak Barack Obama ödüllendirildiğinde henüz aktif olarak harekete geçmiş değildi (http-18).

Yukarıda sözü edilen tartışmalı ödüller dolayısıyla Nobel Barış Ödülü'nün siyasallaşmakta olduğu konusunda eleştiriler yapılmaktadır (Krebs,2009). Ödülün siyasetten koparılması maksadıyla 1977 yılında mevcut hükümet üyelerinin Norveç Nobel Komitesi'nde görev alamayacağı kararı alınmıştır ancak 1977 yılına kadar Norveç siyasetinden ödülün etkilendiği yönünde eleştiriler söz konusudur (http-17). Bunun dışında verilen ödül nedeniyle ödül alan kişi/kuruluşu destekleyen taraflar kadar desteklemeyen taraflar da ortaya çıkabilmektedir. Bu sebeple ödüle yönelik eleştiriler varlığını sürdürmektedir.

Ödülün siyasetten etkilenmesine örnek olarak, 1935 yılında ödül alan Carl von Ossietzky'in ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. Ossietzky'e ödülün verilmesi konusunda beklenti oluşmuş ancak Adolf Hitler, hem Norveç'e Nobel Barış Ödülü'ne ilişkin uyarıda bulunmuş hem de 1936 yılından itibaren Almanların bu ödülü almasını yasaklamıştır (Tønnesson,2005). Sonuçta bu beklentiyi karşılamaktan tereddüt eden Norveç Parlamentosu Nobel Komitesi üyesi Mowinckel üyelikten çekilmiştir (Lundestad,1999). Mowinckel, o dönemde aynı zamanda Norveç Dışişleri Bakanlığı görevini sürdürmekteydi. Dolayısıyla kendisi oylamaya katılmayarak Nobel Barış Ödülü'nün Ossietzky'e verildiği dönemde görüşünü beyan etmemiş oldu. Bu örnekten yola çıkarak, Nobel Barış Ödülü'nün Norveç Nobel Komitesi aracılığıyla siyasetten etkilenebileceği görülmüş olmalı ki hükümet üyelerinin bu komitede yer alması 1977'de yasaklanmıştır. Nobel Barış Ödülü'nün siyasetten

etkilendiği görüşünün tersine Nobel Barış dl'nn, insan hakları ve demokrasinin aksine siyasette gerçek bir etkiye sahip olduğu kabul edilmektedir (Kreps,2009,s.622).

Sonuç olarak Nobel Barış dl'ne dair değerlendirmeler; ödülün kısa vadede uluslararası medyada etkili olabildiği, mekanizmaları ve oluşumu düşünüldüğünde bilgi topluluğu olarak ele alınabileceği şeklinde özetlenebilir. Nobel Barış dl'ne yönelik eleştiriler 3 noktada toplanabilir. Bunlar; karar mekanizmasının oluşumu ve seçimleri (1), ödülün uluslararası etkisine (2), ödülün siyasetten etkilendiğine (3) yönelik eleştirilerdir.

Bu bölüm; tezin araştırma sorularından olan Nobel Barış dl'nn karar mekanizmasının ne olduğu ve kriterlerin neler olduğu ile nasıl belirlendiği, Nobel Barış dl'nn Uluslararası İlişkilerdeki yerinin ne olduğu sorularına cevap vermektedir. Ayrıca tezin ilk bölümünde ele alınan teorik yaklaşımların barış anlayışları ile ikinci bölümde yer alan Nobel Barış dl ile ilgili genel bilgiler ileriki bölümlerdeki değerlendirmelere katkı sunmuştur. Ödülün ortaya çıkışının mimarı olan Alfred Nobel'in düşünceleri ve bu düşünceler ışığında yazdığı vasiyeti de incelenmiştir. Norveç Nobel Komitesi'nin açıkladığı ödülün veriliş nedenlerine bakıldığında Alfred Nobel'in vasiyetinde altını çizdiği özelliklerin dikkate alındığı grlmştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ ÜZERİNE SINIFLANDIRMALAR

Bu bölümde öncelikle Nobel Barış Ödülü kazananlarıyla ilgili var olan sınıflandırmalar ele alınmıştır. Bu sınıflandırmaların işlenmesinden sonra 1901'den 2018'e kadar Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşlar, ödülün motivasyonu, kazananların doğum yerleri/kuruluşların merkezleri, Nobel dersleri, ödülü veren komitenin varsa özel amacı ile tez çalışması kapsamında bir sınıflandırma yapılmıştır. Yapılan sınıflandırma üzerinden elde edilen üç kategoriden birer kazanan kişi/kuruluş çoklu durum analizi ve Nobel dersleri üzerinden yapılan içerik analiziyle ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Ele alınan tüm bu konular üzerinden ise değerlendirmeler yapılmış, tez kapsamında yapılan sınıflandırmayla birlikte ilk bölümde yer alan teorik yaklaşımların barış anlayışları ile bağlantı kurulmuştur.

3.1. Nobel Barış Ödülü'ne İlişkin Mevcut Sınıflandırmalar

Nobel Barış Ödülü'nün sınıflandırılması konusunda Alford'ın dönemsel sınıflandırması, Nobel Barış Merkezi'nin (*Nobel Peace Center*) sitesinden erişilen *Barış Bulutu* isimli çalışma ve Heffermehl'in Nobel Barış Ödülü'nün adilliği konusundaki çalışma ele alınmıştır. Söz konusu üç araştırmanın sonuçları mümkün olduğunca sentezlenerek ortak sonuçlara varılması amaçlanmıştır, tezde yapılan sınıflandırmada da mevcut sınıflandırmalardaki görüşlerden yararlanılmıştır.

İlk olarak ele alınan Alford'ın sınıflandırmasında dönemsel bir kümeleme oluşturulmuş, beş temel dönem tanımlanmıştır. Alford (2008); 1901-1913 yılları arasında Barışçıl Dönem, 1917-1938 dönemini Devlet Yöneticileri Dönemi, 1944-1959 arasında İnsani Dönem, 1960-1986 arasında İnsan Hakları Dönemi, 1987'den sonrasını ise Demokrasi Dönemi olarak adlandırmıştır. Bu dönemler arasında desteklenen normlar arasındaki farklılaşmalar söz konusudur.

Barışçıl Dönem içerisinde oluşturulan normlar; devletler arası ihtilafları çözmek için uluslararası tahkime başvurulması, uluslararası hukukun gelişimi ve oluşturulması,

kuruluşlara yönelik uzlaşmazlıkların çözülmesi için kalıcı bir uluslararası yargının oluşumu, pasifizm ve savaşın ortadan kaldırılmasıdır (Alford,2008,s.77).

Devlet Yöneticileri Dönemi'ndeki normlar incelendiğinde esasında Barışçıl Dönem'deki bazı normların devam ettirildiği gözlenmiştir. Bu dönemde gelişimin sağlandığı normlar; güvenlik ve barışın sağlanması için devletlerin uluslararası bir teşkilatı kurması (Milletler Cemiyeti), anlaşmazlıkların çözülmesi için kalıcı bir uluslararası yargının oluşturulması (Uluslararası Adalet Divanı), daha ileri seviyede bir uluslararası hukukun geliştirilmesi, agresif savaşı yasaklayan *jus ad bellum* (haklı savaş) normudur (örneğin, Lokarno ve Briand-Kellogg Paktı) (Alford,2008,s.92). Bu dönemde geliştirilen normların, Uluslararası İlişkilerde merkezi bir yere sahip olduğu iddia edilmektedir (Alford,2008,s.92).

İnsani Dönem'deki norm gelişimleri ise uluslararası insancıl hukukun genişletilmesi, Barış Koruma Güçleri'ne başvurulması, Avrupa'da daha yakın entegrasyon ve iş birliği, insan haklarının teşviki, uluslararası ortamda mültecilerin yasal olarak korunması, nükleer testlerle ilgili kısıtlamalar, eski koloniler için bağımsızlık yönünde gerçekleşmiştir (Alford,2008,s.108).

İnsan Hakları Dönemi'nde geliştirilen temel normlar; ırk ayrımcılığına karşı normlar, çocuk haklarında ilerlemenin sağlanması gibi hususlardır. Diğer taraftan, sosyal ve ekonomik haklar doğmuş olmakla birlikte bir norm basamağı haline gelmemiştir (Alford,2008,s.132).

Demokrasi Dönemi'nde geliştirilen normlar ise küresel iş birliği normlarının kabul görmesi, uluslararası kuralların yapımı sürecinde sivil toplumun rolünün genişlemesidir (Alford,2008,s.150-151).

Yukarıda açıklandığı üzere Alford tarafından Nobel Barış Ödülü dönemlere göre oluşturulan normlar üzerinden ödüller değerlendirilmiştir. Söz konusu beş dönemde oluşan normlar ele alındığında, pozitif barış anlayışının ağırlığı gözlemlenmektedir. Barışçıl Dönemde devletler arası sıcak çatışmanın önlenmesinin amaçlandığı dolayısıyla pozitif barış hedefinin yanında negatif barışın hedeflerden birisi olduğu sonucuna varılabilir. Neticede nadir olmakla birlikte negatif barış anlamında ödüllendirmelerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu çalışmadan yola çıkarak ödülle ilgili kazanan kişi/kuruluşların tek tek ele alınarak ortak sınıflandırma yapılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmiştir. Çünkü dönemsel olarak yapılan sınıflandırmalarda bazı kazanan kişi/kuruluşlara dair istisnaların ve sınıflandırmanın anlaşılması konusunda sorunların ortaya çıkması muhtemel görülmüştür.

Mevcut sınıflandırmalardan ikincisi olan Nobel Barış Merkezi'nin Barış Bulutu çalışmasında dönemsel olarak bir ayrıma gitmek yerine ödüller tek tek ele alınarak sınıflandırma gerçekleştirilmiştir. Bu yolla bir gruplandırma yapılmıştır. 2016'ya kadar ödül kazananların Nobel Barış Ödülü (The Nobel Peace Prize) isimli kitabın yazarları tarafından 6 kategori üzerinden sınıflandırıldığı belirtilmiştir ([http-19](#)). Bu kategoriler; İnsani Çalışma, Barış Hareketi, İnsan Hakları, Silahsızlanma, Barış Müzakereleri, Daha Organize Dünya'dır.

Gruplandırmaların taşıdıkları anlamlar bu noktada önem arz etmektedir. İnsani Çalışma grubuna; savaş ve çatışma durumundan olumsuz etkilenen insanlara yönelik yardımları sağlayan, mültecilerin yaşam şartlarını iyileştirme çabasında olan, belirli gelirin altındaki insanların sağlık erişimine ve ekonomik anlamda gelişmelerine katkı sağlayan kişiler/kurumlar dahil edilmiştir.

Barış Hareketi grubuna daha çok devletler arası barış ve uzlaşmanın sağlanmasına, nadiren yerel barış hareketlerine, uluslararası hukukun gelişimine ve uluslararası örgütlerin oluşumuna yönelik katkıları olan; İnsan Hakları grubuna özellikle devletlerin insan haklarını koruma altına almaları için harekete geçen, ırkçılıkla mücadele eden; Silahsızlanma grubunda, nükleer silahlar ile kitle imha silahlarının kaldırılması ve kontrol altına alınması, kara mayınlarının ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalarda bulunan; Barış Müzakereleri grubuna, devletler arası çatışma veya savaş ile iç savaş durumlarının çözümünde müzakere yolunu seçen; Daha Organize Dünya grubuna ise barışı ve gelişimi amaç edinen, uluslararası ve bölgesel örgütlenmelere, devletler arası çatışmaların çözümüne yönelik çalışmalar yapan kişileri/kurumların dahil edildiği dikkat çekmektedir.

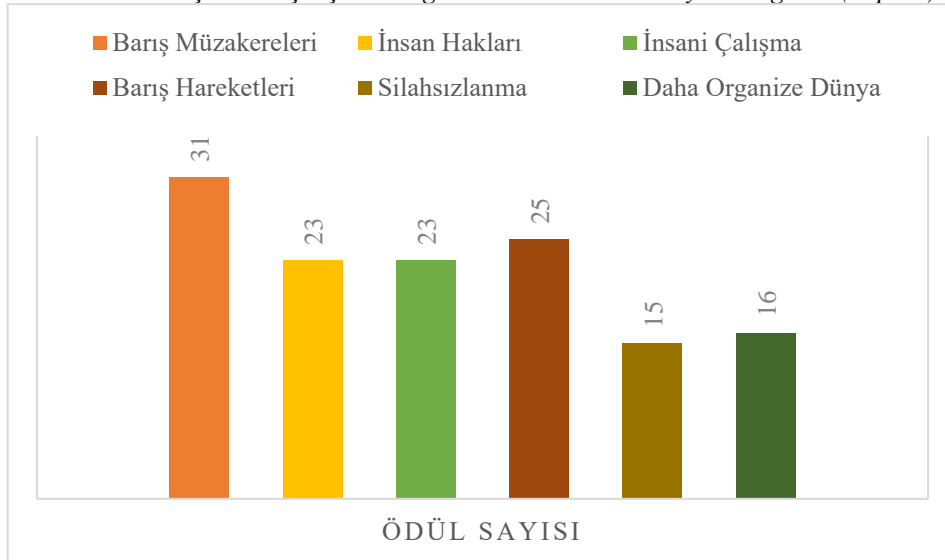
Yapılan bu açıklamalara bağlı kalarak 2016, 2017, 2018 yıllarında ödülü kazanan kişi/kuruluşlar da bu gruplandırmaya dahil edilmiştir. 2016 yılında ödül alan Santos, Kolombiya Devlet Başkanı olduğu dönemde ülkedeki en büyük silahlı örgüt olan FARC ile uzlaşma yolları aradığı ve müzakereyi başlattığı için Barış Müzakereleri grubuna dahil edilmiştir.

2017'de ödül alan Nükleer Silahların Kaldırılması için Uluslararası Kampanya (ICAN), nükleer silahların kaldırılması konusunda güçlü bir küresel destek oluşturma çabasında olan 100 ülkeden sivil toplum kuruluşlarının koalisyonudur ([http-20](#)). Bu amacı doğrultusunda ICAN'ın, Silahsızlanma grubuna dahil edilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2018’de ödül alan Denis Mukwege ile Nadia Murad ise savaş suçlarına dikkat çekerken, özellikle savaşlarda tecavüzün bir silah olarak kullanılmasını engellemek için çaba sarf etmektedirler (http-21). Bu kapsamda, 2018 yılı İnsani Çalışma grubuna dahil edilmelerinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

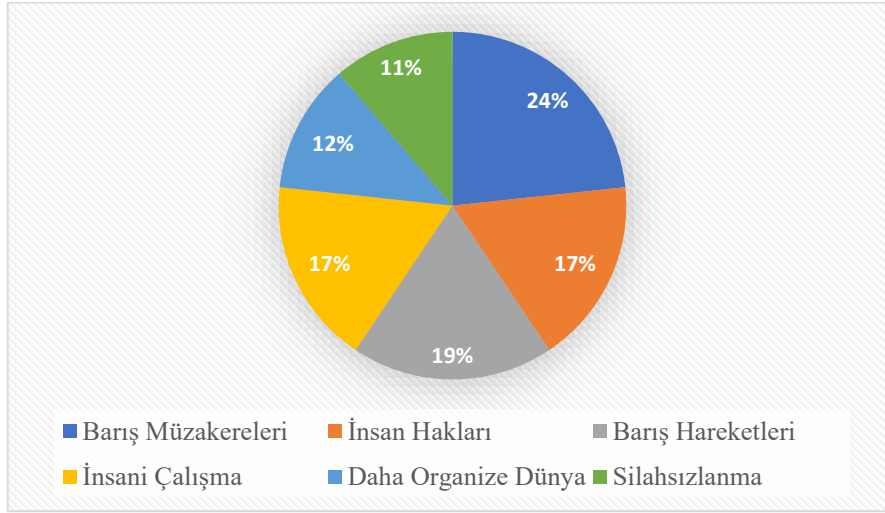
Sayısal anlamda verilen 133 ödülün¹⁰ 31’i Barış Müzakereleri grubunda yer almaktadır (Bkz. Tablo 3.1.1). Barış Müzakereleri ve Barış Hareketleri sınıflandırmaları %40’ı aşan bir ağırlığa sahiptir (Bkz. Tablo 3.1.2). Buradan yola çıkarak Nobel Barış Ödülleri’nin başta devletler arası çatışmalar açısından müzakere süreçleri olmak üzere, ulusal ve uluslararası barış hareketlerine önem verdiği sonucuna varılmıştır. Özellikle Barış Hareketleri kapsamında Uluslararası Örgütlerin kuruluşlarına öncülük eden kişilerin ödüllendirildiği de gözlenmektedir.

Tablo 3.1.1. Barış Bulutu çalışmasına göre verilen ödüllerin sayısal dağılımı (http-19)

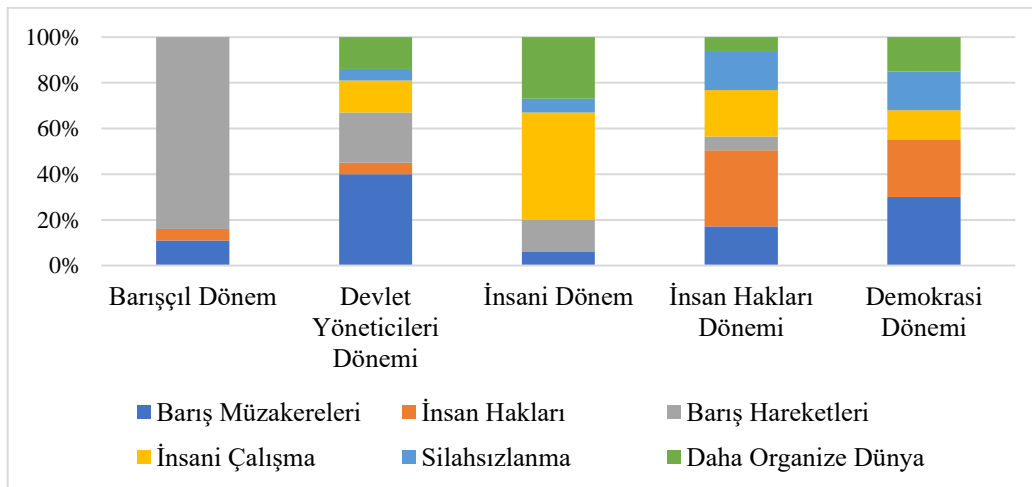
¹⁰Tez yazarı tarafından ödül verilen kişi/kuruluşlar tek tek değerlendirildiğinden ödül verilen toplam 117 yılda ödül alan kişi/kuruluş sayısı 133’e erişilmiştir.

Tablo 3.1.2. Barış Bulutu çalışmasına göre verilen ödüllerin yüzdesel dağılımı (http-19)

İlk iki inceleme birleştirildiğinde dönemler ve ödüllerin konularının bir araya getirilmesi mümkündür. Alford'ın çalışmasında belirtilen dönemler içinde ağırlıklı olarak hangi konunun ödüllendirildiği analiz edildiğinde; Barışçıl Dönem'de ödülün %80'den fazlasının Barış Hareketlerine, Devlet Yöneticileri Dönemi'nde ödülün %40'ı Barış Müzakerelerine, İnsani Dönem'de ödülün %45'inin İnsani Çalışmalara, İnsan Hakları Dönemi'nde ödülün %35'e yakını İnsan Hakları konusundaki çalışmalara, Demokrasi Dönemi'nde ise ödülün %30'unun Barış Müzakereleri çalışmalarına verildiği gözlenmektedir (Bkz. Tablo 3.1.3).

Tablo 3.1.3. Nobel Barış Ödülü'nün eğilimi (Alford,2008;http-19).

Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşlar üzerine irdelenen iki gruplandırmanın ardından ödüllerin ne derece adil dağıtıldığına ilişkin soru işaretlerinin var olması dolayısıyla bu konuya değinmenin faydalı olacağı düşünülmüştür. Adil ödül dağılımı konusunda araştırma yapan Heffermehl (2010,s.19); Alfred Nobel'in yazdığı vasiyetinden yola çıkarak üç temel kriter belirlemiştir. Bu üç kriter; milletler arası kardeşliğin güçlendirilmesi, orduların azaltılması/ortadan kaldırılması, barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanımlanmasıdır. Bu temel kriterler, Norveç Nobel Komitesi'nin ödülü veriş nedenleri ve ödül alanların faaliyetleri arasındaki bağlantılar üzerine 2009 yılına kadar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Sonuçta 120 ödülde 50'sinin Nobel'in vasiyetine uygun olmadığı tespit edilmiştir (Heffermehl,2010,s.52; Bkz. Tablo 3.1.4).

Tablo 3.1.4. 10 yıllık süreçlerde Nobel Barış Ödülü'nün adilliği sınıflandırması (Heffermehl,2010,s.55)¹¹

	Ödüllendirilen	Adil Olmayan	Adil Olmayan (Yüzdesele)
1901-1910	15	2	%13
1911-1920	7	2	%29
1921-1930	11	1	%9
1931-1940	8	1	%13
1941-1950	8	2	%25
1951-1960	8	5	%63
1961-1970	9	6	%67
1971-1980	13	8	%62
1981-1990	11	4	%36
1991-2000	17	10	%59
2001-2009	13	9	%69
	120	50	

¹¹ Tez yazarı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Nobel Barış Ödülü'nün adil olarak dağıtılma oranı 2009 yılına kadar geçen sürede %42 olarak ortaya çıkmaktadır (Bkz. Tablo 3.1.4). Diğer iki çalışmaya göre söz konusu çalışma, Nobel Barış Ödülü konusunda olumsuz sonuçlara varan bir değerlendirmeyi ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca çalışmaya göre 1950 yılına kadar geçen sürede Nobel'in vasiyetindeki kriterler daha fazla dikkate alınarak kazananların belirlendiği ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma neticesinde Norveç Nobel Komitesi'nin üyelerinin belirlenmesi konusunda 1977'deki siyasetin etkisinden sıyrılma çabalarının işe yaramadığı neticesine varılabilir. Söz konusu yıldan sonra daha hakça bir ödüllendirme yapılmasını beklemek daha muhtemeldir. Ancak bu yıldan sonraki ödüller, bahse konu çalışmada geçmişe nazaran adil olmayan ödül olarak değerlendirilmiştir. 2000'li yıllarda Nobel Barış Ödülü'nün sponsorlu çalışmalara girişmesi ise bu gruplandırmaya etki etmiş olabilir. Bu sebeple 2000'li yıllardan sonrasında ödülün çok büyük oranda adil dağıtılmadığı Heffermehl tarafından değerlendirilmiştir.

3.2. Nobel Barış Ödülü'ne Yönelik Yapılan Sınırlandırma

Bu başlık altında, tez çalışmasının araştırma sorularından birisi olan Nobel Barış Ödülü kazananları üzerinden teorilerle bağlantılı sınıflandırma yapmak mümkün müdür sorusuna cevap olacak nitelikte bir sınıflandırma yapılmıştır. Bu başlık ayrıca tezin hipotezlerine cevap bulunması konusunda da önem arz etmektedir. Bu hipotezler; 1901-2018 yılına kadar Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşlar bakımından İdealist barış anlayışını teşvik edildiği ve Nobel Barış Ödülü'nün veriliş sebebi ile kuruluşun amaçları arasında bir çelişki bulunduğu. Bu hipotezlere yönelik cevaplar aranırken tez çalışmasında Birinci Bölüm'de ele alınmış olan teorik yaklaşımlar temel alınmıştır.

Tezin temel amacına uygun şekilde analizin yapılması maksadıyla Nobel Barış Ödülü sitesinden alınan veriler ve 1901-2018 arası dönemde Nobel Barış Ödülü'nü kazanan kişi/kuruluşlara ilişkin açık kaynaklardan erişilen bilgiler incelenmiştir. Ödüllerin motivasyonları (diğer adıyla veriliş nedenleri), ödül alan kişi/kuruluşların faaliyetleri, ödülü kazanan kişi/kuruluş yetkililerinin Nobel dersleri irdelenmiştir. Sınıflandırma yapılırken Nobel Barış Ödülü'nün ortaya çıkış nedeni olan Alfred Nobel'in vasiyetinde belirtilen hususlar ve ulusal düzeyde barışa yönelik ve/veya insan haklarına yönelik çalışmaların desteklenmesi iki temel kriter olarak değerlendirilmiştir (http-2;Bkz. EK-1). Özellikle ikinci

kriterle ödülün ele alınmasıyla birlikte; mevcut sınıflandırmalardan farklı bir perspektifle ödülün ele alınması sağlanmış, ödüle dair genel değerlendirmelerin yapılması kolaylaşmış ve yapılan sınıflandırmanın yalnızca Alfred Nobel'in vasiyetindeki hususlara bağlı kalınmasının önüne geçilmiştir (Bkz. Tablo 3.2.1). Alfred Nobel'in vasiyete uygunluk kapsamında; milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi, orduların azaltılması/ortadan kaldırılması, barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılması hususları dikkate alınmıştır (http-2;Bkz.Tablo 3.2.1).

İki kriter ile ödülü kazanan kişi/kuruluşların yukarıda belirtilen kaynaklar ışığında değerlendirilmesi sonucunda üç kategori ortaya çıkmıştır. Bunlar; Nobel'in vasiyetindeki adlandırmadan yola çıkarak *barış öncüleri*, *devlet içi sorunlara çözüm arayanlar*, *barış öncüsü olmayanlar* şeklinde isimlendirilmiştir.

Tablo.3.2.1. Yapılan sınıflandırmanın kriterleri, ölçüm araçları ve içeriği

1. Yapılan Sınıflandırmanın Kriterleri			
Birinci Kriter		İkinci Kriter	
Alfred Nobel'in Vasiyeti Yer Alan Hususlar		Ulusal Düzeyde Barışa Yönelik ve/veya İnsan Haklarına Yönelik Çalışmaların Desteklenmesi	
2. Kriterlerin İçeriği			
Birinci Kriterin İçeriği			
Milletler Arası Birlik/Beraberliğin Desteklenmesi:	Orduların Azaltılması/Ortadan Kaldırılması:	Barış Kongrelerinin Düzenlenmesi/Tanıtılması:	
En az iki devlet arasındaki/bölgesel/küresel düzeylerde çatışmanın durdurulması/önlenmesi, Barış müzakerelerinin yapılması/teşvik edilmesi, Uluslararası alanda normların oluşturulması/desteklenmesi, Uluslararası/bölgesel örgütlerin etkinliğinin teşviki gibi.	Orduların azaltılması/ortadan kaldırılması, Nükleer, biyolojik, konvansiyonel silahların azaltılması/ortadan kaldırılması gibi.	Barışın bölgesel veya küresel olarak sağlanması amacıyla yöneticilerin ve diğer kişilerin bir araya gelmesi, Barış amacıyla toplanan kongrelerin tanıtılması gibi.	
İkinci Kriterin İçeriği			
Ulusal Düzeyde Barışa Yönelik Çalışmaların Desteklenmesi:		İnsan Haklarına Yönelik Çalışmaların Desteklenmesi:	
Ulusal düzeyde barışa yönelik çalışmaların yapılması/desteklenmesi/başlatılması, Barış müzakerelerinin yapılması/teşvik edilmesi, Barışın sağlanması/sürdürülmesi için ortaya çıkan uzlaşının devam ettirilmesi için çaba harcanması, Ulusal düzeyde sıcak çatışmanın önlenmesinin desteklenmesi gibi.		Ulusal düzeyde ırkçılığın/ayırıcılığın önlenmesi amacıyla faaliyetlere katılma/öncülük etme, Ulusal düzeyde temel insan haklarının korunması/savunulması konularında faaliyetlere katılma/öncülük etme gibi.	

Tablo.3.2.1. (Devam) Yapılan sınıflandırmanın kriterleri, ölçüm araçları ve içeriği

3. Kriterlerin Ölçüm Araçları	
Ödülün verilmiş nedeni	Ödülü kazanan kişi/kuruluşun faaliyetleri

Birinci kritere uygunluk gösteren kişi/kuruluşlar; biyografisi veya faaliyetleri incelendiğinde ödülün verilmiş nedeni arasında çelişkinin gözlenmediği için *barış öncüleri* olarak isimlendirilmiştir. Bu sebeple milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi, orduların azaltılması/ortadan kaldırılması ve barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılması nedeniyle ödüllendirilen ve incelendiğinde bu faaliyetleri gerçekleştirmiş veya bu doğrultuda çaba harcamış olanlar bu kategoriye dahil edilmiştir.

Bunun yanında ödülün öncesinde yahut sonrasında bir savaşın/çatışmanın gerçekleşmesini açıkça destekleyen kişi/kuruluşların bu gruba dahil edilmemesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda daha çok o anda var olan çatışmanın önlenmesi konusunda çalışma yapan ancak sonrasında/öncesinde çatışmayı destekleyen kişi/kuruluşlar bu kategorinin dışında kalmış ve barış öncüsü olmayanlar şeklinde adlandırılmıştır.

Özet olarak barış öncüleri olarak adlandırılan kategoriye Alfred Nobel'in vasiyetindeki üç temel hususla ilişkili bulunan ve uluslararası düzeyde barışın sağlanmasını/devamlılığını hedefleyen kişi/kuruluşlar dahil edilmiştir. Bu kategoride yer alan kişi/kuruluşların faaliyetlerine ve ödülün verilmiş nedenlerine bakıldığında daha çok pozitif barış yanlısı bir tutum söz konusudur.

Devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisinde iki temel nokta söz konusudur. Kategoride yer alanlar doğrudan Alfred Nobel'in vasiyetine uyum sağlamamaktadır. Faaliyeti ile ödül motivasyonu uyduğu takdirde ulusal düzeyde silahların/orduların azaltılması, ülke içi birlik/beraberliğin sağlanması veya ülke içinde insan haklarının savunulması/korunması üzerine çalışan kişi/kuruluşlar; bu kategoriye dahil edilmiştir.

Barış öncüsü olmayanlar kategorisine ilk iki kategoriye dahil edilemeyen kişi/kuruluşlar dahil edilmiştir. Dolayısıyla faaliyetleri ve/veya ödülün verilmiş nedeni üzerinden inceleme sonucunda belirlenen iki kritere uyum sağlamayanlar bu kategoride yer almaktadır. Bu kapsamda bazı ödül kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri dünya için önemli görülmeyle birlikte dünya barışının sağlanması adına gerçekleştirilen faaliyetlerden olmadığı

için bu kategoriye dahil edilmiştir. İkinci olarak ise ödül sonrasında/öncesinde dünya barışının tersine faaliyetlerden bulunulduğuna ilişkin haberlerin var olduğu kişi/kuruluşlar bu kategoriye dahil edilmiştir. Burada kişilerin varsa gerçekleştirdiği anlaşmaların içerikleri de ele alınmıştır. Tüm bu yapılan değerlendirmelerin sonunda negatif barış izlerinin bu kategoride daha yoğun olduğu gözlenmiştir.

Barış öncüleri kategorisinin kriterler üzerinden daha ayrıntılı değerlendirmesi de yapılabilir. Bu kapsamda Alfred Nobel'in vasiyetinden kaynaklı üç husus üzerinden ödülü kazananların ayrıca bir alt kategorilere ayrılması için çaba gösterilmiştir.

Milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi konusuna en az iki devlet arasındaki/bölgesel/küresel düzeylerde çatışmanın durdurulması ve barış müzakerelerinin yapılması/teşvik edilmesi, uluslararası alanda normların oluşturulması/desteklenmesi, Uluslararası/Bölgesel Örgütlerin etkinliğinin teşviki gibi hususların dahil edilmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir. *Orduların azaltılması/ortadan kaldırılması* konusuna nükleer, biyolojik, konvansiyonel gibi silahların azaltılması da dahil edilmiştir. *Barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılması* konusunda ise devletler arasında/bölgesel yahut küresel anlamda gerçekleştirilen barış kongrelerinin ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi noktasında ödüllendirilen şu kişi/kuruluşların bu gruba dahil edilmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir: Uluslararası Hukuk Enstitüsü (Institut De Droit International), Uluslararası Sürekli Barış Bürosu (The Permanent International Peace Bureau), Uluslararası Kızılhaç Örgütü (ICRC), Thomas Woodrow Wilson, Fridtjof Nansen, Frank Billings Kellogg, The Nansen International Office for Refugees (Office International Nansen pour les refugies), The Friends Service Council, The American Friends Service Committee (The Quakers), BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Lester Bowles Pearson, Jane Addams, Georges Pire, Dag Hjalmar Agne Carl Hammarskjöld, Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (The League of Red Cross Societies), BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International), Adolfo Pérez Esquivel, BM Barış Koruma Güçleri (The United Nations Peace-keeping Forces), Jody Williams, Kim Dae-jung, BM (UN), Kofi Annan, Jimmy Carter, Wangari Maathai, Martti Ahtisaari, Avrupa Birliği (European Union), Kailash Satyarthi, Malala Yousafzai, Ernesto Teodoro Moneta, Seán MacBride, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), Jean

Henry Dunant, Frederic Passy, Elie Ducommun, Charles Albert Gobat, Sir William Randal Cremer, Baroness Bertha Sophie Felicita Von Suttner (Born Countess Kinsky Von Chinic un Tettau), Klas Pontus Arnoldson, Fredrik Bajer, Auguste Marie François Bernaert, Paul Henri Benjamin Balluet d'Estournelles de Constant Baron de Constant de Rebecque, Tobias Michael Carel Asser, Alfred Hermann Fried, Henri La Fontaine, Karl Hjalmar Branting, Sir Austen Chamberlain, Charles Gates Dawes, Aristide Briand, Gustave Stresemann, Ferdinand Edouard Buisson, Ludwig Quidde, Lars Olof Jonathan Söderblom, Sir (Ralph) Norman Angell (Lane), Arthur Henderson, Carlos Saavedra Lamas, Viscount (Lord Edgar Algernon Robert Gascoyne Cecil) Cecil of Chelwood, Cordell Hull, Emily Greene Balch, John Raleigh Mott, Baron John Boyd Orr of Brechin, Ralph Bunche, Léon Jouhaux, Oscar Arias Sánchez, Le Duc Tho, Enver Sedat (Mohammad Anwar Al- Sadat), Menachem Begin, Yasser Arafat, Yitzhak Rabin, Christian Lous Lange, Albert Arnold (Al) Gore Jr, Ernesto Teodoro Moneto.

Bu kategori içinde *ordunun azaltılması/ortadan kaldırılması* konusuyla uyumlu olduğu düşünülen kişi/kuruluşlar; Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Hekimler (IPPNW), Kara Mayınlarının Yasaklanması için Uluslararası Kampanya (ICBL), Uluslararası Atom Enerjisi Kuruluşu (IAEA), Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Nükleer Silahların Kaldırılması için Uluslararası Kampanya (ICAN), Albert Schweitzer, Philip John Noel-Baker, Linus Carl Pauling, Alva Myrdal, Alfonso García Robles, Joseph Rotblat, Bilim ve Dünya İlişkileri Üzerine Pugwash Konferansı, Mohamed ElBaradei'dir.

Barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılmasının desteklenmesi konusuyla uyumlu olduğu değerlendirilen kişi/kuruluşlara örnek olarak ise Leon Victor Auguste Bourgeois gösterilebilir. Bununla birlikte Nobel Barış Ödülü'nü kazanan adaylar genel anlamda ağırlıklı kabul edilen yanları ile değerlendirilmiş olsalar da AB'nin barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılmasının desteklenmesi hususuyla da uygunluk gösterdiği değerlendirilmektedir. René Cassin'in ise silahsızlanma ve MC'ye verdiği destek sebebiyle hem milletler arası birlik ve beraberliğin desteklenmesi hem de ordunun azaltılması/ortadan kaldırılması konusuna uygun olduğu düşünülmüştür.

İkinci olarak *devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisine* barış anlayışından uzak olmadığı değerlendirilmekle birlikte, devlet içi çatışmaların çözümü yahut bir devlet içindeki sorunların çözümü noktasında çaba gösteren ödül sahipleri dahil edilmiştir. Bu kategorinin oluşturulma sebebi, ulusal barışın uluslararası barışla bağlantılı görülmesinden

kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu gruba dahil edilenlerin değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu grubun mensuplarının şunlardan oluştuğu düşünülmektedir: Carl von Ossietzky, Martin Luther King Jr., Willy Brandt, Betty Williams, Mairead Corrigan, Lech Walesa, Desmond Mpilo Tutu, The 14th Dalai Lama (Tenzin Gyatso), Mikhail Sergeyevich Gorbachev, Rigoberta Menchú Tum, Nelson Mandela, Frederik Williem de Klerk, Carlos Filipe Ximenes Belo, Jose Ramos- Hota, John Hume, David Trimble, Shirin Ebadi, Liu Xiaobo, Ellen Johnson Sirleaf, Leyman Gbowee, Tawakkol Karman, Ulusal Diyalog Dörtlüsü (National Dialogue Quartet), Juan Manuel Santos, Denis Mukwege, Nadia Murad, Albert John Lutuli.

Yukarıda ifade edilen kategorilere dahil edilemeyenler; faaliyetleri değerlendirildiğinde ödül ile uyumsuzluğun ortaya çıkarıldığı, ödülün verilış nedeninin barışla ilişkisi olmadığı değerlendirilen kişi/kuruluşlar ise *barış öncüsü olmayanlar* şeklinde isimlendirilmiş olup böylelikle gruplandırma tamamlanmıştır. Bu kapsamda söz konusu gruba; Theodore Roosevelt, Louis Renault, Elihu Root, Nicholas Murray Butler, George Catlett Marshall, Norman Ernest Borlaug, Henry A. Kissinger, Eisaku Sato, Andrei Sakharov, Rahibe Teresa, Elie Wiesel, Shimon Peres, Sınır Tanımayan Doktorlar (Médecins Sans Frontières), Muhammad Yunus, Grameen Bank, Barack H. Obama, Aung San Suu Kyi dahil edilmiştir.

Değerlendirme aşamasında bahse konu grupta yer alanların ise iki kısma ayrılabilceği düşünülmüştür. Birinci kısımda ödülün verilış nedeni ve biyografisinden kaynaklı olarak kriterlere uyummayarak bu kategoriye dahil olanlar söz konusudur. Bunlar; Theodore Roosevelt, Louis Renault, George Catlett Marshall, Henry A. Kissinger, Rahibe Teresa, Aung San Suu Kyi, Shimon Peres, Barack H. Obama, Andrei Sakharov, Nicholas Murray Butler, Elihu Root olarak düşünülebilir. Bu kısma dahil edilen kişiler genel anlamda değerlendirildiğinde kimi zaman barışı desteklemeyen ya da savaş ve çatışma seçeneğine yönelmiş ya da barışa yönelik herhangi bir adım atmayanlardan oluşmaktadır.

Louis Renault araba fabrikasında I. Dünya Savaşı sırasında muharebe tanklarını üretmiştir (Jolly ve Saltmarsh,2011). Roosevelt ordunun gücüne vurgu yapmış olup ileriki bölümde neden bu kategoride yer aldığı daha net şekilde ortaya koyulmuştur. George Catlett Marshall ekonomik anlamda Avrupa'nın güvenliğini ABD'ye bağladığı değerlendirilen NATO'nun oluşumundaki müzakerelere katılmıştır (http-22). Henry A. Kissinger ise her ne

kadar müzakere için masaya oturmuş olsa da Vietnam'da bir şehrin bombalanma emrini de veren kişi olmuştur (http-23). Nicholas Murray Butler I. Dünya Savaşı'na ABD'nin katılmasını desteklemiş ve MC'ye katılmasına karşı çıkmıştır (http-24). Rahibe Teresa hakkında yoksullar ve hastalar için yaptıklarının son derece abartıldığı ve bu amaçla toplanan bağışların bu amaca uygun biçimde kullanılmadığı iddia edilmiştir (Schultz,2016). Elihu Root, ABD'nin medeniyetsiz olduğuna inandıkları insanları yönetme hakkına sahip olduğuna inanmış ve emperyalist amaçlar gütmüştür (http-25). Eisaku Sato ise ABD'nin Vietnam Savaşı'nı desteklemiştir (http-26). Andrei Sakharov, ABD'nin nükleer silahlarda tekelinin kırılmasını uygun görmüş ve silahlanma yarışını desteklemiş; Shimon Peres ise nükleer programı başlatmıştır (http-27). Barack H. Obama'ya ödülün verilmiş nedeni; diplomasi ve halklar arası iş birliği konusunda olağanüstü çabası olarak gösterilmiş olsa da böyle bir çabaya rastlanmamıştır. Bu kısımda yer alan adaylar genel anlamda bakıldığında, negatif barış anlayışına sahip olduğu değerlendirilen kimseler olmuştur. Dolayısıyla bu kısım genel anlamda, Nobel Barış Ödülü'nün negatif barış yüzü olarak değerlendirilebilir.

İkinci kısımda ise ödülün verilmiş nedeni ile kriterler arasında bir şekilde uygunsuzluk olanlar söz konusudur. Bunlar; Sınır Tanımayan Doktorlar, Muhammad Yunus, Grameen Bank, Norman Ernest Borlaug, Elie Wiesel olarak düşünülmüştür. Bu grupta yer alan kişi/kuruluşlar birisi olan Sınır Tanımayan Doktorlar (Médecins Sans Frontières), yalnızca savaşın etkilerini azaltmak konusunda değil herhangi bir afet veya epidemik hastalığın ortaya çıkması durumunda da çalışmaktadır (http-28). Bu bakımdan faaliyetleri değerli görülmele birlikte; barış durumunun korunması/sağlanması, orduların azaltılması veya milletler arası birliğin sağlanması ile bir bağı açıkça kurulamamıştır. Grameen Bank ve onun kurucusu Muhammad Yunus değerlendirildiğinde, Hindistan'da düşük gelirli kişilere uygun faiz oranlarıyla verilen kredi sistemi sebebiyle ödüllendirildiği görülmektedir. Gelir dağılımında adaletin sağlanması ve dolayısıyla ekonomik anlamdaki çalışmalar, toplumsal düzenin sağlanmasında önemli bir yere sahip olarak değerlendirilebilir. Ancak söz konusu ödülün kriterlere uygunluk göstermediği yönündeki değerlendirme nedeniyle bu gruba dahil edilmiştir. Norman Ernest Borlaug irdelendiğinde kendisi tarımsal anlamda bir buğday türü üzerine çalışmalar yapmıştır ve bu yolla üretimi artırıcı etki yaratmayı amaçlamıştır (Gillis, 2009). Bitkinin genetiği üzerine yaptığı çalışmalar değerli kabul edilse de Nobel Barış Ödülü ile bağlantı kurulamamıştır. Elie Wiesel ise bir Yahudi olarak II. Dünya Savaşı sırasında

yaşadığı sorunları ve bulunduğu kampta yaşanan vahşeti edebi eserlerinde anlatmış bir yazardır (http-29). Muhakkak ki çekilen acıların dünyaya duyurulması için bu türden eserler önemli bir etkiye sahiptir fakat bu durumun Nobel Barış Ödülü ve kriterler ile ilişkisi kurulamamıştır. Örnekleri ile ayrıntılı olarak ele alınan kategorilerin özelliklerini ayrıntılı şekilde gösterir tablo aşağıda yer almaktadır (Bkz. Tablo 3.2.2).

Tablo 3.2.2. Yapılan sınıflandırmanın kategorilerinin özellikleri

	Kategoriler		
	Barış öncüleri (Champions of peace)	Devlet içi sorunlara çözüm arayanlar (Solution seekers to intrastate issues)	Barış öncüsü olmayanlar (Non-champions of peace)
Birinci Krite Uygunluk:	Doğrudan uygunluk söz konusudur.	Uygunluğa yakınlık söz konusudur.	Uygunluk söz konusu değildir.
İkinci Krite Uygunluk:	Uygunluğa yakınlık söz konusudur.	Doğrudan uygunluk söz konusudur.	Uygunluk söz konusu değildir.
Kazananların Nitelikleri:	Faaliyetleri milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi, Barış kongrelerinin düzenlenmesi/tanıtılması, Orduların azaltılması/ortadan kaldırılması üzerine olan kişi/kuruluşlar	Bir devletin iç sorunlarına yönelik çözüm bulduğu/aradığı için ödüllendirilen, Faaliyetleri ile devlet içi soruna pasif veya aktif olarak tepki gösteren ya da çözüm üreten/arayan kişi/kuruluşlar	Ödülün verilmiş nedeni ile faaliyetleri uyuşmayan, Zaman zaman çatışmayı, silahlanmayı destekleyici faaliyetler içinde bulunmuş/bulunan Ödüllendirilen yönleri hakkında olumsuz nitelikli bilgilere ulaşılan, Ödüllendirilen yönleri barışın sağlanması/korunmasına katkı sağlamayan kişi/kuruluşlar
Pozitif/Negatif Barış Ağırlığı:	Pozitif Barış Ağırlığı Dönüşümü/değişimi hedefleyen, Sadece kısa süreli olarak çatışmanın/savaşın durdurulmasına odaklanmayan, Uzun süreli ve kalıcı çözüm bulmayı hedefleyen kişi/kuruluşlar	Pozitif Barış Ağırlığı Devlet içi sorunların çözümünde dönüşümü/değişimi hedefleyen, Sadece kısa süreli olarak iç çatışmanın/savaşın durdurulmasına odaklanmayan, Uzun süreli ve kalıcı çözüm bulmayı hedefleyen kişi/kuruluşlar	Negatif Barış Ağırlığı O anda var olan sıcak çatışmayı/savaşı önlemeye yönelik faaliyette bulunan, Uzun süreli dönüşümü hedefleyen bir amaç edinmeyen, Savaş/çatışmaya karşıtlığının tam olarak tespit edilemediği kişi/kuruluşlar

Tablo 3.2.2. (Devam) *Yapılan sınıflandırmanın kategorilerinin özellikleri*

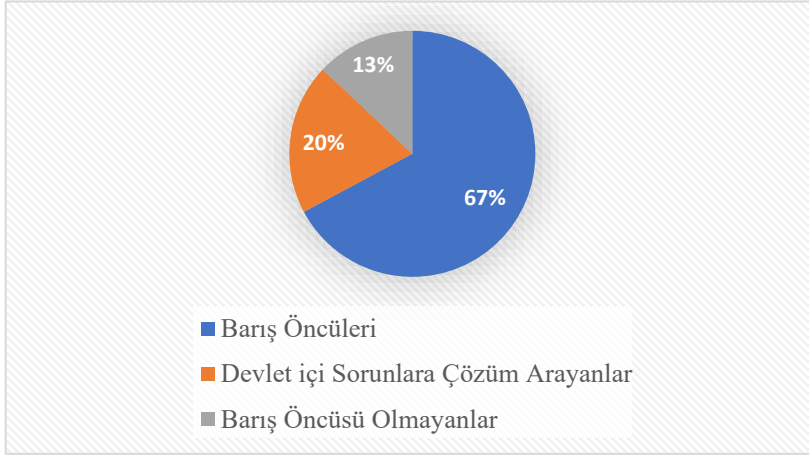
Teorilere Uygunluk:	Liberal Barışa ve İdealist Barışa Uygunluk: Liberal Barış Yaklaşımları içerisinde; Ağırlıklı olarak Liberal Uluslararasılık ve Demokratik Barış Teorisi'nin kabullerine uygunluk, Demokratik değerlerin dünya genelinde yaygınlaşması amacı, Savaşın engellenebileceği düşüncesinin kabulü, Devletler arası ilişkilerin iyileştirilmesi, İdealist Barış Yaklaşımları içerisinde; Kolektif Güvenlik ve Legalizm'in çok daha yaygın olduğu, Dağınık güç dağılımı olarak düşünülebilecek sistem kabul edilmekle birlikte merkezi bir sistemin varlığının gerekliliği, Uluslararası Örgütlerin çalışmalarının desteklenmesi ve uluslararası adalet sisteminin kurulmasının desteklenmesi, Dünya barışının sağlanması için uluslararası düzenli kongrelerin sürdürülmesinin teşviki söz konusudur.	Liberal Barışa Uygunluk: Demokratik Barış Teorisi bağlamında demokratik değerlerin yaygınlaşmasına özel vurgu, Bireysel hakların savunulması, Demokratik değerlerin savunulması ve devlette geçerli hale getirilmesi, Adaletin ve hukukun üstünlüğünün devlet içinde tanınması, Azınlık haklarının korunması için çalışmaların teşviki gibi hususlar söz konusudur.	Realist Barışa Uygunluk: Savaşın/çatışmanın uzun süreli önlenmesini hedefe konulmaması, Savaşın/çatışmanın muhtemel görülmesi Savaşa/çatışmaya yönelik tampon bölge, barış anlaşmasının imzalanması gibi hususlar söz konusudur.
----------------------------	---	---	--

Sınıflandırmalar neticesinde pozitif barışın ağırlığı ortaya çıkmış ve liberal barış anlayışının da ağırlıkta olduğu değerlendirilmiştir. Bu bulgunun yanında kazanan kişi/kuruluşların konuşmacılarının -var ise- Nobel dersleri ile Nobel ödülünün verilmiş nedenleri araştırıldığında negatif barış yahut pozitif barış kavramlarından hangisinin vurgulandığı irdelenmiştir. Nobel dersini veren kişi/kuruluşların genellikle insan haklarının korunması, uluslararası hukukun oluşturulması, Uluslararası Örgütlerin desteklenmesi,

silahlanma seviyesinin azaltılması, barış için çalışmaların yapılmasına vurgu yapıldığı gözlenmiştir. Buradan yola çıkarak genel olarak Uluslararası İlişkiler anlamında bir dönüşümün yaşanması konusundan bahsedildiği, dünyadaki toplumlarda bir değişimin hedeflendiği görülmüştür. Nobel dersleri neticesinde genel olarak sıcak bir çatışmanın veya savaşın engellenmesinin ötesinde bir hedefin belirlendiği ortaya çıkmış ve çoğunlukla pozitif barışa yatkın şekilde konuşmaların yapıldığı gözlenmiştir. Ödülün verilmiş nedenlerinde de genel olarak pozitif barışa yatkınlık söz konusudur. Tüm dönemler incelendiğinde bazı kazananların ise negatif barışa yatkın şekilde ödül aldıkları ve Nobel derslerini buna uygun şekilde gerçekleştirdikleri de gözlenmektedir. Örneğin Theodore Roosevelt, barışın başka hedeflere ulaşmak üzere kullanılabilirdiğini ve barışın büyük güçlerin yardımıyla oluşturulabileceğini vurgulamıştır (http-30). Sonuç olarak, bazı konuşmacıların -ekseriyette kaldığı gözlenirse de- daha negatif barış yanlısı yönlerinin olduğu tespit edilmiştir.

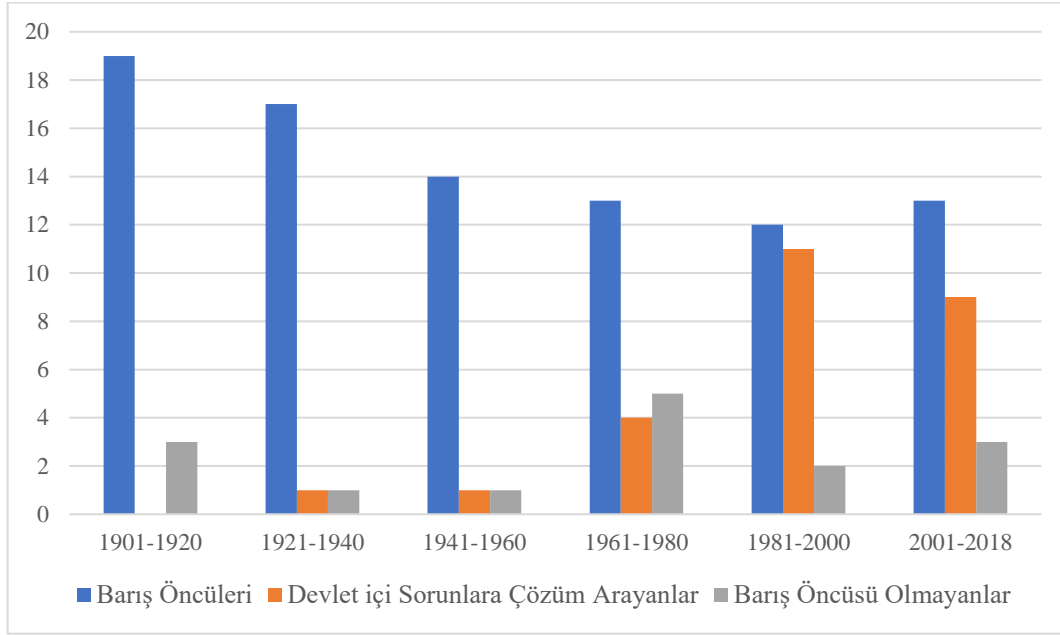
Toplamda 133 kişi/kuruluş ödül almasına rağmen, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Kızılhaç Örgütü ikişer kez ödül kazandığı için ödülü kazanan toplam 131 kişi/kuruluş analiz edilmiş, yukarıda yazılı olarak ele alınan kategoriler yüzdesel olarak gruplandırılmıştır (Bkz. Tablo 3.2.3). Sonuç olarak; ödülü kazanan kişi/kuruluşların faaliyetleri ve ödülün verilmiş nedenleri ele alındığında genel olarak %67 oranında hem Alfred Nobel'in vasiyetine uygunluğun söz konusu olduğu hem de pozitif barışın desteklendiği, %20 oranında ulusal düzeyde barışın desteklendiği ve ağırlıklı olarak pozitif barışın desteklendiği, %13 oranında kriterlere uyum sağlamayan kişi/kuruluşların ağırlıklı olarak negatif barışı desteklediği görülmüştür (Bkz. Tablo 3.2.3).

Tablo 3.2.3. Nobel Barış Ödülü kazananlarının sınıflandırılması (1901-2018)

Dönemsel bazda değerlendirildiğinde toplamda 19 yıl ödül verilmemiştir. Bunlar; 1914, 1915, 1916, 1918, 1923, 1924, 1928, 1932, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1948, 1955, 1956, 1966, 1967, 1972 yıllarıdır. Özellikle üçüncü 20 yıllık periyod olan 1941-1960 arası dönemde toplamda 6 yıl ödül verilmemiş dolayısıyla geriye kalan 14 yıl değerlendirildiğinde barış öncülerinin 14 sayısını bulduğu gözlenirken birer kişi/kuruluş ise devlet içi sorunlara çözüm arayanlara ve barış öncüsü olmayanlar kategorisine dahil edilmiştir (Bkz. Tablo 3.2.4). Sayısal verilerle değerlendirildiğinde dikkat çeken nokta devlet içi sorunlara çözüm arayanların ödüllendirilmesinin yıllar içinde giderek artmış olmasıdır. Devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisine dahil olanların özellikle 1980 sonrası dönemde ağırlığı artmıştır. Barış öncüsü olmayanlar kategorisine dahil olanların ise her dönemde var olduğu görülmekle birlikte bu kategoride en yüksek sayıya ulaşılan dönemin ise 1961-1980 arası dönem olduğu değerlendirilmektedir (Bkz. Tablo 3.2.4).

Tablo 3.2.4. Yaklaşık 20 yıllık sürelerde ödül kazananların gruplandırmalarına göre ağırlıkları

Sonuç olarak, genel anlamda Nobel Barış Ödülü içerisinde her dönemde negatif barışın etkisi veya Alfred Nobel'in vasiyetine ve ikinci kritere uygun olmadığı düşünülen kişi/kuruluşların ödüllendirildiği görülmektedir. Ancak barış öncüsü olmayanlar her dönem var olmasına rağmen diğer kategorilere karşın ağırlıklı olmadığı değerlendirilmektedir. Devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisi ise tezde varılan sonuçlar açısından öneme sahiptir. Görüldüğü üzere, bu kategorinin ağırlığı giderek baskın hale gelmektedir (Bkz. Tablo 3.2.4). Bu durum ise Nobel Barış Ödülü'nün devlet içindeki sorunlara/çatışmalara yöneldiğini göstermektedir. Barış öncüsü olanlar kategorisi genel anlamda ağırlıklı görülmekle birlikte, yalnızca 1981-2000 yılları arasında devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisinde değerlendirilen kişi/kuruluşlar ile neredeyse aynı seviyeye gelmiştir. Genel anlamda değerlendirildiğinde ise Nobel Barış Ödülü'nde yıllar içinde ufak değişiklikler olmakla birlikte daha çok liberal barış değerlerine kıymet verildiği ve pozitif barış anlayışının baskın olduğu değerlendirilmektedir.

Bu başlık altında tezin hipotezlerinin ikisine de cevap verilmesi sağlanmıştır. Nobel Barış Ödülü'nün 1901'den 2018'e kadar kazanan kişi/kuruluşlar incelendiğinde İdealizm'in barış yaklaşımlarının teşvik edildiği yönündeki hipoteze cevaben, Liberal barış anlayışının teşvik edildiği ortaya koyulmuştur. Nobel Barış Ödülü'nün verilmiş sebebi ile kuruluşun amaçları arasında bir çelişki bulunduğu hipotezine cevaben, barış öncüsü olmayanlar

kategorisi oluşturulmuştur. Dolayısıyla ödülün verilmiş sebebi ile kuruluşun amaçları arasında bir çelişki söz konusudur.

3.3. Yapılan Sınıflandırmaya Yönelik Çoklu Durum Çalışması

Barış öncüleri, devlet içi sorunlara çözüm arayanlar, barış öncüsü olmayanlar isimli kategorilerden birer kişi/kuruluş durum çalışması kapsamında ele alınmıştır. Bu kapsamda; kategorilere dahil edilen ödülü kazanan birer kişi/kuruluş yapılan Nobel dersi, ödülün verilmiş nedeni ve biyografi/gerçekleştirilen faaliyetleri dikkate alınmıştır. Bu sebeple Nobel dersi vermemiş yahut Nobel dersine erişilememiş, ödülü reddetmiş olan kişi/kuruluşlar (Le Duc Tho gibi) durum çalışmasının dışında tutulmuştur. Biyografisi yahut faaliyetlerine ilişkin analizi yapılabilecek seviyede bilgisine erişilebilen kişi/kuruluşların durum çalışmasına dahil edilmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir.

“Barış Öncüleri” isimli kategoride olduğu değerlendirilmiş olan ve 2012 yılında ödül almaya layık görülen Avrupa Birliği (AB/EU), “Devlet içi Sorunlara Çözüm Arayanlar” isimli kategoride yer aldığı değerlendirilen ve 2016 yılında ödül almış olan Juan Manuel Santos, “Barış Öncüsü Olmayanlar” isimli kategoride yer alanlardan ise 1906 yılında ödül almış olan Theodore Roosevelt incelenmiştir.

Barış öncüleri arasında değerlendirilen AB’nin aday gösterildiği 2012 ödülü için resmi rakamlar tespit edilememiş, Kristian Berg Harpviken’e göre 2012 yılı ödülü için 43’ü örgüt olmak üzere toplamda 231 aday gösterilmiştir (http-31). Ödülün motivasyonu; AB’nin altmış yıldan fazla olan süre Avrupa’da barış ve uzlaşmaya, demokrasi ve insan haklarının ilerlemesine katkıda bulunması olarak gösterilmiştir (http-32). AB’nin ödüllendirilmesi hem milletler arası birlik/beraberliğin desteklenmesi hem de barış kongresinin bir türü olarak görülmesine bağlanmış, bu yolla kriterlerle ile bağlantı kurulmuştur (http-33).

Daha detaylı ele alındığında AB, *sui generis* ulus-üstü özellikler gösteren bir yapıya sahip bir örgüttür. AB’nin amaçları ele alındığında, Lizbon Anlaşması önemli bir belge olarak değerlendirilmiştir. AB’nin mevcut anlaşması kabul edilen Lizbon Anlaşması incelendiğinde; Ortak Hükümler kısmında Madde 3’te AB’nin amacının barışı, halklarının değerlerini ve refahını teşvik etmek olduğu ifade edilmiştir (http-34). Faaliyetleri bakımından (20. yüzyılda) iki büyük savaşı tecrübe etmiş bir kıtada barışın sağlanmasında/korunmasında

Avrupa ve dünya için önemli bir yapı olduğu düşünülmektedir. Çıkan iki büyük savaş, o kıtayı sınırlı kalmamış tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Söz konusu savaşlara benzer büyüklükte savaşların AB'nin kurulmasından bu yana ortaya çıkmaması bir başarı olarak değerlendirilebilir.

AB yalnızca silahlı savaşın çıkmasını engelleyici bir iş birliği sistemi oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda bu amaçla belirli kriterler ortaya koymuştur. 1993 yılında ilan edilen Kopenhag Kriterleri bu konunun başlıca göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu kriterler şunlardır: politik kriterler; demokrasiyi garanti eden kurumların istikrarı, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve azınlıklara saygı ile azınlıkların korunmasıdır (http-35). Bu kapsamda AB'nin Avrupa kıtasında bulunan devletlerarasında sıcak çatışmayı önlemenin ötesinde amaçları vardır. Bununla birlikte, Avrupa kıtasında tam anlamıyla barış günlerinin yaşandığını iddia etmek de mümkün değildir. Çünkü özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde Avrupa'da etnik çatışmalar gözlenmektedir.

Günümüzde ise Avrupa'da radikal hareketlerin arttığı değerlendirildiğinde, AB'nin kuruluş felsefesi ve faaliyetleri ile ona üye devletlerin münferit hareketlerini birbirinden ayırmak fayda görülmüştür. Sonuç olarak AB, üye devletlerden bağımsız işleyen kurumsal bir mekanizma olarak düşünüldüğünde barışa katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Teorik yaklaşımlar bakımından konu ele alındığında ise AB, İşlevselcilik'e uygun bir örnek olarak değerlendirilmektedir. AB çatısı altında ilk aşamalarda ekonomik ve teknik anlamda ortaya çıkan iş birliği daha geniş alanlara yayılmaya başlamıştır. AB bünyesinde dönüşümcü bir yapının kabul edilmekte ve bölgede devletler arasında çatışmanın önlenmesinin hedeflenmektedir. Bu kapsamda AB'nin 2012 yılında aldığı ödülün, İdealist Barış Yaklaşımları içerisinde yer alan İşlevselcilik görüşüne uygun olduğu düşünülmektedir. İdealist barış pozitif barış anlayışıyla ilişkili olduğundan pozitif barışa teşvik edici bir ödül olarak değerlendirme yapılmıştır.

Devlet içi Sorunlara Çözüm Arayanlar kategorisine dahil edilen ve 2016 yılında ödül alan Juan Manuel Santos, ödülün tek başına sahibi olmuştur. Ödülün motivasyonu, ülkesi olan Kolombiya'nın 50 yıldan fazla süren iç savaşını sona erdirmeye yönelik kararlı çabaları olarak açıklanmıştır (http-36). İç savaş konusuna daha ayrıntılı bakıldığında, FARC (Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri - Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu örgüt 1964'te oluşturulmuştur ve o tarihten bu yana ülke

içinde en etkin hale gelen örgüt olarak bilinmektedir (Afat,2016,s.831). FARC'ın kuruluşundan sonra mevcutta var olan çatışmalar alevlenmiş ve hükümetler bu çatışmaların sonlanması için çeşitli yolları denemeye başlamışlardır. Buna ek olarak, 1968 yılında Kolombiya'da örgütlerle mücadele edilmesi amacıyla sivil ve askerlerden oluşan silahlı grupların kurulması yasal hale getirilmiş ve ardından gelen süreçte iç çatışma artık kaçınılmaz bir hal almıştır (Afat,2016,s.833;Gedik,2017,s.60).

Çatışmaların had safhaya ulaşması sonucunda kimi zaman sert tedbirler alınmaya çalışılmış kimi zaman da uzlaşma yolları aranmıştır. Örneğin 1998'de iktidara gelen Andres Pastrana döneminde *Kolombiya Planı (Plan Colombia)* hazırlanmış, FARC için ülkenin güneydoğusunda silahtan arındırılmış bir bölge oluşturulmuştur (Karabel,2017,s.7). Hükümet ile FARC arasında sürdürülen barış müzakereleri, örgütlerin barış için gerekli adımları atmadığı silahlanmaya devam ettiği düşünülerek 2002 yılında sonlandırılmıştır (Afat,2016,s.835;Karabel,2017,s.7). 2010 yılına gelene kadar bazen uzlaşmayı bazen de sert önlemleri seçen liderlerle süreç ilerlemiştir.

2010 yılında başkanlık seçimlerini kazanan Juan Manuel Santos, FARC ile mücadele sözü vermesine rağmen seçildikten kısa süre sonra müzakere siyasetini tercih etmiştir (Hamsici,2016;Gedik,2017,s.86). Santos'un önemli adımlarından biri de 2011'de çıkarılan *Mağdurlar ve Toprak İade Yasası* olmuştur. Bu yasa ile yaklaşık 4 milyon mağdurun tazminatı ve topraklarının iadesinin yanında ihtiyaçlarının giderilmesi kabul edilmiştir (Londoño,2013). 4 Eylül 2012'de hükümet ile FARC arasındaki barış görüşmeleri başlamıştır (Londoño,2013). Müzakereler resmi olarak başladıktan sonra Küba ve Norveç garantör ülke olarak belirlenmiş; FARC Venezuela'yı, Kolombiya hükümeti ise Şili'yi *refakatçi ülke (accompanying country)* olarak belirlemiştir (Hamsici,2016).

Ağustos 2012'de ise taraflar beş ana başlık altında müzakereye başlamışlardır. Bunlar; kırsal kalkınma ve toprak politikası, FARC'ın siyasete katılımı, silahlı çatışmanın sona erdirilmesi ve isyancıların sivil yaşama döndürülmesi, yasadışı uyuşturucu kaçakçılığı, mağdurların tazminatlarıdır (Beittel,2013). 2013 Mayıs'ta hükümet ile FARC arasındaki görüşmeler neticesinde 800.000 hektar arazi küçük çiftçilere zararlarını karşılayacak şekilde dağıtılmıştır (Gedik,2017,s.67). 2013 yılında başlatılan müzakereler sonucunda iki taraf, altı ana başlık altında konuları ele almıştır. Bunlar; tarımsal kalkınma politikası, siyasal katılım,

çatışmanın sonlandırılması, yasadışı uyuşturucu sorunlarına çözüm, çatışma kurbanlarının sorunları, kararların yürürlüğe girmesi olarak özetlenebilir (Çınar ve Avcı,2017,s.238).

23 Temmuz 2016'da FARC ve hükümet *İki Taraflı ve Kesin Ateşkes, Düşmanlıkların Durdurulması ve Silahların Toplanması Anlaşması*'ni kabul etmişlerdir (http-35). Yapılan müzakereler sırasında 2018'de FARC'ın siyasal bir oluşuma dönüşmesi hedeflenmekteydi ama bu hedefler gerçekleşemedi (Hamsici,2016). Anlaşmada katliam, işkence ve tecavüz gibi suçlar af kapsamında olmasa da isyancılar suçlarını itiraf etmeleri durumunda cezaları indirilebilecekti (Hamsici,2016). 27 Eylül 2016'da Cumhurbaşkanı Santos ile FARC lideri Timoleon Jimenez arasında resmi olarak anlaşma imzalandı. 2 Ekim 2016'da yapılmasına karar verildi ancak yaklaşık olarak 13 milyon Kolombiyalı'nın oy kullandığı referandumdan %50,24 ile hayır oyu çıktı (http-37;http-38).

Sonuç olarak, 2010-2018 yılları arası dönemde yönetimi elinde tutan Santos döneminde devlet içinde toplumsal bir dönüşüm amaçlanmış ve bu konuda somut adımlar atılmıştır. Alınan önlemlerle birlikte ülkede sadece sıcak bir çatışmanın önlenmesi hedeflenmediği için pozitif barış daha baskın olarak görülmektedir.

Santos döneminde hem komşu ülkeler hem BM ya da AB gibi örgütlerin sürece destekleyici katkı sağladıkları gözlenmektedir. Bunun dışında, ortaya koyulan çabalarla toplumu hedef alan kanuni düzenlemelerin yapılması da söz konusudur. Tüm bunlar değerlendirildiğinde teorik bakımdan Richmond'ın ortaya koyduğu *yönetişim olarak barış (peace-as-governance)* kavramına uygun olduğu düşünülebilir. Sonuçta söz konusu örneğin, liberal barış yaklaşımına uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Barış Öncüsü Olmayanlar grubunda yer aldığı değerlendirilen ve 1906 yılında Theodore Roosevelt'e verilen ödülünün motivasyonu, Rus-Japon Savaşı sırasında barış müzakerelerini başlatması olarak açıklanmıştır (http-39). Roosevelt, Nobel Barış Ödülü'nü kazanan ilk Birleşik Amerikalı olmuştur.

Roosevelt, 1901 ile 1909 yılları arasında Başkanlık görevini sürdürmüş ve bu süreçte Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya siyasetinde daha aktif olması konusunda yönlendirici bir görev üstlenmiştir (http-40). Quinn'e göre (2013,s.37-52), Roosevelt dış politikası açısından ele alındığında "ahlak kuramcısı, emperyalist, milliyetçi ve gerçekçi" şeklindeki etiketleri rahatlıkla içinde barındırmaktadır. Tahkim konusunda yaptığı bir açıklamasında her ne kadar tahkim iyi bir şey olarak görülse de ülkesini yabancı milletlerle barış içinde görmek

isteyenlerin tahkim anlaşmalarına değil savaş gemilerine güvenmesinin daha akıllıca olacağını belirtmiştir (Quinn,2013,s.42;Roosevelt,2003,s.316). Tüm bu anlatımlar, Roosevelt döneminin ABD'nin dünyanın jandarması görevini üstlenmesinde bir yer edindiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir ve bu dönemde liberal yahut idealist amaçlarla hareket edilmediğinin de bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Roosevelt'in ödül almasına yol açan 1904-1905 Japon-Rus Savaşının ele alınmasında fayda görülmüştür. Bu savaşın sebeplerine bakıldığında Japonya ile Rusya'nın Uzakdoğu'da çıkarlarının çatışmasına varılmaktadır (Uçarol,2010,s.315-318). Daha ayrıntılı olarak bakıldığında ise en temelde görünen neden, Rusya'nın Çin'in egemenliğinde olan Mançurya'yı işgal etmesidir ki bu olay neticesinde Japonya, Rusya'nın bölgeden çekilmesi için diplomatik yollar da dahil olmak üzere İngiltere ile 1902'de yaptığı ittifak anlaşması gibi-çeşitli girişimlerde bulunmuştur (Uçarol,2010,s.315-316).

Girişimlerin sonuçsuz kalmasının ardından ise Japonya, Rusya'ya 1904'te savaş ilan etmiştir. Sıcak çatışmalar sonucunda savaşı Rusya kaybetmiştir. İşte bu kaybın ardından dönemin ABD Başkanı Roosevelt devreye girerek 1905 yılında iki taraf arasında Portsmouth Barış Anlaşması'nın imzalanmasına aracılık etmiştir (Uçarol,2010,s.317). Bu anlaşma ile iki tarafın da Mançurya'dan geri çekilmesi ve Kore'nin bağımsızlığını tanınması, Rusya'nın bazı yarımada ve adaları Japonya'ya bırakması sağlandı (Latourre,1963,s.444-445;Demirhan,1942,s.39-40;Hunter,2002,s.47-48).

Yukarıda Roosevelt hakkında yapılan anlatım doğrultusunda, 1906 yılında verilmiş olan Nobel Barış Ödülü değerlendirildiğinde negatif barış noktasından hareketle ödülün verilmiş olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, ödülün motivasyonunun devletler arası sıcak çatışmanın sonlanması amacıyla ABD'nin aracılık etmiş olmasına bağlanabilir. Ayrıca ortaya çıkan barış anlaşmasından da anlaşıldığı üzere pozitif barışı andıran herhangi bir amaç edinilmemiştir. Hem ödülün motivasyonu hem de Roosevelt'in dış politikadaki duruşu değerlendirildiğinde Realist yaklaşıma dair barış anlayışının hakim olduğu söylenebilir.

Roosevelt'in barış öncüsü olmayanlar isimli gruba dahil edilesinin sebebi, negatif anlamda barışı desteklediğinin düşünülmesinden dolayı değildir. Roosevelt bir savaşta arabuluculuk etmiş olsa da ardından gelen süreçte, milletler arası birlik veya beraberlik sağlayıcı faaliyetlerden sakınmış ve orduların ortadan kaldırılması/azaltılması konusunda ise

tam tersi açıklamalarda bulunmuştur. Bu sebeple, belirlenen iki kritere uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

3.4. İçerik Analizi Çalışması

Bir önceki bölümde yer alan çoklu durum çalışmasına katkı sunması ve araştırmanın derinleştirilmesi adına Nobel Barış Ödülü'nü kazanan birer kişi/kuruluş temsilcisinin Nobel dersleri üzerinden içerik analizi çalışması yapılmıştır. Nobel derslerinin içerik analizi ile incelenmesi, tezde yapılan sınıflandırmaya yönelik değerlendirmelerin daha net ortaya koyulmasına katkı sunmuştur. Bu maksatla *Barış Öncüleri* kategorisinden 2012 yılında ödül alan AB, *Devlet içi Sorunlara Çözüm Arayanlar* kategorisinden 2016 yılında ödül alan Juan Manuel Santos, *Barış Öncüsü Olmayanlar* kategorisinden ise 1906 yılında ödül almış olan Theodore Roosevelt'in Nobel dersleri irdelenmiştir.

2012 yılında AB adına Nobel dersini veren Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy ile Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Durão Barroso'nun konuşmaları irdelenmiştir ([http-41;Bkz. EK-3](http://41;Bkz. EK-3)). Verilen bu dersin içeriğine bakıldığında (kalıcı) barışın sağlanması amacıyla birtakım öneriler verilmiş ve AB'nin kıtada barışı sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetlerden bahsedilmiştir.

Kalıcı barışın sağlanması kapsamında Nobel dersinde genel olarak barışın gerçekleşebileceğine/sürdürülebileceğine dair umut verici ifadelerin kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte barışın kendiliğinden gerçekleşmeyeceği ve bunun için çabanın gerekli olduğu da anlaşılan hususlardan birisidir. *Kalıcı barışın soğuk bir ateşkesten daha fazlası olduğu ve uzlaşmayı içinde barındırması gerektiği* ifade edilmiştir. Buradan hareketle sadece negatif barışın sürekli barış için yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Soğuk bir ateşkes ifadesinin, mevcut sıcak çatışmayı sonlandıran ve temelde yatan sorunları önemsemeyen bir ateşkesi ima ettiği düşünülmektedir.

Nobel dersinde birçok defa uzlaşma kavramının kullanıldığı gözlenmiştir. Bu ifadeyi destekleyici şekilde, *onlar ve biz arasındaki farklılıkların üstesinden gelmenin mümkün olduğu* belirtilmiştir. Buradan hareketle aslında tarafların ötekileştirilmeden, farklılıklardan çok ortak amaç ve değerlere odaklanmasıyla uzlaşmanın gerçekleşebileceği sonucuna varılmaktadır. Bölgesel/Küresel anlamda *barışın barış olduğu yerde tutulmasının gerektiği*

belirtilmiş ve bunun için çaba harcanması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Dolayısıyla günümüzde barışın sağlanması/korunması konusunda belirli bir seviyeye gelindiği kabul edilirken bu aşamanın en azından korunması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu barışın bu seviyede kalması için neler yapılabilir sorusuna cevap niteliğinde, evrensel değerlere hizmet eden *ortak normlara uyulması gerektiği* konusunun vurgulandığı görülmektedir. Bu yolla uluslararası hukuk kurallarının yaygınlaşmasının altının çizildiği gözlenmiştir.

Milletlerin ötesinde kıtaların ötesinde hepimizin bir insanlığın parçası olduğu ifade edilmektedir ki bununla birlikte, kastedilen bireysel veya toplumsal barış/iyilik/gelişmenin ötesinde küresel anlamda faaliyetlerin değerlendirilmesi gerektiği anlamı çıkmaktadır. Nobel dersinin bir kısmında mevcut ulus-devlet sisteminin eleştirildiği de gözlenmektedir. Ulus-devlet sisteminin barışı koruyamadığı ve günümüz sorunlarını çözemediği için *ulus-üstü kurumlara ve ulus-ötesi yapılara ihtiyaç duyulduğu* ifade edilmiştir. Esasında bu eleştiri AB'nin varlık sebebini perçinleyebilecek bir yorum olarak da düşünülmektedir.

AB nedir sorusuna cevap olabilecek şekilde *ekonomik entegrasyona dayanan barışçıl uzlaşmanın başarılı bir örneği* ifadesi kullanılmıştır. Bu ifade İşlevselcilik'e gönderme yapan bir nitelik taşımaktadır. Ekonomi ile başlayan ortak hareketler zamanla daha üst hedeflere yönelmektedir. AB'nin *kendi başına bir son değil daha yüksek sonlar için bir araç* olması ise ileride oluşturulması planlanan federal bir yapı mı vardır sorusunu akla getirebilir. AB'nin geleceği konusunda federal bir yapıya dönüşmesinin düşünülebilir olduğu görülmektedir. Ancak bunun mümkünlüğüne dair tartışmalar, bugün için halen devam etmektedir.

AB'nin temel amacının *Avrupa ulusları arasındaki kardeşliği şimdi ve gelecekte daha ileriye taşımak* olduğu belirtilmiştir. İki büyük savaşın sahnelendiği kıtada savaşmayı imkansız hale getirmek için ise *AB'nin gizli silahı olarak sıkı şekilde bağlanmayı sağlayan eşsiz bir yol* bulunduğu ifade edilmiştir. Sıkı şekilde bağlanmayı sağlamaktan kasıt aslında ekonomik anlamda başlayan üye devletler arasındaki bağıdır. Bu bağ ilerleyerek ve genişleyerek bugün birçok alanı içine almış üye devletler ise buna rıza göstermiştir. Birliğin *uzlaşma sanatını mükemmelleştirdiği* belirtilmiştir ki bu aynı zamanda barışın korunup/sağlanması/devam ettirilmesi noktasındaki tavsiyeye gönderme niteliğindedir. O halde AB, dünya barışının kalıcı olmasına giden yolun bölgesel bir örneği niteliğinde görülebilir. İnsanların Avrupa'yı düşündüğünde ilk akla gelen şeyin barış değil *refah ve istihdam* gibi hususlar olduğu da ifade edilmiştir. Buradan hareketle birlik içinde yaşayan

insanların, ekonomik kaygılarla hareket ettiği konusunda farkındalığın olduğu ve bu sebeple bu yönlerin AB içinde canlı tutulmasının gerektiği satır aralarında ifade edilmiştir. AB'ye katılmanın aynı zamanda ülkeler için *demokrasilerin pekiştirilmesi* bakımından önemli olduğu ifade edilmiştir. Bu ifade bugün dünyada kabul edilen Batılı değerler bütününün bir parçası olan demokrasinin devamlılığı konusunda AB'nin bölgesel anlamda çaba gösterdiğini açıklamaktadır.

Sonuç olarak AB adına gerçekleştirilen Nobel dersinde kalıcı barışın mümkün olduğu, uzlaşmanın barışın gerçekleştirilmesi için gerekliliği, dönüşümün ve gelişimin sağlanması amacıyla hareket edilmesinin altı çizilmiş olup pozitif barışın özellikleriyle uyumlu vurgulamalar söz konusudur. Barışın gerçekleştirilmesi konusundaki olumlu bakış açısı negatif barıştan ve Realist barış anlayışından uzaklaşılmasına sebep olmuştur. Barışın korunmasında AB'nin izlediği yolun diğer bölgeler açısından dikkate alınabileceği ifade edilmiş dolayısıyla sorunların küresel anlamdaki benzerliğine dikkat çekilmiştir. Çeşitli alanlardan başlanarak bağların korunması ve ardından genişletilmesi gibi hususların altı çizilmiştir. Bu ifadenin daha çok İşlevselcilik ile bağdaştığı düşünülmektedir. Esasında AB, üye devletleri bakımından üzerinde uzlaşılacak her ne değer yahut varlık var ise onu ilk etapta düşünmüş ve ardından bunların üzerine Birlik'in varlığı genişletilerek inşa edilmiştir.

Yukarıda ayrıntılı şekilde ortaya koyulan ifadeler, pozitif barışı ve İşlevselciliği işaret etmektedir. Ayrıca yapılan daha ayrıntılı araştırmalarla Birliğin faaliyetlerinin ulusal sınırları aşması bölgesel etkiye sahip olması ve Avrupa'da savaşı engellemeyi hedef edinmesi sebebiyle AB, barış öncüleri kategorisine dahil edilmiştir.

2016 yılında ödül alan Juan Manuel Santos'un Nobel dersi incelendiğinde Kolombiya özelinde katkı sağladığı barış süreci hakkında bilgi verdiği görülmekle birlikte, genel anlamda barışın sağlanmasından/iç savaşın çıkmasından da bahsettiği gözlenmiştir ([http-42;Bkz. EK-4](http://42;Bkz. EK-4)).

Kolombiya barış sürecine dair Kolombiya'da etkin olan FARC ile silahlı çatışmanın sonlandırılması adına teklifleri topladığını ve yeni bir anlaşmayı hayata geçirdiğini belirtmiştir. Aslında bu sözleri söylerken daha birkaç ay önce olumsuz neticeyle halk oylaması sonuçlanmıştır. Buradan hareketle aslında barışın tek seferde başarıya ulaşmadığı gerekçesiyle amaçtan vazgeçilmesinin mantıksız olduğu ifade edilmiştir.

Kolombiya'daki barış süreci için ilk olarak gerillaları düşman olarak değil *sadece muhalif olarak görmeyi hedeflediğini* ifade etmiştir. Aslında bu ifadeyle, FARC'ı ötekileştirmeden farklı görerek görüşlerini anlama noktasına gelebileceği değerlendirilmektedir. Böylelikle diyalog mümkün hale gelmiştir. Santos, sadece muhalifi gördüğü FARC ile uzlaşma yoluna gitmemiş aynı zamanda *mağdurların isteklerine kulak vermiş, Nobel ödüllü diğer kişi/kuruluşlardan olumlu etkilendiğini* de ifade etmiştir. Buradan hareketle, barışın çok boyutlu olduğu görülmektedir. Farklı bölgeler ve ülkelerdeki barış hareketlerindeki ilerleyiş ve tecrübeler, Kolombiya barış süreci için önemli kabul edilmiştir. Mağdurlara dair ise *büyük paradoks* olarak *çatışmalarda mağdur olmayanların barış konusunda isteksizliği söz konusuysen mağdurların; affetmeye, uzlaşmaya istekli olduğunu* tespit ettiğini belirtmiştir. Bu ifade savaştan en çok zarar görmüş olanların barışı en çok arayanlara dönüştüğünün bir kanıtı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca barış sürecinde uluslararası topluma, komşu devletlere desteklerinden dolayı teşekkür etmiştir. Yapılan *müzakerelerde insan haklarına önem verildiğini* özellikle belirtmiştir. Son olarak barışın *tüm Kolombiya halkına ait* olduğunu ifade etmiştir. Aslında ayrıntılı incelemelerde toplumun farklı katmanlarının barış sürecine dahil edildiği düşünüldüğünde halkın süreci benimsemesi adına bu söylem değerlidir.

Genel anlamda savaş ve barış üzerine yaptığı değerlendirmelere bakıldığında ilk olarak dikkat çeken husus *savaşın asla kendi içinde bir son olarak düşünülmemesi* gerektiğini belirtmesidir. Savaşın bir son değilse *sadece bir araçtır*. Bu aracın hizmet ettiği hedeften ve savaşın kendisinden kaçmamızı öğütlemiştir. Ayrıca barış bir amaç ise *barış yapmanın savaş çıkarmaktan çok daha zor olduğunu* itiraf etmektedir. Santos, her daim barışın peşinde koşulmasını öğütlemeyken *barışa giden yollar kapandığında kararlılıkla ve etkin şekilde savaşmanın gerektiğini* ifade etmiştir. Barışın yollarının kapanması; diyalog yollarının yıkılması, silahlı saldırıların başlaması ve verilen sözlerin tutulmaması sonucunda ortaya çıkabilmektedir. Bunu destekler şekilde *bir çatışmanın sonunda düşmanın ortadan kalkması gerektiğine inanmanın aptallık* olduğunu da eklemiştir. Özellikle iç çatışmalarda düşmanın belirlenmesi ve yok edilmesi çözüm olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü ilerleyen süreçte ötekileştirilen o gruptan tek kişi dahi hayatta kalsa aynı hırs ve öfkeyi devam ettirebilmektedir. Belki bu sebepten muhalif görmek bir çözümdür, bu çözümle birlikte diyalog sağlanabilir. Bu ise *herkesin hassasiyetine saygıya dayanmaktadır. Bizler*

düşüncelerimizin sonucuyuz şeklindeki sözüyle algılara ve onların değişimine ihtiyaç olduğunu da vurgulamaktadır.

Sonuç olarak sadece yukarıdaki ifadeleri neticesinde değil aynı zamanda faaliyetleri ve ödülün verilmiş nedeniyle birlikte değerlendirildiğinde Juan Manuel Santos, pozitif barışa yakın olduğu düşünülmektedir. Bunu düşündüren şeyler yukarıda yer alan konuşmasının içeriğinde de yer aldığı üzere toplumsal bir dönüşümü hedef edinildiği gözlenmektedir. Bununla birlikte barışı geçici görmemekte küresel anlamda da barışın desteklenmesini övmektedir. Sonsuz bir barıştan söz etmemekte ve zorunlu hallerde savaşın mümkün olduğunu kabul etmektedir. Müzakere süreçlerine insan hakları perspektifiyle baktıklarından, çok katmanlı ve katılımlı bir barıştan söz etmektedir. Bu durumda hem barış hem de savaş hali muhtemel görünmektedir ki bu bakış açısı Liberalizm'in genel kabullerine yakın olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca barışın sağlanması ile birlikte devletindeki toprakların ticarete uygun hale getirilmesi, doğal kaynakların ticareti gibi konulara kısa da olsa vurgunun yapıldığı da görülmektedir.

Hatırlanması gereken nokta, Santos'un bir devlet içi soruna çözüm aramasıdır. Devlet içi soruna çözüm araması onun barış arayışında olmadığını göstermemektedir. Ayrıca şu an içinde yaşanan sistem halen ulus-devlet sistemidir ve bu sistemde yaşanan sorunlar milletler arası barışın sağlanmasına etki ettiği değerlendirilmektedir. Devlet içi çatışmaların, savaşların yaşandığı bir dünyada diğer devletlerin müdahaleleri tartışılır hale gelebilmektedir ki bu durum daha da büyük sorunları kimi zaman da çözümsüzlükleri doğurabilmektedir. Ancak devlet içi sorunlara çözüm bulmak, Alfred Nobel'in vasiyetinde atıf verilen hususlar arasında yer almamaktadır. Ancak tezde yapılan sınıflandırmanın ikinci kriteri ile uyumlu olarak Santos, devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisine dahil edilmiştir.

1906 yılında ödül almış olan Theodore Roosevelt'in Nobel dersi incelendiğinde barış kongrelerine önem verilmesi gerektiği, uluslararası bir otorite kurulana kadar devletlerin kendi varlıklarını korumaları gerektiği şeklinde öneriler söz konusudur ([http-28;Bkz. EK-5](http://28;Bkz. EK-5)).

Barış, kendi içinde iyi bir şey olduğu ancak doğruluğun elçisi olarak gelmediği müddetçe korkaklık ile tembellik için bir maske veya despotizm ya da anarşinin uçlarını ilerletmek için bir araç olarak hizmet ederek çok kötü bir şey haline gelir demiştir. Roosevelt'in buradan yola çıkarak barışın amaç için bir araç olabileceğini ifade ederek şüpheli bakış açısıyla Realist yaklaşıma yakınlığını ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Konuşmasının devamında *acımasız ve güçlü erdemlerinin kaybolmasına müsaade eden hiçbir ulusun, var olmayı hak etmediğini* de sözlerine eklemiştir.

Lahey'de sağlanan başarılar olmasaydı *barış üzerine eğilen büyük güçlerin sadece kendi aralarında barışı korumak için değil aynı zamanda başkaları tarafından barışın bozulmasını gerektiğinde önlemek için Barış Ligi oluştururdu* demiştir. Buradan hareketle büyük güçler olarak ifade edilen var olan konjonktürün güçlü devletlerine vurgu yapılmış ve uluslararası alanda bir ilerleme olmadığında bu devletlerce aslında statükonun korunduğu ve bunu bozmaya çalışan devletlerin ise engellendiği bir sistemden bahsedilmektedir. *Her ulusun şiddeti önlemeye yetkin ve istekli bir uluslararası otorite kurulana dek kendini savunmaya hazır olmasını* da önermektedir. Bu ifade, her daim savaşın varlığının ortaya çıkabileceği kabulünü ortaya çıkarır ki bu da Realist yaklaşımın varsayımlarına yakınlığın göstergesidir. *Dünyayı barış içinde yönetmenin ise yine büyük güçlerce sağlanan kombinasyonlarla garanti edileceğini* savunur. Bu durumda dünyada barış içinde bir yaşam büyük güçlerin isteğine bağlıdır. Dünya üzerindeki gerekli güce sahip olamayan/olmayan diğer devletlerin iradeleri önemsizleştirilmektedir.

Ödülün verilmiş nedeni ile bağlantılı olarak kendisi ateşkesin sağlanması konusunda destek vermiştir ancak ateşkesin içeriği herhangi bir dönüşümü/değişimi tekrar savaşın yaşanmasını engelleyici tedbirleri içinde barındırmamaktadır. Bu sebeple kendisinin negatif barışa daha yakın olduğu değerlendirilmiştir. Savaşın varlığını doğal kabul etmesi, barışın kimi zaman bir araç olarak kullanıldığını kabul etmesi buna örnek gösterilebilir. Ancak belirli bir büyük güç topluluğunun barışı sağlayabileceğini kabul eder ki bu durumda güç dengesi değiştiğinde savaş yine muhtemel hale gelebilir. Buradan hareketle Nobel dersi, faaliyetleri ve ödülün verilmiş nedeni ortak değerlendirildiğinde ise daha çok Realist yaklaşıma yakın olduğu düşünülmüştür.

Yukarıda belirtilen sebeplerden yola çıkarak aslında savaş durumunun varlığını normalleştirilmesi, ulusların kimi durumlarda yok olmayı dahi hak edeceğini ifade etmesi ve faaliyetleri ile ödülün verilmiş nedeni düşünüldüğünde Theodore Roosevelt'in barış öncüsü olmayanlar kategorisine dahil edilmesinin daha uygun olduğu değerlendirilmiştir.

SONUÇ

Bu bölümde hem tezin araştırma sorularının yanıtlarının topluca ortaya koyulması hem de tezin hipotezlerine yönelik ilgili bölümlerde verilen yanıtların ele alınması amaçlanmıştır. Bu amaçların yanında, Nobel Barış Ödülü'ne dair değerlendirmelere, önerilere yer verilmiştir. Yukarıdaki bölümlerde ayrıntılı şekillerde cevaplanmak üzere ele alınan tez çalışmasındaki araştırma soruları; Uluslararası İlişkiler'de Nobel Barış Ödülü'nün önemi var mıdır, ana akım teorilerin barış anlayışları ile arasında bir bağlantı var mıdır, ödülü kazanan adaylar hangi kriterlere göre belirlenmektedir, ödülü kazanan kişi/kuruluşlar üzerinden ortak bir sınıflandırma yapmak mümkün müdür şeklinde özetlenebilir.

Nobel Barış Ödülü'nün literatürde adilliği, norm oluşturma ve/veya desteklemesi, uluslararası medyada gündem oluşturabilmesi üzerinden ele alındığı görülmüştür. Tez çalışmasında söz konusu ödül kazananları üzerinden Uluslararası İlişkiler ana akım teorileri (Realizm, Liberalizm ve İdealizm) ile bağlantısının ortaya koyulması maksadıyla bir kez daha ele alınmıştır. Bu kapsamda Nobel Barış Ödülü; ödüllerin verilmiş nedenleri (motivasyonları), ödüllendirilen kişi/kuruluşların faaliyetleri ve gerçekleştirilen Nobel dersleri temelinde ele alınmıştır.

Nobel Barış Ödülü kapsamında verilen ödüllerin Uluslararası İlişkilerin aktörlerince eleştirilmesi veya takdir edilmesi, özellikle ödülün duyurulmasıyla birlikte başlayan süreçte küresel medyada ödüle ve ödül kazanan kişi/kuruluşlara ilişkin haberlerin yer alması, Uluslararası İlişkiler'de söz konusu ödülün bir yerinin olduğunun kanıtı olarak değerlendirilmektedir.

Uluslararası İlişkiler alanındaki Realist, Liberal ve İdealist teorilerin barış anlayışları ile olan bağlantının olup olmadığının ortaya koyulması adına ilk irdelenen husus kazanan kişi/kuruluşlarca yapılan Nobel dersleri olmuştur. Nobel dersleri irdelenirken Nobel Barış Ödülü internet sitesinde bulunan orijinal metinler üzerinden okumalar yapılmış, ağırlıklı olarak vurgulanan hususların hangi barış anlayışına yakın olduğu yönünde değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Sonuçta Nobel dersleri incelendiğinde en çok vurgulanan konuların; çatışma veya savaşın önlenmesi ve barışın sağlanması/korunması, uluslararası hukukun oluşturulması/desteklenmesi, Uluslararası Örgütlerin desteklenmesi, silahsızlanma veya

silahların azaltılması için çaba sarf edilmesi, uluslararası alanda iş birliğinin sağlanması, insan haklarının, demokratik değerlerin korunması ve desteklenmesi olmuştur.

Nobel Dersleri Realist, Liberal ve İdealist teoriler anlamında ele alındığında öncelikle her üç teoriyi de destekleyici şekilde derslerin mevcut olduğu gözlenmiştir. Bazı ödül kazanan kişi/kuruluşların sözcüleri ebedi barışa erişimi imkansız olarak değerlendirmiştir. Bununla birlikte, barışın gerçekleşmeyeceğine dair düşünceler var olsa da genel anlamda uluslararası alanda iş birliğinin sağlanabileceği birçok konuşmacı tarafından ifade edilmiştir. Uluslararası iş birliğinin ekonomik alanı da kapsayacak şekilde geliştirilmesi, insan haklarının ülkesel, bölgesel ve küresel anlamda geliştirilmesinin gerekliliği, uluslararası örgütlerin varlığının önemine yapılan vurgular ağırlıklıdır. Sonsuz barışın sağlanması yönündeki görüşlerin ve dünya hükümetinin kurulmasının gerekliliği yönündeki konuşmaların genele indirgenmesinin mümkün olmadığı görülmüştür. İdealist barış ve Realist barış anlayışlarıyla yakından ilişkili Nobel dersleri nadiren var olmakla birlikte, Liberal barış anlayışına yakın Nobel derslerinin ağırlıklı olduğu gözlenmiştir. Pozitif/negatif barışın desteklenmesi konusunda Nobel Dersleri ele alındığında genel olarak pozitif barışı destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir.

İlk bölümde yer alan teorik anlatımla Nobel Barış Ödülü arasındaki bağlantının ortaya çıkarılması adına irdelenen ikinci nokta, ödülün verilmiş nedenleri veya diğer ismiyle motivasyonları ile kişi/kuruluşların faaliyetleri irdelenmiştir. Bu kısımda ödülün verilmiş nedeni ile kişi/kuruluşun faaliyetleri arasında ilişkinin var olup olmadığı, tezde yapılan sınıflandırmalardaki kriterlere uygun olup olmadığı, uyum söz konusu ise hangi teorik barış anlayışının desteklendiği araştırılmıştır.

Ödülün verilmiş nedeni ile kişi/kuruluşun faaliyetleri genel anlamda uyumlu görülmekle birlikte nadiren uyumsuz olan ödüller de söz konusudur. Ödülün verilmiş nedenlerinin genel anlamda ele alındığında ağırlıklı olarak pozitif barışı ve teorik anlamda Liberal barışı destekleyici nitelikte olduğu görülmüştür. Genel anlamda; devletler içinde yaşanan insan hakları ile sorunlara dikkat çekilmesinin, silahsızlanmanın desteklenmesinin, uluslararası iş birliğinin desteklenmesinin, savaş veya çatışma durumlarında yapılan arabuluculuk faaliyetlerinin teşvik edilmesinin amaçlandığı gözlenmiştir.

Ortak sınıflandırma yapılırken ortaya koyulan iki kriter söz konusudur. Bunlar; Nobel'in vasiyetindeki hususlara uygunluk (1) ile ulusal düzeyde barışa yönelik ve/veya

insan haklarına yönelik çalışmaların desteklenmesidir (2). Söz konusu iki kriterden ilkiyle uyumlu görülenler barış öncüleri kategorisine, ikincisiyle uyum görülenler ise devlet içi sorunlara çözüm arayanlar kategorisine dahil edilmiştir. Bu uyumun tespiti sırasında verilen ödülün motivasyonunun yerindeliği, kişi/kuruluşların ödül öncesi ve sonrası faaliyetleri ve son olarak kişi/kuruluş temsilcilerinin gerçekleştirdiği Nobel derslerinden faydalanılmıştır. Yalnızca ödülün motivasyonları değerlendirildiğinde genel anlamda tezde yapılan sınıflandırma kriterlerine uygunluk göstermektedir. Fakat kazanan kişi/kuruluşların faaliyetlerinin kriterlere uygunluğu noktasında uygunsuz görülen yönler ortaya çıkmıştır. Buradaki uygunsuzluk temelde barışı destekleyici olması gereken Nobel Barış Ödülü'nün kimi zaman savaşı/çatışmayı destekleyici, milletler arası barışı desteklemeyen nitelikte olan yapılanmalara ve silahsızlanmaya karşı tavır almalarına bağlanmıştır.

131 kişi/kuruluş üzerinden yapılan değerlendirmede 17 kişi/kuruluş barışın öncüsü olmayanlar olarak nitelendirilmiş; bunların bir kısmı için yapılan faaliyetler olumsuz görülme de belirlenen kriterlere veya barışın sağlanmasına uygun olmadığı, kalan kısım için ise faaliyetler ile kriterler veya ödül motivasyonu arasında bağlantının zayıf olduğu düşünülmüştür. Toplamda 88 kişi/kuruluşun ise faaliyetleri ile genel anlamda Nobel'in vasiyetindeki hususlarıyla ilişkili görülmüştür. Yapılan analiz kapsamında 26 kişi/kuruluşun ise devlet içi sorunlara çözüm arayanlar oldukları gözlenmiştir. Bu kategori, Nobel'in vasiyetinde yer alan hususlara uygun olmamakla birlikte ulusal düzeyde barışı destekleyici faaliyetleri icra eden kişi/kuruluşlar için ortaya çıkarılmıştır.

Genel anlamda pozitif barışı teşvik ettiği değerlendirilen Nobel Barış Ödülü, liberal barışla yakından ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda pozitif barış anlayışını ve liberal ile nadiren de olsa İdealist barışı destekleyici kazanan kişi/kuruluşlar tezde yapılan sınıflandırmada “Barış Öncüleri” ile “Devlet İçi Sorunlara Çözüm Arayanlar” kategorisinde yer almaktadır. Nobel Barış Ödülü'nün 1901'den 2018'e kadar kazanan kişi/kuruluşların seçimi bakımından İdealist barış anlayışının teşvik edildiği şeklindeki hipotez, tez çalışmasında yapılan araştırmalar neticesinde çürütülmüştür. Hipoteze cevaben, Nobel Barış Ödülü'nün 1901'den 2018'e kadar kazanan kişi/kuruluşların seçimi bakımından Liberal barış anlayışının teşvik edildiği ortaya çıkarılmıştır. Tezdeki ikinci hipotez, Nobel Barış Ödülü'nün verilmiş sebebi ile kuruluşun amaçları arasında bir çelişki bulunduğu. Ödülün verilmiş nedeni ile Nobel Barış Ödülü için tezde belirlenen kriterler arasında çelişkilerin

olduğu ortaya çıkarılmıştır. Söz konusu çelişkinin var olduğu gözlenmiş ve bu hipoteze daha net cevap verilmesi adına ödül için tezde belirlenen kriterlere uyumlu olmadığı değerlendirilen kişi/kuruluşlar yapılan sınıflandırmada “Barış ncs Olmayanlar” kategorisinde ele alınmıştır.

Nobel Barış dl’ne dair genel eleştiriler üzerine düşünüldüğünde dl kazanan adayların belirlenmesi konusunun önem arz ettiği düşünülmektedir. Norveç Nobel Komitesi ve adayları sunma hakkına sahip olan kişi/kurum/kuruluşlar hakkında detaylı bilgi tez çalışmasında İkinci Bölüm’de yer almaktadır. Norveç Nobel Komitesi’nin Nobel Barış dl’nü verileceği kişi/kuruluşu belirlemede referans noktası, Alfred Nobel’in vasiyetidir. Ancak ödülün özellikle 1980’lerden sonra devlet içi sorunlara yönelmiş olması, Alfred Nobel’in vasiyetinden anlaşılan kriterlerin ötesine geçildiğinin göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Nobel Barış dl’ne aday gösterme hakkına sahip kişi/kuruluş/kurumlar incelendiğinde bir sınırlamanın söz konusu olduğu görülmektedir. Aday sunma hakkını haiz olanların; devletlerin liderleri ve devlet mekanizmalarının meclisleri, uluslararası adaletin sağlanması konusunda etkin olan oluşumların yeleri, akademik camiada çok çeşitli alanlarda çalışan niversite profesörleri veya yöneticileri, Uluslararası Hukuk Enstitüsü, barış konusunda araştırma yapan enstitülerin yöneticileri, Norveç Nobel Komitesi’nin mevcut ve önceki yeleri/eski danışmanları ve daha önceden Nobel Barış dl almış kişiler olduğu görülmektedir.

Aday gösterme hakkına sahip olanlar arasında mevcut Norveç Nobel Komitesi yelerinin yer alıyor olması, ödülün aldığı kararların objektif verilmesine engel olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte diğer aday gösterme hakkına sahip olan kişi/kuruluş/kurumların Nobel Barış dl’nn alanına uygun olduğu görülmüştür. Ancak aday gösterme hakkına sahip olan kesimin genişletilmesinin ve belirli kriterlere bağlanmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Barış konusunda araştırmalar gerçekleştiren enstitüler bu grup içinde yer almakla birlikte barış alanında en az 5 yıl kadar çalışmış olması gibi bir şart koşulabilir. Bununla birlikte bu alanda en azından belli bir süre çalışmış olan araştırma enstitülerinin daha makul aday gösterimini gerçekleştirebileceği değerlendirilmektedir.

Akademik camiada görev yapan veya emekli olan profesörlerin veya yöneticilerin aday gösterebiliyor olması ve akademik camia için belirli sosyal bilim alanlarının belirlenmiş olması olumlu görülmüştür. Ancak burada barış-yapma/inşası, çatışma çözümü, silahsızlanma, insan hakları, Uluslararası Hukuk, Uluslararası/Bölgesel Örgütler alanında çalışmış olanlara bu hakkın verilmesi daha makul olacağı değerlendirilmiştir.

Uluslararası Hukuk Enstitüsü'nün bu grubun içinde yer alması olumlu karşılanmakla birlikte dünya üzerinde yine bu alanda çalışan diğer enstitülere de ödüle aday gösterme hakkının tanınması gerekli görülmektedir. Bu yönde bir değişikliğin, diğer bölgelerdeki faaliyetlerin daha görünür hale gelebileceği ve ödülün küreselleşmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Son olarak gelinen noktada barış alanında çalışan Uluslararası Örgütlerin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) yöneticilerinin de Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterme hakkının tanınmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Çünkü günümüzde barış alanında birçok Uluslararası Örgüt ve STK görev almakta ve önemli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Yine burada en az 5 yıldır sıcak çatışmaların sonlanması, barış müzakerelerinde arabuluculuk etmiş olmak, silahsızlanma konusunda çalışmış olmak, devletler arası iş birliği konularında çalışmalar yürütmüş olmak gibi şartların aranmasının makul olacağı değerlendirilmektedir.

Nobel Barış Ödülü'ne ilişkin bir diğer değerlendirme ödülün siyasetten koparılması yolundaki çabalar etrafında yapılabilir. Bu yöndeki ilk önemli çaba, 1977 yılında alınan kararla mevcut Norveç Parlamentosu üyelerinin Norveç Nobel Komitesi'ne üyeliklerinin engellenmesi olmuştur. Norveç Nobel Komitesi kararlarının daha objektif alınması maksadıyla, karar sürecine dair daha şeffaf bir sürecin işletilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 1965 yılı sonrasında erişilemeyen aday listelerin açıklanmasının makul olduğu düşünülmektedir.

Tüm bu önerilere ek olarak küresel anlamda ödülün çok daha tanınır hale gelmesi adına Nobel Barış Ödülü'nü tanıtıcı nitelikteki faaliyetlerin küresel anlamda yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Şu an da Nobel Barış Ödülü için Nobel Diyalog Haftası 2017'den bu yana uygulanmakta ve bu aktivitede konuşmacılar aracılığıyla barış ele alınmaktadır. Nobel Barış Ödülü adına basılan kitapların sayısı oldukça az olduğu için daha fazla eserin basılması konusunda teşvikler sağlanması önem arz etmektedir. Eğer küresel anlamda tüm bireylerin, toplumların sesi olan bir barış ödülü kurgulanıyorsa en makul olarak

değerlendirilen şey, bu konuda sahiplenici davranışların ortaya çıkmasını sağlamak olacaktır. Söz konusu ödül yalnız Batılı toplumlar için veya yalnız Norveç için oluşturulmamıştır. Tıpkı diğer Nobel Ödülleri gibi, bu ödül de evrensel bir perspektifle oluşturulmuştur.

Nobel Barış Ödülü tezde ayrıntılı şekilde teorik anlamda, tarihsel anlamda ve barış anlayışı anlamında ele alınmıştır. Nobel Barış Ödülü'nün barış üzerine düşülmesine katkı sağladığı değerlendirilmekte olup Nobel Barış Ödülü'nün varlığının belirli öneriler ışığında değiştirilerek devam ettirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Sonuçta tezin genel amacına uygun olarak araştırma soruları cevabını bulmuş olup yukarıda belirtilen öneriler ışığında ödülün daha objektif bir hale dönüşeceği, barışı uluslararası ve/veya yerel alanda destekleyen şekilde ödüllerin sahibini bulacağı ve ödülün küresel anlamda daha fazla tanınırlığının sağlanarak etkinliğinin artırılacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- (1992). *An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peacekeeping*. United Nations. A/47/277-S/24111.
- Einstein, A. (2019). *Albert Einstein: Yaşam, Ölüm, Savaş, Barış, Bilim, Din, Tanrı ve Diğer Şeyler Üzerine*. (Çev: I. Gündüz). İstanbul: Urzeni Yayınevi.
- (2019). *Kuzey Atlantik Antlaşması*. NATO. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=tr (Erişim Tarihi: 15.12.2019).
- Afat, E. (2016). Kolombiya: Latin Amerika'nın En Uzun Savaşı, *Dünya Çatışmaları: Çatışma Bölgeleri ve Konuları* (4. Baskı) içinde (823- 8461). İnat, K., Duran, B. ve Ataman, M. (Ed.). Cilt 1. Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara.
- Alford, R. P. (2008). The Nobel Effect: Nobel Peace Prize Laureates as an International Norm Entrepreneurs. *Virginia Journal of International Law*, 49(1), 61-153.
- Augustine. (1991). *City of God*. XIX. 13(1). Penguin Classics. London.
- Aytuğ, H. (2008). Bütünleşme Kuramlarının Avrupa Birliği Genişlemesine Bakışı. Yönetim ve Ekonomi. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 149-161.
- Baldwin, D. (2002). Power in International Relations. W. Carlsnaes, T. Risse ve B. Simmons (Ed.). *Handbook of International Relations* içinde (s. 177-191). Sage.
- Bağbaşıoğlu, T. (2017). İnsani Müdahale Sorunu Bağlamında Egemenlik ve Kozmopolitanizm. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3047-3064.
- Barash, D. P. ve Webel, C. P. (2009). *Peace and Conflict Studies* (2. Baskı). Thousand Oaks: Sage Publication.
- Barnett, M. ve Raymond, D. (2005). Power in International Relations. *International Organization*, 59(1), 1-37.
- Beittel, S. J. (2013). *Peace Talks in Colombia*, Congressional Research Service. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42982.pdf>. (Erişim Tarihi: 25.10.2018).
- Beitz, C. R. (1979). *Political Theory and International Relations*. New Jersey: Princeton University Press.
- Berlin, I. (2007). İki Özgürlük Kavramı. (Çev: M.Erdoğan), *Liberal Düşünce*, 12(45), 59-72.
- Birekul, M. (2011). Avrupa Birliği Türkiye İlişkilerinde Kozmopolitan Kimlik. *Birey ve Toplum*, 1(1), 61-74.

- Bozdağlıoğlu, Y. (2013). Hegemonic (in)Stability Theory and U.S. Foreign Policy: The Legacy of the Neocons in the Middle East. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 13(3), 1-12.
- Brautigam, D. (2009). *The Dragon's Gift: The Real Story of China in Africa*. Oxford University Press: Oxford.
- Bremer, S.A. (1992). *Are Democracies Less Likely to Join Wars?* Chicago: The American Political Science Association.
- Büyükbaş, H. Ve Atıcı, N. (2012). Liberal Demokratik Barış Kuramı: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (40), 1-19.
- Chojnacki, S. (2003). Demokratien und Krieg: Das Konfliktverhalten demokratischer Staaten, 1946-2001. *WZB Discussion Papers*, 2003-2304.
- Çam, E. (2011). Çok Uluslu Şirketler ve Gelişen Ülkeler. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 45(1-4), 93-120.
- Çınar, Y. ve Avcı, Y. (2017). *Küresel Riskler ve Bölgesel Krizler* içinde 215-254. Sandıklı, A. ve İsmayil E.(Ed.). İstanbul: BİLGESAM.
- Demirhan, P. (1942). *Japonların Asıl Kuvveti – Japonya Niçin ve Nasıl Yükseldi?* (2.Baskı). İstanbul: İstanbul Cumhuriyet Matbaası.
- Doğan, N. (2011). Demokrasi ve Ortadoğu'nun Geleceği. *38th International Congress of Asian and North African Studies (ICANAS)* (2.Cilt), 601-620, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Doğan, N. (2012). *Pragmatic Liberal Approach to World Order: The Scholarship of Inis L. Claude, Jr. Lanham*. Maryland: University Press of America.
- Doğan, N. (2018). World Order Proposals. N. Doğan ve V. Şeysane (Ed.). *International Organization and Global Governance* içinde (34-61). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Dougherty, J. E. ve Pfaltzgraff, R. L. (1971). *Contending Theories of International Relations*. New York: J. B. Lippincott Company.
- Dower, N. (2009). *The Ethics of War and Peace: Cosmopolitanism and Other Perspectives*. Cambridge: Polity.
- Doyle, M. (1983). Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs. *Philosophy and Public Affairs*, 12(3), 205–235.
- Doyle, M. (1986). Liberalizm and World Politics. *The American Political Science Review*, 80(4), 1151-1169.
- Efegil E. ve Pekcan C. (2017). Çin ve Dünya Düzeni: Tartışmalar ve Girişimler. *Küresel ve Büyük Güçlerin Stratejileri* içinde (145-173). Ed: C. Dinç, B. Akkuş. Ankara: Orion Kitabevi.

- Ergül, N. (2012). *Yeni Güvenlik Anlayışı Kapsamına Birleşmiş Milletler'in Rolü ve Uygulamaları*. Atilla Sandıklı (Ed.). İstanbul: Bilgesam Yayınları.
- Fettweis, C. J. (2017). Unipolarity, Hegemony and the New Peace. *Security Studies*, 26(3), 423-451.
- Galtung, J. (1967). Peace Research: Science or Politics in Disguise?. *International Spectator*, 21(19), 1573-1603.
- Gedik, Ö. (2017). *50 Yıllık İç Savaştan Barış Görüşmelerine Giden Mücadele FARC ve Kolombiya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Adana.
- Geis, A. (2001). "Diagnose: Doppelbefund - Ursache ungeklärt? Die Kont-roverse um den 'demokratischen Frieden'". *Politische Vierteljahresschrift*, 42(2), 282-298.
- Gillis, J. (2009). NY Times. *Norman Borlaug, Plant Scientist Who Fought Famine, Dies at 95*. <https://www.nytimes.com/2009/09/14/business/energy-environment/14borlaug.html> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- Gilpin, R. (1975). *U.S. Power and the Multinational Corporation*. New York.
- Gilpin, R. (1981). *War and Change in World Politics*. Cambridge: Cambridge University.
- Goertz, G., Diehl, P. F. ve Balas, A. (2016). *The Puzzle of Peace: The Evolution of Peace in the International System*. New York: Oxford University Press.
- Goldstein, J.S. ve Pevehouse, J.C. (2017). *Uluslararası İlişkiler* (2. Baskı). (Çev: H. Özdemir). Ankara: BB101 Yayınları.
- Haas, E.B. (1958). *The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces 1950-1957*. Stanford: Stanford University Press.
- Haas, P.M. (1992). Introduction: Epistemic Communities and International Policy Coordination. *International Organization*, 46(1), 1-35.
- Haliday, F. (2001). 'The Romance of Non-State Actors', Josselin, Daphne, Wallace ve William (Ed.) *Non-State Actors in World Politics*. London: Palgrave.
- Hamsici, M. (2016). *BBC Türkçe*. 10 Soruda Kolombiya Barış Süreci. 28.09.2016. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-37490795> (Erişim Tarihi: 25.10.2018).
- Heffermehl, F. S. (2010). *The Nobel Peace Prize: What Nobel Really Wanted*. California: Praeger.
- Hobbes, T. (1974). *Leviathan*. M. Oaskeshott (Ed.). New York and London: Collier Macmillian.
- Hoffman, S. (1995). The Crisis of Liberal Internationalism. *Foreign Policy*, 98, 159-177.

- Hunter, J. E. (2002). *Modern Japonya'nın Doğuşu – 1853'ten Günümüze*. (Çev: Müfit Günay). İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Huntington, S.P. (1993). Why International Primacy Matters. *International Security*, 17(4), 68-83.
- Jaede, M. (2018). *Thomas Hobbes's Conception of Peace: Civil Society and International Order*. G. Browning(Ed.). International Political Theory Series. Palgrave Macmillan.
- Jolly, D. ve Saltmarsh M. (2011). *New York Times Web Sitesi*. To Restore Reputation of a Renault Founder, Family Goes to Court. <https://www.nytimes.com/2011/05/20/business/global/20renault.html> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- Kahraman, S. (2016). Avrupa Bütünleşmesi Kuramları:1950-1960 Yılları. (Ed: B. Akçay ve İ. Göçmen). *Avrupa Birliği: Tarihçe, Teoriler, Kurumlar ve Politikalar* (3. Baskı) içinde (111-130).
- Kant, I. (1960). Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme. (Çev: S.L.Meray ve Y. Abadan). *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları*, (113-95), 3-56. Ankara: Ajans Türk Matbaası.
- Karabel, S. (2017). *Kolombiya'da FARC ile Barış Müzakereleri Süreci(I)*. BİLGESAM.
- Kelsen, H. (1944). *Peace Through Law*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Keohane, R. (1984). *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press.
- Kindleberger, C. (1973). *The World in Depression*. Berkeley.
- Krebs, R. (2009). The False Promise of the Nobel Peace Prize. *Political Science Quarterly*, 124(4), 593-625.
- Latourre, K.S. (1963). *A Short History of the Far East*. New York.
- Locke, J. (2005). *Second Treatise of Government*. Project Gutenberg EBook. <https://www.gutenberg.org/files/7370/7370-h/7370-h.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).
- Londoño, Ana María Ibáñez. (2013). *New tensions unleashed by Colombia's peace process*. Stockholm International Peace Research Institute.
- Luckham, R. (2004). The International Community and State Reconstruction in War-torn Societies. *Conflict, Security and Development*, 4(3), 481-507.
- Lundestad, G. (1999). *Reflections on the Nobel Peace Prize*. The Nobel Prize.

- Maersheimer, J.J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. Norton.
- Mandelbaum, M. (2002). *The Ideas that Conquered the World*. New York: Public Affairs.
- Mandelbaum, M. (2005). *The Case for Goliath: How America Acts as the World's Government in the 21st Century*. New York: Public Affairs.
- Mansfield, E. D. ve Synder, J. (1995). Democratization and the Danger of War. *International Security*, 20(1), 5-38.
- May, M. (1943). *A Social Psychology of War and Peace*. New Haven: Yale University Press.
- Miklian, J. (2014). The Past, Present and Future of the "Liberal Peace". *Strategic Analysis*, 38(4), 493-507.
- Mitrany, D. (1966). *A Working Peace System*. Quadrangle Books.
- Morgan, D. (2013). Why "Perpetual Peace" is Almost a Pleonasm. *Peace Review*, 25(1), 9-16.
- Morgenthau, H. J. (1966). *Politics Among Nations* (4. Baskı). New York: Knopf.
- Nathan, O. ve Norden, H. (1988). *Einstein on Peace*. Random House Value Publishing.
- Newsom, V. A. Ve Lee, W. (2009). On Nourishing Peace: The Performativity of Activism through the Nobel Peace Prize. *Global Media Journal*, 8(15), 1-33.
- Niebuhr, R. ve Eddy, S. (1936). *Doom and Dawn*. World Problem Series. Eddy and Page.
- Nobel, P. (2001). *IRRC*. 83(842). *Alfred Bernhard Nobel and the Peace Prize*. 259-273.
- Nye, J.S. (2009). Get Smart: Combining Hard and Soft Power. *Foreign Affairs*, 88(4), 160-163.
- Nye, J.S. ve Welch, D. A. (2010). *Küresel Politikayı ve İşbirliğini Anlamak* (5. Baskı). (Çev: R. Akman). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özcan, Ufuk. (1997). Wilson Prensipleri Üzerine. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi*, 4, 37-48.
- Özerdem, A. (2013). *Bariş İnşası Kuram ve Uygulaması* (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Paris, R. (1997). Peacebuilding and the Limits of Liberal Internationalism. *International Security*, 22(2), 54-89.
- Quinn, A. (2013). *US Foreign Policy and Democracy Promotion From Theodore Roosevelt To Barack Obama* içinde (36-52) arasında. (Ed.: M. Cox, T. J. Lynch ve N. Bouchet). New York: Routledge.

- Ram, V.S. ve Masaldan, P. N. (1941). Peace and Collective Security. *Indian Security Science Association*, 3(2), 165-175.
- Reves, E. (1945). *The Anatomy of Peace*. New York: Harper and Brothers Publishers.
- Richmond, O. P. (2006) The problem of peace: understanding the 'liberal peace'. *Conflict, Security & Development*, 6(3), 291-314.
- Richmond, O. P. (2008). *Peace in International Relations*. Abingdon: Routledge.
- Risse-Kappen, T. (1995). Democratic Peace- Warlike Democracies?. *European Journal of International Relations*, 1(4), 491-517.
- Roosevelt, T. (2003). *The Man in the Arena: Selected Writings of Theodore Roosevelt* (315–331 arasında). Ed.:Brian M. Thomsen. New York: Forge.
- Russett, B. (1993). *Grasping the Democratic Peace: Principles for a Post-Cold War World*. United Kingdom: Princeton University Press.
- Russett, B., Layne, C., Spiro, D. E. ve Doyle, M. W. (1995). Correspondence: The Democratic Peace. *International Security*, 19(4), 164-199.
- Russett, B. (2009). Democracy, War and Expansion through Historical Lenses. *European Journal of International Relations*, 15(1), 9-36.
- Sandıklı, A. ve Kaya, E. (2012). Uluslararası İlişkiler Teorileri ve Barış. *BİLGESAM*, 133-161.
- Schultz, K. (2016). *A Critic's Lonely Quest: Revealing the Whole Truth About Mother Teresa*. New York Times Web Sitesi. <https://www.nytimes.com/2016/08/27/world/asia/mother-teresa-critic.html> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- Thucydides. (1982). *History of the Peloponnesian War*. (Çev: R. Warner). Harmondsworth, England and New York: Penguin Books.
- Tooze, R. (1977). The Progress of International Functionalism. *British Journal of International Studies*, 3(2), 210-217.
- Uçarol, R. (2010). *Siyasi Tarih (1789-2010)*. 8. Baskı. İstanbul: Der Yayınları.
- Viotti, P. R. ve Kauppi, M. V. (2016). *Uluslararası İlişkiler Teorileri* (5. Baskı). (Çev: M. Aksoy). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yunker, J. A. (2000). Rethinking World Government: A New Approach. *International Journal on World Peace*, 17(1), 3-33.
- Wallensteen, P. (2015). *Quality Peace: Peacebuilding, Victory and World Order*. New York: Oxford University Press.

- Waltz, K. N. (2009). *İnsan, Devlet ve Savaş: Teorik Bir Analiz*. (Çev: E. Bozkurt, S. Kanat, S. Yalçiner). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Webb, M.C. ve Krasner, S.D. (1989). Hegemonic Stability Theory: An Empirical Assessment. *Review of International Studies, Special Issue on the Balance of Power*, 15(2), 183-198.
- Wittkopf, E.R. (1990). *Faces of Internationalism: Public Opinion and American Foreign Policy*. Durham: Duce University Press.
- Wohlforth, W. C. (2008). *Realism and Foreign Policy*. S. Smith, A. Hadfield ve T. Dunne(Ed.). *Foreign Policy: Theories, Actors, Cases içinde* (35-53). Oxford and New York: Oxford University.

- http-1: <https://luxembourgpeaceprize.org/laureates/#> (Erişim Tarihi: 20.06.2020).
- http-2: <https://www.nobelprize.org/alfred-nobel/full-text-of-alfred-nobels-will-2/> (Erişim Tarihi: 16.03.2020).
- http-3: <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6z%C3%BCk/ingilizce/peace>. (Erişim Tarihi: 07.02.2019).
- http-4: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c5c22216699f9.92669450. (Erişim Tarihi: 07.02.2019).
- http-5: <https://www.dw.com/tr/5-maddede-almanya-t%C3%BCrkiye-ili%C5%9Fkileri/a-38875731>. (Erişim Tarihi: 18.08.2019).
- http-6: <https://www.nobelprize.org/alfred-nobel/alfred-nobel-his-life-and-work/> (Erişim Tarihi: 08.05.2020).
- http-7: <https://www.nobelpeaceprize.org/eng/Prize-winners/Peace-Prize-Laureates-and-Geography>. (Erişim Tarihi: 19.01.2020).
- http-8: <https://www.nobelprize.org/prizes/about/the-norwegian-nobel-committee-3>. (Erişim Tarihi: 19.01.2020).
- http-9: <https://www.nobelpeaceprize.org/History>. (Erişim Tarihi: 19.01.2020).
- http-10: <https://www.nobelpeaceprize.org/Nomination/Criteria-for-nominators>. (Erişim Tarihi: 19.01.2020).
- http-11: <https://www.bbc.com/news/world-49934983>. (Erişim Tarihi: 19.01.2020).
- http-12: <https://www.nobelprize.org/prizes/about/the-nobel-diplomas> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).
- http-13: <https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/register-of-artists.pdf> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).
- http-14: <https://www.nobelprize.org/prizes/facts/the-nobel-peace-prize-medal> (Erişim Tarihi: 08.05.2020).
- http-15: <https://www.nobelprize.org/prizes/facts/the-nobel-medal-for-physics-and-chemistry-2> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

- http-16: https://www.lexisnexis.com/ap/academic/form_general_easy.asp (Erişim Tarihi: 26.03.2020).
- http-17: <https://www.nobelpeaceprize.org/Organization/Nobel-Committee> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).
- http-18: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2009/obama/facts/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020).
- http-19: <https://www.nobelpeacecenter.org/en/exhibitions/peacecloud/> (Erişim Tarihi: 15.11.2018).
- http-20: <http://www.icanw.org/campaign/campaign-overview/> (Erişim Tarihi: 15.11.2018).
- http-21: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45759199> (Erişim Tarihi: 15.11.2018).
- http-22: http://www.bbc.co.uk/history/historic_figures/marshall_george_c.shtml (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- http-23: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1973/kissinger/facts/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).
- http-24: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1931/butler/facts/> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- http-25: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1912/root/facts/> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- http-26: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1974/sato/facts/> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- http-27: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1994/peres/facts/> (Erişim Tarihi: 22.03.2020).
- http-28: <http://sinirtanimayandoktorlar.org/hakkimizda/> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- http-29: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1986/wiesel/biographical/> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- http-30: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1906/roosevelt/lecture/> (Erişim Tarihi: 29.12.2019).
- http-31: <https://www.prio.org/About/PeacePrize/PRIO-Directors-Speculations-2012/> (Erişim Tarihi: 18.03.2020).

- http-32: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2012/eu/facts/> (Erişim Tarihi: 18.03.2020).
- http-33: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2012/press-release/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020).
- http-34: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=EN#d1e92-13-1> (Erişim Tarihi: 18.03.2020).
- http-35: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/accession-criteria_en (Erişim Tarihi: 18.03.2020).
- http-36: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2016/summary/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020).
- http-37: <http://colombiapace.org/2016/06/23/summary-of-the-farc-government-ceasefire-and-disarmament-accord/>. (Erişim Tarihi: 25.01.2018).
- http-38: <https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/kolombiyada-52-yillik-savas-sona-erdi,xPxq0i3glUK-Os7cG4ngOQ/mF0u0pVPy0Sg9TzAwk0KAg#mF0u0pVPy0Sg9TzAwk0KAg>. (Erişim Tarihi: 25.10.2018).
- http-39: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1906/roosevelt/facts/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020).
- http-40: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/theodore-roosevelt/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020).
- http-41: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2012/eu/26124-european-union-eu-nobel-lecture-2012/> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).
- http-42: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2016/santos/26112-juan-manuel-santos-nobel-lecture-2016-2/> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

EKLER

EK-1. Alfred Nobel'in Vasiyeti (<http-2>)¹²

Aşağıda imzası bulunan ben Alfred Bernhard Nobel, olgun müzakereden sonra ölümümün ardından bırakacağım bu mülkle ilgili olarak son vasiyetim olduğunu beyan ederim:

Yeğenlerim, Robert Nobel'in oğulları olan Hjalmar ve Ludvig Nobel'in her biri iki yüz bin kron alacak;

Yeğenim Emmanuel Nobel üç yüz bin, yeğenim Mina Nobel yüz bin kron alacak;

Kardeşim Robert Nobel'in kızları Ingeborg ve Tyra'nın her biri yüz bin kron alacak;

Halen Paris'teki 10 Rue St. Florentin'deki Bayan Brand ile birlikte yaşayan Bayan Olga Boettger, yüz bin frank alacak;

Adresi Viyana'daki Anglo-Oesterreichische Bank tarafından bilinen Bayan Sofie Kapy von Kapivar yıllık 6000 iki şilinlik İngiliz madeni parası (florin) kadar gelir hakkına sahiptir, söz konusu banka tarafından kendisine ödenecek ve bu amaçla Macar tahvillerine 150.000 florin yatırdım.

Stockholm Sturegatan'da ikamet eden Alarik Liedbeck, yüz bir kron alacak;

Paris'te 32 Rue de Lubeck'te yaşayan Bayan Elise Antun, iki bin beş yüz franklık yıllık gelire sahip olacaktır. Buna ek olarak kendisine ait olan ve şu anda benim hesabımda bulunan kırk sekiz bin frank geri ödenebilir;

ABD, Teksas'tan Waterford'dan Bay Alfred Hammond on bin dolar alacak;

Berlin Potsdamerstrasse'den Bayan Emmy Winkelmann ve Bayan Marie Winkelmann elli bin mark alacak;

Fransa'nın Nimes kentinden Bayan Gaucher yüz bin frank alacak;

San Remo'daki laboratuvarımda çalışan hizmetkarlarım Auguste Oswald ve onun eşi Alphonse Tournand'a (her birine) bin franklık yıllık gelir sağlanacak;

Fransa'da 5 Place St. Laurent, Châlons sur Saône'de bulunan eski çalışmam Joseph Girardot, beş yüz franklık yıllık gelir hakkına sahip olacak ve Fransa'da bulunan eski bahçıvanım Jean Lecof üç yüz franklık yıllık maaşını alacak;

Paris'te bulunan Bay Georges Fehrenbach 1 Ocak 1896'dan 1 Ocak 1899'a kadar sürecek şekilde yıllık beş bin franklık emeklilik maaşını alma hakkına sahip olacak;

Ağabeyimin çocukları olan Hjalmar, Ludvig, Ingeborg ve Tyra'nın olan ve makbuz karşılığında benim zimmetimde bulunan toplam yirmi bin kron onlara geri ödenecek;

Geriye kalan tüm nakde çevrilebilen varlıklarım aşağıdaki gibi dağıtılacaktır: İcracilerim tarafından güvenli menkul kıymetlere dönüştürülen sermaye, bir önceki yıl boyunca her yıl, insanlığa en çok fayda sağlayan sunulmak üzere, dağıtılacak olan ödüller için fon oluşturacaktır. Gelir beş eşit parçaya bölünecek ve aşağıdaki gibi dağıtılacaktır: fizik alanında en önemli keşfi veya buluşu yapan kişiye; en önemli kimyasal keşfi veya iyileştirmeyi yapan kişiye; fizyoloji veya tıp alanında en önemli keşfi yapan kişiye; edebiyat alanında en seçkin eseri idealist bir bakış açısından üreten kişiye; uluslar arasında dostluğu ilerletmek, daimi olarak orduların kaldırılması ya da azaltılması ve barış kongrelerinin kurulması ve tanıtımı için en iyisini gerçekleştiren kişiye. Fizik ve kimya ödülleri, Stockholm'deki Karolinska Enstitüsü'nün fizyoloji ve tıbbi anlamda elde ettiği başarıları sebebiyle, İsveç Bilim Akademisi tarafından verilecektir; edebiyat ödülünü Stockholm Akademisi tarafından verilecek; Norveç Parlamentosu (Storting) tarafından seçilen beş kişilik bir komite ise barış öncülerini seçecektir. Ödüllerin milliyete dikkat edilmeden, İskandinav olup olmamasına bakılmaksızın, layık olan kişiye verilmesi vasiyetimdir.

---

¹²Söz konusu vasiyet bazı adres bilgileri ve varlıkların hangi bankalarda/kişilerde bulunduğu bilgilerinden arındırılmıştır. Tez yazarı tarafından birebir olmamakla birlikte Jeffrey Ganellen'in İngilizce'ye tercümesinden Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Ölümüne bağılı işlemlerin yürütücüleri olarak Stockholm'de ikamet eden Bay Ragnar Sohlman'ı ve Rudolf Liljequist'ı atıyorum. Çabalarını ve dikkatlerini telafi etmesi adına muhtemelen bu hususa en çok zaman ayıracak olan Bay Sohlman'a yüz bin kron ve Rudolf Liljequist'e elli bin kronu bağılıyorum;

[Varlıklarının hangi bankalarda bulunduğuna dair bilgi vermiştir]

Şu an itibariyle sadece bu vasiyetname, benim ölümünden sonra bulunduğunda, geçerli olan önceki vasiyetnamemi iptal eden vasiyetimdir.

Ölümümü takiben arterlerimin kesilmesini, bu yapıldığında ve yetkili hekimler açık ölüm belirtilerini doğruladığında ize kalıntılarımın bir krematoryumda yakılması son isteğimdir.

Paris, 27 Kasım 1895

Alfred Bernhard Nobel

EK-2. 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar¹³

YILLAR	KAZANAN	ÜLKE	ÖDÜLÜN MOTİVASYONU	KOMİTENİN ÖZEL AMACI
1901	Jean Henry Dunant, Frederic Passy	İsviçre, Fransa	Savaş alanındaki insanlara yardım ve barışın sağlanması çabaları	X
1902	Elie Ducommun, Charles Albert Gobat	İsviçre	Barış için organizasyonlar düzenledikleri ve kurumsal çabaları	X
1903	Sir William Randal Cremer	Büyük Britanya	Uluslararası çatışma çözümü amacıyla tahkimi savunması	X
1904	Uluslararası Hukuk Enstitüsü (Institut De Droit International)	Belçika	Uluslararası tahkimin desteklenmesini ve devletler üzerinde otorite oluşturma çabası	X
1905	Baroness Bertha Sophie Felicita Von Suttner (Born Countess Kinsky Von Chinic un Tettau)	Avusturya	Uluslararası barış hareketinin liderlerinden birisi olması	X
1906	Theodore Roosevelt	ABD	Savaş sırasında barış müzakerelerini başlatması	X
1907	Ernesto Teodoro Moneto, Louis Renault	İtalya, Fransa	Aktif olarak farklı sahalarda devletlerarası barışın sağlanması konusundaki çabaları	X
1908	Klas Pontus Arnoldson, Fredrik Bajer	İsveç, Danimarka	Devletlerarası uzlaşmaya verdikleri çaba	X

¹³Tablodaki tüm bilgiler Nobel Barış Ödülü sitesinden alınmış olup, tez yazarı tarafından İngilizce'den Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1909	Auguste Marie François Beernaert, Paul Henri Benjamin Balluet d'Estournelles de Constant Baron de Constant de Rebecque	Belçika, Fransa	Savaşın engellenmesini ve devletlerarası, bölgesel barışı destekledikleri	X
1910	Uluslararası Sürekli Barış Bürosu (The Permanent International Peace Bureau)	İsviçre	Silahsızlanma ile uluslararası uyumsuzluklarda arabuluculuk ve tahkim kullanımı amacıyla yaptığı kampanya	X
1911	Tobias Michael Carel Asser, Alfred Hermann Fried	Hollanda, Avusturya	Uluslararası hukuka verdikleri katkılar	X
1912	Elihu Root	ABD	Devletlerarası ihtilafların tahkim yoluyla çözülmesi gerektiği amacına yönelik çabaları	X
1913	Henri La Fontaine	Belçika	Avrupa'daki barış hareketlerinde etkili olması	X
1914	X	X	X	X
1915	X	X	X	x
1916	X	X	X	X
1917	Uluslararası Kızılhaç Örgütü (ICRC)	İsviçre	Uluslararası alanda takdir toplaması ve savaş sırasında üstlendiği görevler	X
1918	X	X	X	X
1919	Thomas Woodrow Wilson	ABD	MC'nin öncüsü olması, uluslararası sorunların barışçıl çözümünü savunması	X
1920	Leon Victor Auguste Bourgeois	Fransa	Uluslararası barışın kurulması için verdiği destek ve düşünceleri	X
1921	Karl Hjalmar Branting, Christian Lous Lange	İsveç, Norveç	MC'nin güçlenmesine verdikleri katkılar	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1922	Fridtjof Nansen	Norveç	Savaş esirleri ve açlıktan ölen insanlar adına yaptığı çalışmalar	X
1923	X	X	X	X
1924	X	X	X	X
1925	Sir Austen Chamberlain, Charles Gates Dawes	Büyük Britanya, ABD	Almanya ile Fransa'nın ezeli rekabetinin barışa dönüşmesi için verdikleri çaba	X
1926	Aristide Briand, Gustave Stresemann	Fransa, Almanya	Alman- Fransız uzlaşması	X
1927	Ferdinand Edouard Buisson, Ludwig Quidde	Fransa, Almanya	İnsan hakları ve Fransız-Alman uzlaşması için, Alman savaş politikasına karşı çıkması	X
1928	X	X	X	X
1929	Frank Billings Kellogg	ABD	Dünya barışı için ortaya koyduğu plan	X
1930	Lars Olof Jonathan Söderblom	İsveç	Barışın sağlanması için ortak bir Hristiyan platformu sağlamak istemesi	X
1931	Jane Addams, Nicholas Murray Butler	ABD	Uluslararası hukuk ve Lahey'deki Uluslararası Mahkeme'yi güçlendirme çabaları	X
1932	X	X	X	X
1933	Sir (Ralph) Norman Angell(Lane)	Büyük Britanya	Eğitimci ve MC destekçisi olarak yaptığı çalışması	X
1934	Arthur Henderson	Büyük Britanya	Silahsızlanma yoluyla sağlanacak barışı desteklemesi	X
1935	Carl von Ossietzky	Almanya	Anti- Nazizm karşısında verdiği çaba	X
1936	Carlos Saavedra Lamas	Arjantin	Güney Amerika'nın barışı ve uluslararası barış için ortaya koyduğu çalışmalar	X
1937	Viscount (Lord Edgar Algernon Robert Gascoyne Cecil) Cecil of Chelwood	Büyük Britanya	MC'nin önemli savunucularından birisi olması	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1938	The Nansen International Office for Refugees (Office International Nansen pour les refugies)	İsviçre	Mülteciler ile ilgili yaptığı aktif çalışmalar	X
1939	X	X	X	X
1940	X	X	X	X
1941	X	X	X	X
1942	X	X	X	X
1943	X	X	X	X
1944	Uluslararası Kızılhaç Örgütü (ICRC)	İsviçre	Savaş esirleri adına yaptığı çalışmalar	X
1945	Cordell Hull	ABD	BM'nin kuruluşunda yer alması	1945'te Norveç'in Nazi işgalinden kurtulmasıyla Nobel Komitesi, BM'nin kurulmasına verdiği desteği göstermek istemiştir.
1946	Emily Greene Balch, John Raleigh Mott	ABD, ABD	Silahsızlanma ve barış için süren çalışmaları nedeniyle; uluslararası barışı destekleyici dinsel kardeşliğin yaratılma çabası	X
1947	The Friends Service Council, The American Friends Service Committee (The Quakers)	Büyük Britanya, ABD	Mülteciler ve savaş esirleri gibi insanlara yardımları	Uluslararası barış ve ırk veya milliyeti gözetmeyen insani çalışmalarını kabul ettiğinin işareti
1948	X	X	X	X
1949	Baron John Boyd Orr of Brechin	Büyük Britanya	FAO'nun kurucu babası olduğu ve barışa yönelik fikirleri	X
1950	Ralph Bunche	ABD	1948'de İsrail devletinin kuruluşundan sonra Arap- İsrail savaşı sırasında ateşkesi düzenlemesi	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1951	Léon Jouhaux	Fransa	Sosyal eşitlik ve Fransız- Alman uzlaşısı konusunda çalışmaları	X
1952	Albert Schweitzer	Fransa	Nükleer testlere karşı yaptığı ve radyoaktif tortulardan kaynaklanan tehlikeler üzerine uyarıları ile hayatı boyunca verdiği çabalar	X
1953	George Catlett Marshall	ABD	II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı Avrupa'nın ekonomik yeniden toparlanmasını amaçlayan planı	X
1954	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR)	İsviçre	UNHCR'ın çalışmaları	Nansen'in ruhunda insani yardım ödüllendirme geleneğinin devamına, 1951 Mülteci Statüsüne İlişkin BM Konvansiyonu'na destek vermek ve mültecilere yönelik uluslararası yardım çalışmalarının finansal kriz tehlikesinin içinde olduğu gerçeğine dikkat çekmek için
1955	X	X	X	X
1956	X	X	X	X
1957	Lester Bowles Pearson	Kanada	Filistin- İsrail sorununa müdahale etmesi	X
1958	Georges Pire	Belçika	Avrupalı mültecilere yardımları ile sömürgecilikten ve ırksal çatışmadan gelen dalgalar karşısında anti-empyryalist bir köprü kurma çabası	X
1959	Philip John Noel- Baker	Büyük Britanya	Silahsızlanma konusunda hayatı boyunca verdiği mücadelesi	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1960	Albert John Lutuli	Güney Afrika	Güney Afrika'da ırk ayrımcılığına karşı verdiği mücadele	Bu seçim Nobel Komitesi'nin insan hakları konusuna saygı gösterilmesini gündeme getirme anlamı taşıyor.
1961	Dag Hjalmar Agne Carl Hammarskjöld	İsveç	Bağımsız bir BM Sekretaryası oluşturması ve büyük güçlere karşı bağımsız bir çizgisinin olması	X
1962	Linus Carl Pauling	ABD	Kitle imha silahlarına muhalefeti	X
1963	Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (The League of Red Cross Societies)	İsviçre	Uzun yıllardır yapılan insani yardımlar	Örgütün küresel toplumdaki önemine dikkat çekmek istedi.
1964	Martin Luther King Jr.	ABD	İrkçiliğe karşı yürüttüğü şiddetsiz kampanya	X
1965	BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)	ABD	Tarihsel olarak genişleyen amaçlarıyla özellikle çocukların hayatına katkı sağlayarak uluslararası dayanışmayı artırması	X
1966	X	X	X	X
1967	X	X	X	X
1968	René Cassin	Fransa	Silahsızlanma, uzlaşma ve insan hakları için verdiği mücadele	X
1969	Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)	İsviçre	Sosyal adaletsizliği ortadan kaldırma noktasında verdiği çabalar	1951'de Jouhaux'a verdiği ödülün devamını getirme amacı ile
1970	Norman Ernest Borlaug	ABD	Yeşil Devrimi gerçekleştirmesi ve bitkiler üzerine çalışarak insanların yaşamına katkısı	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1971	Willy Brandt	Almanya	Bir yönetici olarak şiddetsizliğe ve silahsızlanmaya önem vermesi	X
1972	X	X	X	X
1973	Henry A. Kissinger, Le Duc Tho	ABD, Kuzey Vietnam	Vietnam Savaşı'nda müzakerelere verdikleri destek	X
1974	Seán MacBride, Eisaku Sato	İrlanda, Japonya	İnsan hakları adına çabalarından dolayı, tartışmalı olsa da nükleer silahsızlanma anlaşmasını imzalaması	Komite, Sato'ya verilen ödülle nükleer silahların yayılmasını durdurmak için çalışanları destekleme amacı
1975	Andrei Sakharov	SSCB	Gücün suistimaline karşı ve insan haklarındaki çalışmaları	X
1976	Betty Williams, Mairead Corrigan	Kuzey İrlanda	Özellikle yerel barış hareketlerine verdikleri destek	X
1977	Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International)	Büyük Britanya	İnsan hakları ile ilgili çalışmaları	X
1978	Enver Sedat (Mohammad Anwar Al-Sadat), Menachem Begin	Mısır, İsrail	İki devlet arasındaki çatışmayı durdurmak için verdikleri çaba	X
1979	Rahibe Teresa	Hindistan	İnsanlara özellikle sağlık alanındaki yardımlar	X
1980	Adolfo Pérez Esquivel	Arjantin	Arjantin'de cesurca şiddetsiz mücadele aracılığıyla karanlıkta bir ışık yakması	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1981	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR)	İsviçre	Özellikle 1970'lerde Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki mültecileri geri gönderme çabaları	Nansen'ın ruhunda insani yardımı ödüllendirme geleneğinin devamına katkı sağlamak ve BM ile Mülteci Statüsüne İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nde belirtilen ilkelere destek vermek için
1982	Alva Myrdal, Alfonso García Robles	İsveç, Meksika	Silahsızlanma konusunda hayatı boyunca verdiği mücadeleleri	X
1983	Lech Walesa	Polonya	Polonya'daki örgütlenme özgürlüğü kampanyası	X
1984	Desmond Mpilo Tutu	Güney Afrika	Güney Afrika'daki apartheid rejimine muhalefeti ve şiddetsiz yollarla kurtuluşu desteklemesi	X
1985	Nükleer Savaşın Önlenmesi için Uluslararası Hekimler (IPPNW)	ABD	Nükleer silahlanmanın engellenmesi için verilen çaba	X
1986	Elie Wiesel	ABD	Barış mücadelesi için ortaya koyduğu fikirleri	X
1987	Oscar Arias Sánchez	Kosta Rika	Orta Amerika'daki iç savaşları sona erdirmek için tasarladığı plan	X
1988	BM Barış Koruma Güçleri (The United Nations Peace-keeping Forces)	X	Çatışma ve savaşlara yönelik operasyonları	Nobel Komitesi bu dönemde BM'nin uluslararası politika üzerinde daha fazla etkiye sahip olması gerektiğini belirtmek istedi.
1989	The 14th Dalai Lama (Tenzin Gyatso)	Tibet	Tibet bölgesi için Çin işgaline karşı verdiği şiddet içermeyen mücadelesi	Budist barış felsefesini temel aldığını vurgulama isteği
1990	Mikhail Sergeyevich Gorbachev	SSCB	SSCB toplumu için ortaya çıktığı politikalar	X
1991	Aung San Suu Kyi	Burma	Liberal amaçlar doğrultusunda ülkeyi geliştirme amacı	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

1992	Rigoberta Menchú Tum	Guatemala	Yerli halkların hakları ve etnik gruplar arasındaki uzlaşma için yaptığı çalışmaları	X
1993	Nelson Mandela, Frederik Williem de Klerk	Güney Afrika	Güney Afrika'daki apartheid rejimine son vermek için çabaları	X
1994	Yasser Arafat, Shimon Peres, Yitzhak Rabin	Filistin, İsrail	Filistin- İsrail sorununun çözümüne yönelik çabaları	X
1995	Joseph Rotblat, Bilim ve Dünya İlişkileri Üzerine Pugwash Konferansı	İngiltere	Nükleer silahların uluslararası siyasette oynadığı rolü azaltma çabaları ve daha uzun vadede bu tür silahları ortadan kaldırmak için çabaları	X
1996	Carlos Filipe Ximenes Belo, Jose Ramos-Horta	Doğu Timur	Barış planı ve mücadele ile sonunda barışa erişmeye katkıları	X
1997	Kara Mayınlarının Yasaklanması için Uluslararası Kampanya (ICBL), Jody Williams	ABD	Anti-personel mayınlarının yasaklanması ve temizlenmesi için çalışmaları	X
1998	John Hume, David Trimble	Kuzey İrlanda	Kuzey İrlanda'daki ihtilafa barışçıl bir çözüm bulma çabaları	X
1999	Sınır Tanımayan Doktorlar (Médecins Sans Frontières)	X	Birkaç kıtada örgütün öncü insani çalışmaları	X
2000	Kim Dae-jung	Kore Cumhuriyeti (Güney Kore)	Güney Kore'de ve genel olarak Doğu Asya'da demokrasi ve insan hakları konusundaki çalışmaları ve özellikle Kuzey Kore ile barış ve uzlaşma çabaları	X
2001	BM (UN), Kofi Annan	Gana	Daha iyi organize edilmiş ve daha huzurlu bir dünya inşa etme çalışmaları	Devletler arasındaki örgütlü iş birliğine verdiği desteğe vurgu
2002	Jimmy Carter	ABD	Uluslararası ihtilaflara barışçıl çözümler bulmak için yıllarca süren yorucu çabaları	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

2003	Shirin Ebadi	İran	İran ve Müslüman dünyasında demokrasi ve insan haklarını, özellikle kadın ve çocukların haklarını destekleme çabaları	11 Eylül 2001'deki terör saldırılarının ardından İslam ve Batı dünyalarının aralarındaki gerilimi azaltma isteği ile İran reform hareketine yardımcı olma isteği
2004	Wangari Maathai	Kenya	Sürdürülebilir kalkınma, demokrasi ve barışa katkıları	X
2005	Uluslararası Atom Enerjisi Kuruluşu (IAEA), Mohamed ElBaradei	Mısır	Nükleer enerjinin askeri amaçla kullanılmasını engellemek ve barışçıl amaçlarla nükleer enerjinin mümkün olan en güvenli şekilde kullanılmasını sağlamak için gösterdikleri çabalar	Nükleer silahların yayılması tehdidi hem Uluslararası Atom Enerjisi Kuruluşu hem de BM Güvenlik Konseyi tarafından en geniş uluslararası iş birliği ile ele alınması
2006	Muhammad Yunus, Grameen Bank	Bangladeş	Mikro kredi yoluyla ekonomik ve sosyal kalkınma yaratma çabası	X
2007	Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), Albert Arnold (Al) Gore Jr.	ABD	İnsan kaynaklı iklim değişikliği hakkında daha fazla bilgi biriktirme ve yayma çabaları ile bu değişime karşı koymak için gereken önlemlerin temellerini atma çabaları	İnsan kaynaklı iklim değişikliklerine yönelik bilgilendirmelere dikkat çekmek istedi
2008	Martti Ahtisaari	Finlandiya	Uluslararası anlaşmazlıkları çözmek için birkaç kıtada ve otuz yılı aşkın süredir önemli çabaları	X
2009	Barack H. Obama	ABD	Uluslararası diplomasi ve halklar arasındaki iş birliğini güçlendirmek için olağanüstü çabalar	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

2010	Liu Xiaobo	Çin	Çin'de temel insan hakları için uzun ve şiddetsiz mücadelesi	X
2011	Ellen Johnson Sirleaf, Leyman Gbowee, Tawakkol Karman	Liberya, Yemen	Kadınların güvenliği ve kadınların barışa hazırlık çalışmalarına tam katılım hakları için şiddet içermeyen mücadeleleri	X
2012	Avrupa Birliği (European Union)	X	Altmış yıldan fazla süredir Avrupa'da barış ve uzlaşma, demokrasi ve insan haklarının ilerlemesine katkıda bulunması	X
2013	Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW)	X	Kimyasal silahları ortadan kaldırmaya yönelik yoğun çabaları	Sözleşmenin ve OPCW'nin çalışmalarının kitle imha silahlarının evrensel olarak ortadan kaldırılması için yeni bir modelin oluşması ile sözleşmenin uygulanması için baskı oluşturmak. Suriye İç Savaşı'nda kimyasal silah kullanılması
2014	Kailash Satyarthi, Malala Yousafzai	Hindistan, Pakistan	Tüm çocukların eğitim hakkı için ve çocuklar ile gençlerin bastırılmasına karşı mücadele	X
2015	Ulusal Diyalog Dörtlüsü (National Dialogue Quartet)	Tunus	2011'de Yasemin Devrimi'nin ardından Tunus'ta çoğulcu bir demokrasinin inşasına olan katkısı	İslamcı ve laik siyasi hareketlerin ülkeyi demokratikleştirme için birlikte olduğunu vurgulama
2016	Juan Manuel Santos	Kolombiya	Ülkenin 50 yıldan fazla süren iç savaşını sona erdirmeye yönelik kararlı çabaları	X

EK-2. (Devam) 1901-2018 Arası Dönemde Nobel Barış Ödülü'nü Kazananlar

2017	Nükleer Silahların Kaldırılması için Uluslararası Kampanya (ICAN)	X	Nükleer silahların kullanımının felaketlerine dikkat çektiği ve silahların anlaşmaya dayalı bir şekilde sınırlanması yönündeki çabası	Nükleer silahların yasaklanması için uzlaşa ve yaklaşık 15.000 nükleer silahın kademeli ortadan kaldırılması için müzakere çağrısı
2018	Denis Mukwege, Nadia Murad	Demokratik Kongo, Irak	Cinsel şiddetin savaş ve çatışma silahı olarak kullanılmasına son verme çabaları	Savaş suçlarına dikkat çekme

EK-3. Avrupa Birliği Nobel Dersi (http-41)^{14 15}

“Savaştan Barışa: Avrupa Öyküsü”

Majesteleri, Kraliyet Ekselansları, Devlet ve Hükümet Yöneticileri, Norveç Nobel Komitesi Üyeleri, Hammevendiler ve Beyefendiler,

AB adına alçakgönüllülük ve minnettarlıkla bu ödülü almak için burada bulunuyoruz.

Bir belirsizlik zamanında bugün Avrupa’daki ve Birlik dünyasındaki insanlara temel amacını hatırlatıyor: Avrupa ulusları arasındaki kardeşliği şimdi ve gelecekte daha ileriye taşımak.

Bu bugün bizim işimiz.

Bu bizden önceki nesillerin işi oldu. Ve bu bizden sonraki nesillerin işi olacak. Burada Oslo’da tek başına barış içinde bir kıtayı hayal eden tüm Avrupalılara ve günden güne bu hayali gerçeğe dönüştüren herkese saygılarımı sunmak istiyorum. Bu ödül onlara aittir.

***

Savaş Avrupa kadar eskidir. Kıtamız mızrak ve kılıç, kanon ve silah, siperler ve tankların izlerini taşıyor. Bunların trajedisi 25 yüzyıl önceki Herodot’un sözleriyle yankılanıyor: “Huzur içinde oğullar babalarını gömer. Savaşta babalar oğullarını gömerler.” Yine de iki korkunç savaş kıtayı ve dünyayı onunla yuttuktan sonra... sonunda kalıcı barış Avrupa’ya geldi. O kötü günlerde Avrupa’nın şehirleri harabeye dönmüştü, birçoklarının kalbi hala yas ve kızgınlıkla kaynıyordu. Winston Churchill’in dediği gibi “hayatı yaşamaya değer kılan basit sevinçleri ve umutları yeniden kazanmak” o kadar zor görünüyordu ki.

Savaştan hemen sonra Belçika’da doğan bir çocuk olarak hikayeleri ilk elden duydum. Büyükannem Büyük Savaş hakkında benimle konuşurdu. 1940’da on yedi yaşında olan babam kendi mezarını kazmak zorunda kaldı. O kaçtı eğer kaçmasaydı bugün burada olamazdım.

Yani Avrupa’nın kurucuları için bu sonsuz şiddet döngüsünü kırabiliriz, intikam mantığını durdurabiliriz, birlikte daha parlak bir gelecek inşa edebiliriz. Ne hayal gücü.

***

Tabi ki Birlik olmadan Avrupa’ya barış gelebilirdi. Olabilirdi. Bunu asla bilemeyiz. Ama asla aynı nitelikte olmazdı. Kalıcı bir barış, soğuk bir ateşkes değerildir.

Bana göre onu bu kadar özel yapan şey, uzlaşmadır. Hayatta olduğu gibi siyasette de uzlaşma en zor şeydir. Affetmenin, unutmanın veya sayfayı kapatmanın ötesine geçer.

Fransa ve Almanya’nın neler yaşadığını düşünmek için ve sonra bu adımları neden attığını... Bir Dostluk Anlaşması imzalamayı... Bu sözleri her duyduğumda -Freundschaft, Amitié- harekete geçerim. Onlar sadece uluslararası anlaşmalar için değer normalde de özel kelimelerdir. Fakat tarihin kendisini tekrar etmesine izin vermeme, radikal olarak yeni bir şey yapma isteği o kadar güçlüydü ki yeni kelimelerin bulunması gerekiyordu. İnsanlar için Avrupa bir vaatti, Avrupa umudu eşitledi. 1951’de Konrad Adenauer Kömür ve Çelik Anlaşması’nı yapmak için Paris’e geldiğinde, bir akşam otelde bekleyen bir hediye buldu. Bu bir Fransız askerine ait savaş madalyasıydı yani une Croix de Guerre. Genç bir öğrenci olan kızı, uzlaşma ve umudun bir işareti olarak Şansölye için küçük bir not bırakmıştı.

Başka birçok heyecan verici görüntüyü görebiliyorum.

Altı Devletin liderleri yeni bir geleceği inşa etmek için toplandılar, Roma’da...

Willy Brandt Varşova’da diz çökmüştü.

Tersanelerinin kapılarında Gdansk liman işçileri.

Mitterrand ve Kohl el ele.

1989’da iki milyon insan, Talinn’den Riga’ya ve oradan Vilnius’a bağlayan bir insan zinciri yapmıştı. Bu anlar Avrupa’yı iyileştirdi.

Ancak sembolik hareketler tek başına barışı pekiştiremez. Avrupa Birliği’nin “gizli silahı” burada devreye giriyor: savaşmamızı maddi olarak imkansız hale getirmek için çıkarlarımızı sıkı bir şekilde bağlamanın eşsiz

¹⁴AB adına Nobel Dersini Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy ile Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Durão Barroso yapmıştır.

¹⁵Söz konusu Nobel Dersi çevirisi tez yazarı tarafından birebir olmamakla birlikte İngilizce’den Türkçe’ye tercüme edilmiştir.

bir yolu. Sürekli müzakerelerle her geçen gün daha fazla konuda ve her gün daha fazla ülke arasında. Jean Monnet'in altın kuralı: "Mieux vaut se disputer autour d'une table que sur un champ de bataille." (Savaş alanındaki savaşa göre masa etrafındaki savaş daha iyidir.)" Bunu Alfred Nobel'e açıklamam gerekseydi şunu söylerdim: sadece bir barış kongresi değil sürekli barış kongresi!

Kuşkusuz bazı bakış açıları sadece yabancılara anlaşılmaz gelmez. Karayla etrafı çevrili ülkelerden bakanlar balık kotasını tartışıyorlar. İskandinavyalı Avrupalılar, zeytinyağının fiyatını tartışıyorlar. Birlik uzlaşma sanatını mükemmelleştirdi. Zafer veya yenilgi draması yok ancak tüm ülkelerin müzakerelerden zaferle çıkmasını sağlamak var. Bunun için sıkıcı politikalar sadece ödenmesi gereken küçük bir bedel...

***

Hanımefendiler ve Beyefendiler,

İşe yaradı. Barış artık apaçık ortada. Savaş akıl almaz bir hale geldi.

Ancak akıl almaz, imkansız anlamına gelmez.

İşte bu yüzden bugün burada toplanıyoruz. Avrupa barış vaadini yerine getirmelidir.

Bunun hala Birliğimizin nihai amacı olduğuna inanıyorum. Ancak Avrupa artık vatandaşlara ilham verme vaadine güvenemez. Bir bakıma, bu iyi bir şey; savaş zamanının anıları soluklaşıyor.

Henüz her yerde olmasa da. Doğu Avrupa'daki Sovyet yönetimi sadece yirmi yıl önce sona erdi. Bundan kısa zaman sonra Balkanlar'da korkunç katliamlar yaşandı. Srebrenica zamanında doğan çocuklar gelecek yıl 18 yaşına basacaklar.

Ama zaten savaştan sonra doğan küçük kardeşleri var: Avrupa'nın ilk gerçek savaş sonrası nesli. Bu böyle kalmalı.

Başkanlar,

Başbakanlar,

Ekselansları,

Savaşın olduğu yerde şimdi barış var. Fakat şimdi bir başka tarihi görev karşımızda duruyor: barışın barış olduğu yerde tutulması. Sonuçta tarih bir roman ya da Mutlu Son'dan sonra kapatabileceğimiz bir kitap değil: henüz gelmemiş olandan tamamen biz sorumluyuz.

Bu, bizim insanlarımız için büyük sıkıntıya neden olan ve Birliğimizin siyasi bağlarını zorladığımız ve iki kuşaktaki en kötü ekonomik krizden etkilendiğimiz bugünlerden daha açık olamazdı.

Sonun gelmesi için mücadele eden ebeveynler, yakın zamanda işten çıkarılan işçiler, ne kadar uğraşsalar da ilk işlerini alamayacaklarından korkan öğrenciler: Avrupa'yı düşündüklerinde akla gelen ilk şey barış değildir...

Toplumlarımızın temel dayanağı olan refah ve istihdam tehdit altında görünürse kalplerin sertleşmesini, çıkarların sığlaşmasını hatta uzun zamandır unutulmuş olan fay hatlarının ve stereotiplerin geri dönüşünü görmek doğaldır. Bazıları için sadece ortak kararlar değil ortak karar verme gerçeği de şüphe uyandırabilir.

Bu tür gerilimler bile bizi geçmişin karanlığına götüremese de uyum duygusunu barındırmak zorunda olduğumuzdan Avrupa şu anda gerçek bir testle karşı karşıya.

Başka bir kıtanın sınavı olduğu dönemden Abraham Lincoln'den bir alıntı yapacak olursam, bugün değerlendirilen şey "adanmış ve düşünülmüş olan bu Birliğin veya herhangi bir Birliğin uzun süre dayanıp dayanmayacağı"dır.

Başarılı olacağımızdan emin olarak işlerimizle cevap veriyoruz. Zorlukların üstesinden gelmek, büyümeyi ve işleri iyileştirmek için çok çalışıyoruz. Elbette saf bir gereklilik var. Ama bize rehberlik eden daha çok şey var: kendi kaderimizin efendileri olarak kalma isteği, beraberlik duygusu ve bir şekilde birbirimizle konuşmak... Avrupa fikrinin kendisi...

Bugün burada birçok Avrupalı liderin varlığı ortak inancımıza vurgu yapıyor: bundan birlikte ve daha güçlü bir şekilde çıkacağız. Dünyada çıkarlarımızı korumak ve değerlerimizi geliştirmek için yeterince güçlü. Hepimiz bugünün ve yarının çocukları için daha iyi bir Avrupa bırakmak için çalışıyoruz. Böylece daha sonra diğerleri dönüp bizim neslimizi, Avrupa'nın vaadini korudu diyerek yargılar.

Bugünün gençliği zaten yeni bir dünyada yaşıyor. Onlar için Avrupa günlük bir gerçektir. Aynı gemide olmanın kısıtlaması değil. Hayır, özgürce paylaşımında bulunma, seyahat etme ve alışveriş yapma zenginliği. Bir kıtayı, deneyimleri, bir geleceği paylaşmak ve şekillendirmek.

***

[Başkan Barroso söz alıyor]

Majesteleri,

Ekselansları,

Hamımfendiler ve Beyefendiler,

“Barış sadece savaşın olmaması değil, bir erdemdir” diye yazdı Spinoza: “Pax enim non belli privatio, sed virtus est”. Ve aklın durumu, yardımseverlik, güven, adalet için bir eğilim” olduğunu da sözlerine ekledi. Gerçekten de gerçek barış, ancak insanlar kendine güvenirse olabilir. Siyasi sistemleriyle barış içinde. Temel haklarına saygı gösterildiğinden emin olduğunda.

Avrupa Birliği sadece uluslar arasındaki barışla ilgili değildir. Siyasi bir proje olarak Spinoza'nın sözünü ettiği o zihin halini canlandırır. Bir değerler topluluğu olarak bu özgürlük ve adalet vizyonunu somutlaştırır.

1974'te anavatanım Lizbon'daki, Portekiz'deki sokaklara inerek demokratik devrim ve özgürlüğü kutlayan halk kitlesinin içinde olduğumu canlı bir şekilde hatırlıyorum. Aynı sevinç duygusu İspanya ve Yunanistan'da aynı nesil tarafından yaşanmıştır. Daha sonra bağımsızlıklarını tekrar kazandıklarında Orta ve Doğu Avrupa ve Baltık ülkelerinde bu hissedildi. Avrupalı birkaç kuşak, Avrupa için seçimlerinin özgürlük için bir seçim olduğunu defalarca göstermiştir.

Yıkılan Berlin duvarında Bach oynayan Rostropovich'i hiçbir zaman unutmayacağım. Bu görüntü, dünyada eski bölünmeleri parçalayan ve kıtanın yeniden birleşmesini mümkün kılan şeyin özgürlük ile demokrasi arayışı olduğunu hatırlatır. Avrupa Birliği'ne katılmak, ülkelerimizde demokrasinin pekiştirilmesi için önemliydi. Çünkü bu insanlık onuruna saygıyı ve insanı kalbine yerleştirir. Çünkü birlik oluştururken farklılıklara ses veriyor. Ve böylece yeniden birleşmenin ardından Karol Wojtila tarafından söylendiği gibi Avrupa her iki ciğeriyle de nefes alabili. AB bizim ortak evimiz haline geldi. Vaclav Havel tarafından yapılan tanımlama gibi “anavatanlarımızın anavatanı”.

Bizim Birliğimiz devletlerin birliğinden çok daha fazlası. Bu ülkeler arasındaki güç dengesine değil, devletlerin egemenliği paylaşma özgürlüğüne dayanan yeni bir yasal düzendir.

Kömür ve çeliğin biriktirilmesinden iç sınırların kaldırılmasına, altı ülkeden Hırvatistan'ın aileye katılmasıyla yirmi sekiz ülkeye kadar genişleyen bu yapı, bizi “her zamankinden daha yakın bir Birliğe” götüren dikkate değer bir Avrupa yolculuğu oldu. Ve bugün birliğimizin en görünür sembollerinden biri, herkesin elinde. Bu, Avrupa Birliği'nin para birimi Avro'dur. Onun yanında olacağız.

***

Ekselansları,

Hamımfendiler ve Beyefendiler,

Barış sadece insanın iyi niyetine dayanamaz yasalara, ortaya çıkanlara ve kader topluluğunun daha derin bir duygusuna dayanması gerekir.

Kurucuların dehası tam olarak 20. Yüzyıl uluslarında barışı garanti altına almak için ulus-devletin ötesinde düşünmesi gerektiğini anlamıştı. Walter Hallstein'in Avrupa Komisyonu'nun ilk Başkanı olarak dediği gibi: “Das System der Nationalstaaten hat den wichtigsten Test des 20. Jahrhunderts nicht bestanden” (Egemen ulus-devletler sistemi, 20. Yüzyılın en önemli sınavında başarısız oldu.). “İki dünya savaşı yoluyla barışı koruyamadığını kanıtladı” diye ekledi.

Avrupa projesinin benzersizliği, demokratik devletlerin meşruiyetini uluslar üstü kurumların meşruiyeti ile birleştirmektir: Avrupa Komisyonu, Avrupa Adalet Divanı gibi. Genel Avrupa çıkarlarını koruyan, Avrupa ortak yararını savunan ve kader topluluğunu somutlaştıran uluslar üstü kurumlar. Ve hükümetlerin temsil edildiği Avrupa Konseyi ile birlikte, yıllar içinde doğrudan seçilen Avrupa Parlamentosu tarafından sembolize edilen eşsiz ulus ötesi demokrasiyi geliştirdik.

Avrupa'nın birliği arayışımız mükemmel bir sanat eseri değildir, sürekli ve gayretli bir eğilim gerektiren bir çalışmadır. Bu kendi başına bir son değil daha yüksek sonlar için bir araçtır. Birçok yönden bir kişinin kazancının başka bir kişinin acısı olması gerektiği kozmopolit bir düzen arayışını kanıtlar; ortak normlara uymak evrensel değerlere hizmet eder.

***

Bu nedenle kusurlarına rağmen AB dünyadaki birçok kişi için güçlü bir ilham kaynağı olabilir. Çünkü bir bölgeden diğerine karşı karşıya olunan zorluklar ölçüğe göre değişebilir ancak tabiatı bakımından farklılık göstermez.

Hepimiz aynı gezegeni paylaşıyoruz. Yoksulluk, organize suç, terörizm, iklim değişikliği ki bunlar ulusal sınırlara uygun olmayan problemlerdir. Aynı özlem ve evrensel değerleri paylaşıyoruz ki bunlar giderek tüm dünyada artan sayıdaki ülkelerde kök salıyor. Biz insanın küçültülemez biricikliğini “l’irréductible humain” i paylaşıyoruz. Milletimizin ötesinde kıtamızın ötesinde hepimiz bir insanlığın parçasıyız.

Jean Monnet Anılarını şu şekilde sonlandırıyor: “Les nations souveraines du passé ne sont plus le cadre où peuvent se résoudre les problèmes du présent. Et la communauté elle-même n’est qu’un étape vers les formes d’organisation du monde de demain.” (“Geçmişin egemen ulusları artık günümüzün sorunlarını çözemez. Ve Avrupa Topluluğunun kendisi sadece geleceğin organize dünyasına giden yolda bir aşamadır.”)

Bu federalist ve kozmopolit vizyon, AB’nin bu süreçte küresel düzene getirebileceği en önemli katkılardan biridir.

Ekselansları,

Hanımefendiler ve Beyefendiler,

AB’nin dünyadaki kesin katılımı, kıtamızın aşırı milliyetçilik, savaşlar ve Shoah’ın mutlak kötülüğünün trajik deneyimi ile derinlemesine etiketlenmiştir. Aynı hataların tekrar yapılmasını önleme arzumuzdan ilham alıyor. Küresel dayanışma ve küresel sorumluluğun ikiz ilkelerine dayanan küreselleşmeye yönelik çok taraflı yaklaşımımızın temeli, Orta Doğu’dan Asya’ya Afrika’dan Amerika’ya komşu ülkelerimiz ve uluslararası ortaklarımızla olan ilişkilerimize ilham veren şey şudur; İdam cezasına karşı duruşumuz, Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından oluşturulan uluslararası adalete desteğimizi kanıtlar, İklim değişikliğine karşı mücadele, gıda ve enerji güvenliği için liderliğimizi yönlendiriyor, Silahsızlanma ve nükleer silahların yayılmasına karşı politikalarımızı destekliyor;

Yıkımdan dünyanın en güçlü ekonomilerinden biri haline gelen en ilerici sosyal sistemler, dünyanın en büyük yardım donörü olan bir kıta olarak milyonlarca insana karşı özel bir sorumluluğumuz var.

21.yüzyılda bebekleri temel tıbbi bakım eksikliğinden öldüğü için ebeveynleri güçsüz görmek kabul edilemez, anneler tüm gün yiyecek veya temiz su bulma umuduyla yürümeye mecbur bırakıldı ve erkek/kız çocukları çocukluklarından yoksun bırakıldılar çünkü vaktinden önce yetişkin olmaya zorlandılar.

Savaşı aşmış ve totalitarizmle savaşmış uluslardan oluşan bir topluluk olarak daima barış ve insanlık onuru peşinde koşanların yanında olacağız.

Bugün buradan söylüyorum: Suriye’deki mevcut durum dünyanın vicdanına bir leke ve uluslararası toplumun bunun üzerine eğilmesi ahlaki bir görevdir.

Bugün uluslararası insan hakları gününün işaret ettiği gibi düşüncelerimiz her geçen gün daha fazla değerlerini savunmak için hayatlarını riske atan insan hakları savunucularına yaklaşıyor. Ve hiçbir hapisane duvarı seslerini kısamaz. Bugün onları bu odada duyuyoruz.

Ayrıca geçen sene bu kürsüdeki üç kadının, kadınların güvenliği ve kadın hakları için şiddet içermeyen mücadelelerinden onurlandırıldıklarını hatırlatırım. 1957’de Roma Anlaşması’nda yer aldığı gibi kadınlar ve erkekler arasında eşitlik kurucu değeri üzerine kurulmuş bir Birlik olarak, tüm dünyada kadın haklarını korumaya ve kadınların güçlenmesini desteklemeye kararlıyız. Ve en savunmasız olanların temel haklarına değer veriyoruz ve geleceği onların ellerinde tutuyoruz: bu dünyanın çocukları.

Ekonomik entegrasyona dayanan barışçıl uzlaşmanın başarılı bir örneği olarak fikir alışverişi, yenilik ve araştırma üzerine inşa edilmiş yeni iş birliği biçimlerinin geliştirilmesine katkıda bulunuyoruz. Bilim ve kültür, Avrupa açıklığının tam merkezinde yer alıyor: bizi bireyler olarak zenginleştiriyor ve sınırların ötesinde bağlar yaratıyor.

***

Majesteleri,

Kraliyet Ekselansları,

Devlet ve Hükümet Yöneticileri,

Norveç Nobel Komitesi Üyeleri,

Hanımefendiler ve Beyefendiler,

Alçakgönüllü ve minnettar bir şekilde Nobel Barış Ödülü’nü sahiplenmek için küresel barış sebebiyle çok fazla şey veren bir ülke olan Norveç’ten daha iyi bir yer yoktur.

“Avrupa’nın uzlaşması” Alfred Nobel’in endişelerinin özünü oluşturuyordu. Vasiyetinin ilk versiyonunda bunu, uluslararası barışa dahi denk görmüştür.

Bu, AB'nin kurucu dokümanı olan Schuman Bildirgesi'nin ilk sözlerini yansıtıyor. "Dünya Barışı" diyor "onu tehdit eden tehlikelerle orantılı yaratıcı çabalar gösterilmeden korunamaz."

Bugünkü mesajım şu ki Avrupa'da ve dünyada kalıcı barış, özgürlük ve adalet için mücadele etme çabalarımıza güvenebilirsiniz.

Geçtiğimiz altmış yılda Avrupa projesi halkların ve ulusların sınırların ötesinde bir araya gelmesinin mümkün olduğunu göstermiştir. "Onlar" ve "biz" arasındaki farklılıkların üstesinden gelmenin mümkün olduğunu.

Bugün umudumuz, taahhüdümüz, tüm iyi niyetli kadınlar ve erkekler ile AB'nin dünyanın bir araya gelmesine yardımcı olmasıdır.

Teşekkürler.

EK-4. Juan Manuel Santos- Nobel Dersi (http-42)¹⁶

“Kolombiya’da Barış: İmkansızdan Mümkün Olana”

Sayın Majesteleri; Sayın Ekselansları; Norveç Nobel Komitesinin seçkin üyeleri; Kolombiya’nın dost vatandaşları; dünyanın vatandaşları; hanımefendiler ve beyefendiler,

Altı yıl önce elli yıldır süren savaşın sona ermesinin hayal edilmesi çok zordu. Bizim büyük çoğunluğumuz için barış, -haklı bir sebeple- imkânsız bir rüya gibi görünüyordu. Çok azımız -neredeyse hiç kimse- barış içinde bir devleti aklına getirebilirdi.

Bugün, oldukça yoğun ve ciddi zorlu görüşmelerle geçen altı yılın ardından, sizin ve dünyanın önünde duruyorum ve dünya genelindeki dostlarımızın yardımı ile, Kolombiyalıların imkansızı mümkün çevirdiğini derin bir tevazu ve şükranla ilan ediyorum.

Güzel topraklarımızın tamamında toplumumuzu mahveden ve çok daha fazla mücadeleye sebep olan savaş sonunda sona geldi.

Hayatın kendisi gibi, barış sürprizlerle dolu bir süreçtir. Daha iki ay önce Kolombiya’daki ve hatta tüm dünyaki insanlar FARC gerillaları ile barış anlaşmasının onaylanması için yapılan referandumda Evet’ten çok daha az bir farkla Hayır oyunun sandıktan çıktığını öğrendiklerinde şok oldular.

Kolombiya’da bir çoğumuz Nobel Ödülü adayımız Gabriel Garcia Marquez’in büyük sanat eseri olan Yüzyıllık Yalnızlık’tan bize tam olarak yaşadığımız anı yansıtan bir pasajı hatırladık:

“Sanki Tanrı şaşırtıcı yeteneklerin tümünü sınıyormuş ve Macondoluları gerçekliğin sınırlarını karıştıracak ölçüde coşku ve düş kırıklığı, kuşku ve bulgu arasında oynatıyormuş gibiydi.”

Kendimizi sadece büyüdü değil aynı zamanda çatışmalı bir yer olan Macondo’nun yerlileri gibi hissettik.

Devlet Başkanı olarak uzlaşma ve birlik aramak için geniş ulusal diyalog çağrısında bulundum ve bu beklenmedik aksamanın önemini anlamaya çaba gösterdim.

Bu aksamayı yeni bir anlaşmayı gerçekleştirmek için mümkün olan en geniş konsensüsü geliştirmek amacıyla bir şansa dönüştürmeyi kararlaştırdım.

Kendimi- tüm Kolombiya’nın ardında durabildiği bir anlaşmayı, yeni ve geliştirilmiş bir anlaşmayı gerçekleştirme amacıyla- Evet, Hayır oyu verenler ve hiç oy vermeyen çoğunluğun dahi önerileri ve eleştirilerini dinlemeye adadım.

Şaşırtıcı referandumun üzerinden daha dört gün geçmemişti ki Norveç Komitesi Nobel Barış Ödülü’nü şaşırtıcı şekilde duyurdu.

İtiraf etmeliyim ki sizden gelen bu haber sanki cennetten gelmiş bir hediye gibiydi. Gemi akıntıya sürüklenirken, Nobel Ödülü barış limanına yani bizim hedefimize ulaşmamız için yardım eden rüzgardı!

Benim ülkemin geleceğine olan inancınız ve güven oyu için sizlere çok ama çok teşekkür ederim.

Bugün, hedefimize ulaştığımızı uluslararası topluma sizin aracılığınızla söylemek için geldim. Biz limanımıza ulaştık.

Bugün FARC ile silahlı çatışmanın son bulması için aldığımız tekliflerin çoğunu içeren yeni bir anlaşmamız var.

Bu yeni anlaşma yasalarımıza dahil edilebilsin diye iki hafta önce imzalandı ve geçen hafta Kongremiz tarafından ezici bir çoğunlukla onaylandı. Uzun zamandır beklenen uygulama süreci, BM’nin paha biçilmez desteği ile başlamıştır.

Bu yeni anlaşma ile Batı Yarımküredeki en eski ve devam eden silahlı çatışma son bulmuştur.

Alfred Nobel tarafından vasiyetinde ortaya koyulduğu gibi bu anlaşma, ordunun dağılmasının başlangıcını ve onun kanuni siyasal bir harekete dönüşümünü işaret etmektedir.

Bu anlaşmayla birlikte Alaska’dan Patagonya’ya kadar Amerika kıtasının barış içinde olduğunu söyleyebiliriz. Şimdi daha mühim bir soruyu soruyorum: eğer bir yarımkürede savaş son bulursa neden her iki yarımkürede de bir gün son bulmasın? Belki şimdi her zamankinden daha fazla savaşız bir dünyayı hayal etmeye cesaret edebiliriz.

İmkansız mümkün olabilir.

---

¹⁶Tez yazarı tarafından birebir olmamakla birlikte İngilizce’den Türkçe’ye tercüme edilmiştir.

***

Bugün burada ölümünün 120'nci yıldönümünde bizi bir araya toplayan büyük vizyoner Alfred Nobel, bir zamanlar savaşın “dehşetin dehşeti, tüm suçların en büyüğü” olduğunu yazmıştı.

Savaş asla hiçbir koşul altında kendi içinde bir son olarak düşünülmemelidir. Bu sadece bir araçtır ama her zaman kaçınmaya çalışmamız gereken bir araçtır.

Savaş zamanlarında ve barış yapma dönemlerinde – Kolombiya halkının haklarını ve özgürlüklerini korumak için- liderlik yaptım.

Size kendi deneyimlerimden yola çıkarak barış yapmanın savaş çıkarmaktan çok daha zor olduğunu söylemeye izin verin.

Kesinlikle gerekli olduğunda savaşmaya hazır olmalıydık ve -Savunma Bakanı ve Devlet Başkanı olarak- ülkemdeki illegal silahlı gruplarla savaşmak benim görevimdi.

Barışa giden yollar kapatıldığında kararlılıkla ve etkin bir şekilde bu gruplarla savaştık.

Ancak herhangi bir çatışmanın sonunun düşmanı ortadan kaldırması gerektiğine inanmak aptalcadır.

Şiddetsiz alternatifler var olduğunda güç yoluyla nihai zafer, insan ruhunun yenilgisinden başka bir şey değildir. Sadece güçle zafer aramak, düşmanın yok edilmesini sağlamak, son nefese kadar savaşmak; diyalog kurabileceğiniz birilerini kendiniz gibi insan olarak tanımak konusunda başarısızlığı gösterir.

Diyalog herkesin hassasiyetine saygıya dayanmaktadır. Kolombiya'daki rücumuz buydu. Bugün burada olmaktan, kazandığımız tecrübemiz aracılığıyla öğrendiğimiz şeyleri paylaşmaktan onur duyuyorum.

İlk ve en önemli adımımız, gerillaları kötü düşmanlarımız olarak düşünmeyi kesmek ve onları sadece muhalif olarak görmektir.

Kolombiya Ordusu'nun eski komutanı, tarihçi ve hümanist olan General Alvaro Valencia Tovar, bu ayrımı bana öğretti.

Düşman kelimesinin tutkulu bir mücadele duygusu ve askeri onura uygun olmayan nefret çağrışımı hissi verdiğini söyledi.

Savaşı insancillaştırmak sadece bunun zulmünü sınırlandırmak anlamına gelmez aynı zamanda eşit olarak ve insan olarak rakibinizi tanımak anlamına gelir.

Tarihçiler savaş nedeniyle sadece 20. Yüzyıl boyunca 187 milyon insandan daha fazlasının hayatını kaybettiğini tahmin ediyor. Onların her biri, aileleri ve sevgilileri tarafından sevilen değerli insan hayatıdır. Trajik bir şekilde bu yeni yüzyılda ölüm oranları tırmanmaya devam ediyor.

Altmışlı yıllarda birçok genç kalbe dokunan, Nobel Ödüllü Bob Dylan tarafından söylenen unutulmaz soruyu hatırlamanın zamanı geldi:

“Çok fazla insanın öldüğünü fark edene kadar kaç ölüm gerçekleşecek? Cevap, dostum, rüzgarda savruluyor.”

***

İnsanlar bana Nobel Barış Ödülü'nü kazanmayı isteyip istemediğimi sorduğunda her zaman benim için asıl ödülün Kolombiya'da barış sağlanması olduğu şeklinde cevap veririm. Çünkü gerçek ödül bu: benim ülkem için barış!

Ve bu barış bir devlet başkanı veya bir hükümete ait değil tüm Kolombiya halkına ait, çünkü biz bunu birlikte inşa etmek zorundayız.

İşte bu neden ülkemize sadece acı, sefalet ve geri kalmışlık getiren yarım asırdan fazla süren bir kâbusun sonunu gören yaklaşık 50 milyon Kolombiyalı adına bu ödülü aldığımı gösteriyor.

Ve bu ödül – 8 milyondan fazla kurban, silahlı çatışma nedeniyle yerinden edilmiş insanlar adına ve savaşta öldürülen 220.000'den fazla kadın, erkek ve çocuk adına alıyorum.

Akademisyenler bana Kolombiya barış sürecinde mağdurların yer aldığını ve bu süreçte onların haklarını çözümün merkezine yerleştiren ilk süreç olduğunu söyledi.

Bu müzakere insan haklarına büyük önem vererek yürütülmüştür. Ve bu bizi gerçekten gururlandıran bir şey.

Mağdurlar adalet istiyorlar ama bunların büyük kısmı doğruları bilmek istiyor ve yeni mağdurların kendilerinin yaptıkları gibi acı çekmemesini istiyor.

Mezun olduğum Harvard Üniversitesi Kennedy Yönetim Okulunda Kamu Liderlik Merkezi'nin kurucusu olan Profesör Ronald Heifetz, bir zamanlar bana akıllıca bir tavsiye verdi:

“Her kendini kırılmış, yorgun ve kötümser hissettiğinde mağdurlarla konuş. Onlar sana devam etmeni sağlayacak gücü ve desteği verecekler.”

Ve sadece bu şekilde oldu. Her şans bulduğumda bu savaşın mağdurlarını dinledim ve onların yürek burkan hikayelerini duydum. Onların bazıları istikrarlı ve kalıcı barışın inşa edilmesinin neden bu kadar önemli olduğunu hatırlatır şekilde bugün burada bizimle birlikteler.

Leyner Palacios bunlardan biri. 2 Mayıs 2002’de paramiliterlerle savaşın ortasınayken FARC tarafından yapılan el yapımı bir havan, sakinlerinin sığınma talep ettiği Bojava kasabasındaki kiliseye düştü.

Neredeyse seksen kadın, erkek ve çocuk -ki kurbanların çoğu çocuktu- öldü. Birkaç saniye içinde Leyner, ailesi ve üç erkek kardeşi de dahil olmak üzere 32 akrabasını kaybetti.

FARC bu vahşetin affedilmesini talep etti ve şu an da bir toplum lideri olan Leyner, onları affetti.

Farkına vardığım büyük paradoks: çatışmadan mağdur olmayanlar barışı kabul etmek konusunda isteksizken; affetmeye, uzlaşmaya ve nefretten uzak bir yürekte karşılamaya istekli olan mağdurlar söz konusu.

Bu barış ödülü aynı zamanda Havana’da tüm bu yıllar boyunca muazzam bir sabır ve dayanıklılıkla müzakere eden kadın ve erkeklere aittir. Onlar dünya genelinde henüz çözülmemiş silahlı çatışmaların çözümü için bugün bir model olarak sunulabilecek bir anlaşmaya vardılar.

Ve burada sadece Hükümetin müzakerecilerinden değil aynı zamanda barış için büyük bir isteklilik gösteren FARC müzakerecilerinden yani benim rakiplerimden de bahsediyorum. Barışı kucaklamak ve barışa ulaşmak için ortaya koydukları isteklilik konusunda şükranlarımı sunmak isterim çünkü bu olmadan süreç başarısız olurdu.

Aynı ruhla, bu ödülü Kolombiya halkını korumayı hiç bırakmayan ve herhangi bir askerinin veya herhangi bir polis memurunun gerçek zaferinin barışın kendisi olduğunu gerçekten anlayan Kolombiya Silahlı Kuvvetleri’nin kahramanlarına ithaf ediyorum.

Ve kalbimdeki tüm minnettarlıkla ailem için özel bir teşekkür eklemek istiyorum: bu görev boyunca desteği ve sevgisi ile destek olarak yükümü azaltmaya çalışan eşim ve çocuklarım için.

Son olarak, bu ödülü cömertlik ve hemfikir olarak bu barış sürecini en başından beri destekleyen uluslararası toplumla da paylaşıyorum.

Bu fırsatla huzurlu yapınız ve olağanüstü dayanışma ruhunuz için Norveç halkına çok özel teşekkürlerimi iletmemeye izin verin. Bu erdemler nedeniyle dünyada barışı teşvik etmek için Alfred Nobel tarafından görevlendirildiniz. Görevinizi benim ülkem için çok etkili bir şekilde gerçekleştirdiğinizi söylemeliyim.

Norveç ve Küba, garantörlükteki rollerinde; Şili ve Venezüella tanıklar olarak; özel elçileriyle AB ve ABD; Latin Amerika ve Karayipler’deki tüm ülkeler; hatta Çin ve Rusya...hepsinin bu başarıdan gurur duymaları için nedenleri var.

ABD’deki Notre Dame Üniversitesi Kroc Uluslararası Barış Çalışmaları Enstitüsü, son otuz yılda silahlı çatışmaları sona erdirmek için dünyada imzalanan 34 anlaşmanın titiz çalışmalarına dayanarak, şimdiye kadar ki en eksiksiz ve kapsamlı olan Kolombiya’daki barış anlaşmasını tamamladılar.

Kolombiya barış anlaşması, bu kadar çok çatışma ve hoşgörüsüzlükten kahr çeken bir dünyada bir umut ışığıdır.

Suriye’de, Yemen’de veya Güney Sudan’da bile azimle başlangıçta imkansız görünenin mümkün hale gelebileceğini gösteriyor.

İngiliz şair Tennyson’un sözleriyle anahtar, “çabalamak, aramak, bulmak ve uyum sağlamak”tır.

***

Kolombiya barış sürecinden birkaç ders çıkarılabilir ve bunları dünyayla paylaşmak istiyorum:

Kendinizi uygun şekilde hazırlamalı ve tavsiye almalı, kendi ülkenizdeki barış girişimlerinin başarısızlıklarını incelemeli ve diğer barış süreçlerinden, başarılarından ve sorunlardan çıkarımda bulunmalısınız.

Müzakere gündemi, ulusun karşılaştığı tüm sorunları ele almaya çalışmak yerine doğrudan silahlı çatışma ile ilgili meseleleri çözmeyi amaçlamalı, odaklı ve spesifik olmalıdır.

Müzakereler, bir medya sirkine dönmesini engellemek için gizlilikle ve sağduyu ile yürütülmelidir.

Bir başka Nobel ödüllü Yitzhak Rabin’nden aldığım ders ise bazen barışa varmak istiyorsanız aynı anda hem savaşmak hem de konuşmak gerekir.

Ayrıca nihai hedefinize ulaşmak için zor, cesur ve çoğu zaman popüler olmayan kararlar almaya istekli olmalısınız.

Benim durumumda bu, derin ideolojik farklılıklara sahip olduğum komşu ülkelerin hükümetlerine ulaşmak anlamına geliyordu.

Herhangi bir asimetrik savaşın siyasi çözümünde bölgesel destek vazgeçilmezdir. Neyse ki bugün bölgedeki tüm ülkeler barış arayışında müttefik haldeler, bu herhangi bir toplumun sahip olabileceği en asil amaç. Ayrıca çok önemli bir hedefe ulaştık: barışı feda etmeden maksimum adaleti güvence altına almamızı sağlayan bir geçiş adalet modeli üzerine bir anlaşma.

Hiç şüphe yok ki bu model, Kolombiya barış sürecinin en büyük miraslarından biri olacak.

***

Hanımfendiler ve beyefendiler: dünyada savaş azalıyor ve Kolombiya'da savaş var!

Bu Ekim 2012'de FARC ile müzakerelerin kamusal aşamasının başlatılmasına ev sahipliği yapan şehir olan Oslo'da kutluyoruz.

Ve eklemeliyim ki 1901'den bu yana bu en prestijli ödülleri alan cesur ve ilham verici erkek ve kadınların yoluna katılmaktan gurur duyuyorum.

Derin bir şükranla söylüyorum ki Kolombiya'daki barış süreci, onlardan öğrendiklerimizin uğurlu bir sentezidir.

Orta Doğu, Orta Amerika, Güney Afrika ve Kuzey İrlanda'daki barış çabalarının mimarları, bize Kolombiya için özel olarak tasarlanmış bir süreçte ilerlemenin yolunu gösterdiler.

Ayrıca Nobel ödüllü Jody Williams ve Uluslararası Kara Mayınlarının Yasaklanması Kampanyası'nın mirasını da aldık.

Afganistan'dan sonra Kolombiya, dünyadaki en fazla mayın ve en çok mayın kurbanına sahip olmanın utan verici kaydını bulunduruyor.

2021 yılına kadar bölgemizi mayınlardan arındırmaya kararlıyız.

Kolombiya'daki uygulama aşamasının kritik sürecini desteklemeye kendini adanmış olan Avrupa Birliği ve Başkan Barack Obama gibi Nobel ödüllü kişi/kuruluşlardan destek almaktayız.

***

Ve Cartagena'da 2012'den bu yana yapılan ve bu yıl Nisan ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun özel bir toplantısı olarak gerçekleştirilecek olan Amerika Zirvesi'ni tekrar duyurmak için bu fırsatı değerlendirmem gerektiğini hissediyorum.

Ölümlerin ve fedakarlıkların en yüksek maliyetini ödeyen ülkenin Kolombiya olduğu Uyuşturucu Savaşı'nı yeniden düşünmenin acil bir gereklilik olduğunu söylemek isterim.

Onlarca yıl uyuşturucu kaçakçılığı ile mücadelenin sonrasında küresel toplumumuzun genelinde şiddet ve yolsuzluğu körükleyen bu belanın hala kontrol edilemediğini söylemek bizim ahlaki olarak mecburiyetimizdir. FARC ile yapılan barış anlaşması, uyuşturucu işi ile olan tüm bağları kesme ve onunla mücadeleye aktif olarak katkıda bulunma taahhütlerini de içeriyor.

Ancak uyuşturucu kaçakçılığı, yadsınamaz bir gerçeklikten kaynaklanan ve küresel bir çözüm gerektiren küresel bir sorundur: Uyuşturucu Savaşı kazanılmamıştır ve kazanılmamaktadır.

Marijuana yetiştiren bir köylüyü hapse atmak hiç mantıklı değil, örneğin günümüzde bunun ekilmesi ve kullanılması Birleşik Devletlerin sekiz eyaletinde yasaldır.

Uyuşturucuya karşı yürütülen bu savaşın yürütülme biçimi, bugün dünyadaki tüm savaşlardan bile daha zararlı veya eşit derecede tehlikelidir. Stratejimizi değiştirme zamanı.

***

Kolombiya'da en genç Nobel ödülü sahibi olan Malala'nın inisiyatiflerinden de ilham aldık, çünkü biliyoruz ki zihinleri geliştirerek eğitim yoluyla gerçekliği dönüştürebiliriz.

Bizler düşüncelerimizin sonucuyuz; sözlerimizi yaratan düşünceler; eylemlerimizi şekillendiren kelimeler.

Bu yüzden içten değişmeliyiz. Şiddet kültürünü bir barış ve bir arada yaşam kültürü ile değiştirmeliyiz; ötekileştirme kültürünü hoşgörü ve dahil etme kültürüne dönüştürmeliyiz.

Ve bu bir arada yaşama sürecinde, Eski ABD Başkan Yardımcısı Al Gore, Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli ve onların gezegeni koruma kararlılıklarından da ders çıkardık.

Dünyada kilometrekare başına en çok biyoçeşitlilik içeren ülke olan Kolombiya'da çatışma bittiğinde büyük çevresel hisselerin kazanç getireceği rahatlıkla söylenebilir.

Yasadışı bitkileri yasal olanlarla değiştirilmesiyle, koka yaprağı yetiştiriciliğinden kaynaklanan ormansızlaşma kesinlikle azalacaktır. Milyonlarca varil petrol, petrol altyapımıza yapılan saldırılar nedeniyle artık nehirlerimize ve denizlerimize dökülmeyecek.

Özet olarak bugün Oslo’da tanıdığımız Kolombiya barış sürecinin, tarih boyunca ve tüm dünyada yapılan olumlu çabanın, bu Nobel Komitesi tarafından değer verilen ve ayırt edilen çabaların sentezi ve sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

Sevgili dostlarım,

Vatandaşların kendileri ve ulusları için korku ve umutsuzluktan arındırarak en önemli kararları aldığı bir dünyada umudun kesinliğini mümkün kılmalıyız.

Nefret ve önyargı ile körüklenen savaş ve çatışmaların olduğu dünyada, affetme ve uzlaşma yolunu bulmalıyız. Sınırların gittikçe artan bir şekilde göçmenlere kapatıldığı, azınlıklara saldırıldığı ve farklı görülen insanların dışlandığı bir dünyada, çeşitlikle bir arada bulunabilmeli ve toplumlarımızı zenginleştirme yolunu takdir edebilmeliyiz.

Sonuçta biz insanız. İnanan insanlar olarak hepimiz Tanrı’nın çocuklarıyız. Canlı olma ve bu gezegeni doldurma serüveninin bir parçasıyız.

Özümüzde doğal bir fark yoktur: ne cildimizin rengi ne dini inançlarımız ne politik ideolojilerimiz ne de cinsel tercihlerimiz. Bütün bunlar sadece insanlığın çeşitliliğinin görüntüsü.

Her ruhun içinde yaşayan iyilik, barış inşa etme ve yaratıcılık kapasitesini uyandıralım.

Sonunda her renk, her inanç ve tercihlerden oluşan bir insan, bir ırkız.

Bu insanların adı dünya. Bu ırkın adı insanlık.

Bunu gerçekten anlarsak, onu bireysel ve kolektif farkındalığımızın bir parçası yaparsak, çatışmaların ve savaşların kökünü kazıyacağız.

1982’de Kolombiya’da diyalog yoluyla barış bulma çabaları başladı.

Aynı yıl Stockholm’de barış arayışında müttefikim olan Gabriel Garcia Marquez, Nobel Edebiyat Ödülü’nü aldı ve “yüzyıllık bir yalnızlığa mahkûm edilen ırkların sonunda ve sonsuza dek yeryüzünde ikinci bir fırsata sahip olacağı yeni ve kapsamlı bir yaşam ütopyası” hakkında konuşma yaptı.

Bugün Kolombiya, benim sevgili ülkem, bu ikinci fırsatı yaşıyor ve Norveç Nobel Komitesi üyelerine teşekkür ediyorum, çünkü bu vesileyle sadece barış ödülü vermekle kalmadınız: mümkün olmasına yardım ettiniz!

Barış güneşi sonunda Kolombiya’nın göklerinde parlıyor.

Işığı tüm dünyada parlasın!

Uluslararası Barış

Bugün Nobel Barış Ödülü'nün takdimiyle bana verilen yüksek onurun derin takdirini ifade etmek için burada bulunmak benim için büyük bir zevk. Ödülün bir bölümünü oluşturan altın madalyayı her zaman saklayacağım ve değerli bir yadigar olarak çocuklarıma vereceğim. Bu dünyaca ünlü ödül sisteminin kurucusunun akıllıca cömertliğiyle ödülün bir parçası olarak sağlanan paranın tamamını, durumun kendine özgü koşulları altında, elimde tutma özgürlüğüne sahibim. Pek çok durumda ödülü alan kişinin, ödülü bütünüyle kendi kullanımını için saklaması son derece adil ve uygun. Ancak bu durumda resmi ABD Başkanı olarak hareket etmedim, çünkü ben Başkan olarak faaliyetlerimi gerçekleştirebiliyordum ve paranın Birleşik Devletler için güvende sayılması gerektiğini düşündüm. Bu nedenle Komite'nin genel amacı dahilinde olduğu gibi endüstriyel barışı ileri sürmek için öz olarak kullandım; çünkü adalet ve doğruluğun barışı, bugünkü karmaşık endüstriyel medeniyette sahip olmaya değer tek barış ve en azından endüstriyel dünyada ulusların arasında olduğu kadar gereklidir. Uluslararası ilişkilerdeki sağlıksız ve zalim militarizmi, kontrol etmek için işgücü dünyasının bir kısmının acımasız açgözlülüğünü ve şiddetini engellemeye, sermaye dünyasının bir kısmının acımasız açgözlülüğünü ve kibirini azaltmaya en azından ihtiyaç vardır.

Unutmamalıyız ki görüşteki en büyük son doğruluk, bir diğeri için daha yaygın kardeşçe iyi niyet ruhu ile insan ve insan, ulus ve ulus arasındaki adalet, hayatımızı bir şekilde daha yüksek bir seviyede yönetme şansıdır. Barış genellikle kendi içinde iyidir ama doruluğun elçisi olarak gelmedikçe asla en yüksek iyilik değildir ve sadece korkaklık ile tembellek için bir maske veya despotizm veya anarşinin uçlarını ilerletmek için bir araç olarak hizmet ettiğinde çok kötü bir şey haline gelir. Özel veya kamusal hayatta zorba, kavgacı, zalim olanları hor görüyor ama korkak ve lüks düşkününü daha az hor görüyoruz. ... Acımasız ve güçlü erdemlerinin kaybolmasına müsaade eden hiçbir ulus, var olmayı hak etmez.

Dahası her şeyden önce kelimelerin sadece eylemlere ifade verdiklerinde ya da onlara dönüştüklerinde hesaba katıldıklarını hatırlayalım. Kızıl Terör liderleri, masumun kanına ellerini bulayarak barış uyguladılar; birçok tiran, sessizliğe karşı dürüst protestolar düzenlediğinde barışı çağırdılar. Sözlerimiz eylemlerimizce değerlendirilmelidir; yüce bir ideal için çabalarken pratik yöntemler kullanmalıyız ve eğer tek tek sıçramayı başaramazsak doğru yönde ilerleme kaydettiğimiz sürece adım adım mantıklı bir içerikle ilerlemeliyiz.

Şimdi çalışmalarımızın sınırlarını ve akılda tutulması gereken nitelikleri özgürce kabul ederek uluslararası barışın nedeni üzerine ortaya koyulabilecek büyük ilerlemenin nerede ve ne zaman olacağını belirttiğimde benim sözlerimin ciddiye alınmasını hak ettiğimi hissediyorum. Pratik bir adam olarak konuşuyorum ve şu anda ne savunuyorsam o zamanlar büyük ulusun başını, onurunu ve ilgisini şiddetle kıskanırken de onu yapmaya çalıştım. Diğer uluslar sadece kendi ulusumun yaptığını yaparken gördüğümde memnuniyet duyulmasını istiyorum.

İlerleme birkaç yoldan olabilir. Her şeyden önce anlaşmaları olabilir. Tabi ki uygar bir toplumun en azından şu anda bir tür uluslararası polis eylemini güvenceye almaktan çok daha ileri gidene kadar onlarla tahkim anlaşması yapmaması gerektiği kadar geri kalmış devletler var. Fakat tüm gerçek medeni topluluklar, kendi aralarında etkili tahkim anlaşmalarına sahip olmalıdır. Eğer tarafların diğer bölgelere ve o bölgedeki mutlaka egemenliğine saygı duyacağı konusunda açık bir anlaşma ile belirlenirse (ulusun onurunun hayati önem taşıdığı çok nadir davaların dışında) tüm tartışma konuları tahkime sunulursa, bu anlaşmaların uluslar arasında ortaya çıkacak neredeyse tüm soruları kapsayabileceğine inanıyorum. Böyle bir anlaşma, bir taraf kasten ihlal etmediği sürece barışı güvence altına alır. Tabi ki henüz bu türden kasti ihlale karşı yeterli koruma yoktur ancak bu anlaşmaların yeterli sayıda oluşturulması nihayetinde şiddet gibi herhangi bir şeyi yasaklamak veya cezalandırmak için yöntemlerin ortaya koyulmasında vücut bulacak bir dünya görüşü oluşturmak için uzun bir yol kat edecektir.

İkincisi Lahey'deki konferans ve mahkemelerin çalışmalarında fazlaca gelişme vardır. İlk Lahey Konferansı'nın milletler için Magna Charta'yı çerçevelediği söylendi; önümüzde bir dereceye kadar gerçekleşmiş ve hepimizin gayretle çaba gösterdiği tam olarak doğru bir ideal var. İkinci Konferans daha fazla ilerleme kaydetmiştir; üçüncüsü daha fazlasını yapmalı. Bu arada Amerikan hükümeti, İkinci Lahey

---

¹⁷Tez yazarı tarafından birebir olmamakla birlikte İngilizce'den Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

Konferansı'nda oluşturulan Tahkim Adalet Divanı'nın tamamlanması ve etkin hale getirilmesi için birden fazla kez geçici yöntemler önerdi. Amerika ve Asya hükümetleriyle birlikte çalışan çeşitli Avrupa hükümetlerinin kendilerinin bu sonucu gerçekleştirecek bir yöntem geliştirme görevini ciddiye almaları umulmaktadır. Öneriyi kabul edersen bu devlet mahkemesinin kurulmasını planlarken, dünya devlet adamları için Yüksek Mahkeme tarafından ABD'de neler yapıldığını incelemek için iyi olurdu. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın, Lahey mahkemeleri ve konferansları aracılığıyla uluslararası barış ve adalet için bir dünya federasyonu türünü güvence altına almak için uğraşılması gereken şeylere bazı değerli benzetmeler sunduğunu düşünmek konusunda yardımcı olamıyorum. Elbette Birleşik Devletler, Anayasası'nın yaptığı şey ile şu anda Lahey'de güvence altına almak için ne denememiz gerektiği arasında temel farklılıklar vardır, ancak Amerikan Anayasası'nda devletler arasındaki düşmanlıkları önlemek ve belirli dava odalarında Federal Mahkemenin üstünlüğünü sağlamak için benimsenen yöntemler, dünya ölçeğinde aynı sonuçları elde etmek için Lahey'de araştırılmaya değerdir.

Sonuç olarak, kesin başarı olmasaydı barış üzerine eğilen o büyük güçler sadece kendi aralarında barışı korumak için değil aynı zamanda başkaları tarafından barışın bozulmasını gerekirse zorla önlenmek için dürüstçe Barış Ligi'ni oluştururdu. Lahey'in barış çalışmalarını geliştirmesiyle ilgili en büyük zorluk, mahkeme kararlarını uygulamak için herhangi bir yürütme gücünün, herhangi bir polis gücünün eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Herhangi bir büyüklükteki herhangi bir toplulukta mahkemelerin yetkisi gerçek veya potansiyel güce dayanır: bir polisin varlığında veya yasama organlarının ve yargı kararlarının yürürlüğe girdiğini görmek için istekli ve hazır olan ülkenin yetenekli adamlarının bilgileri üzerine. Şiddetin var olduğu yeni ve vahşi topluluklarda dürüst bir adam kendini korumalıdır. Bireyi şiddeti azaltma görevinin bireyi etkili bir şekilde rahatlatabilecek şekilde topluluk organize oluncaya kadar, birey şiddeti azaltma görevinin kendi çabalarıyla kendini koruma hakkından vazgeçmemelidir. Yani uluslarla. Her ulus, uluslararası olduğu gibi, şiddeti önlemeye istekli ve yetkin bir çeşit uluslararası polis gücü kurulana kadar kendini savunmaya hazır olmalıdır. Her şey şu an olduğu gibi, dünyaya barışı yönetme gücü, içtenlikle barışı arzu eden ve saldırganlık yapmayı düşünmeyen büyük uluslar arasındaki bir kombinasyonla en iyi şekilde garanti edilebilir. Kombinasyon ilk aşamada sadece belirli sınırlar dahilinde ve belirli şartlar altında barışı sağlamak olabilir; ancak böyle bir birleşimi meydana getirmesi gereken hükümdar veya devlet adamı, tarih boyunca her zaman yerini ve tüm insanlığın minnettarlığını kazanmış olurdu.